

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DİSİPLİNLERARASI AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI ANNE BABA
TUTUMLARI VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ İLE TOPLUMSAL
CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BAZI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ESRA BURÇİN ERTAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA TÜRKMEN

ÇANAKKALE-2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DİSİPLİNLERARASI AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI ANNE BABA
TUTUMLARI VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ İLE TOPLUMSAL
CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BAZI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA BURÇİN ERTAN

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA TÜRKMEN

ÇANAKKALE - 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Esra Burçin ERTAN tarafından Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TÜRKMEN yönetiminde hazırlanan ve **27.01.2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumları Ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TÜRKMEN

.....

(Danışman)

Doç.Dr. Hanife AKGÜL

.....

Dr.Öğr.Üyesi Sedef ÜNSAL SEYDOOĞULLARI

.....

Tez No : 10179698

Tez Savunma Tarihi : 27.01.2022

.....
Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

../../..

ETİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

27/01/2022
Esra Burçin ERTAN

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın zorlu sürecinde benden desteklerini ve bilgisini esirgemeyen, çalışmamı şehirlerarası yürütmem esnasında karşılaştığım zorluklarda bana yardımcı olan, tüm sorularımı sabırla cevaplayan sayın tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TÜRKMEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın veri toplama sürecinde yardım talebimi geri çevirmeyen sayın Prof. Dr. Şeref ULUOCAK'a minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Uzun süren tez çalışmamın sonuca ulaşmasında, özellikle şehirlerarası yapılacak tüm işlerimde bana her konuda destek olan babam Sebahattin BAŞARAN'a, küçük kızımın ve benim psikolojik ve fizyolojik tüm ihtiyaçlarımı gideren her vazgeçeceğimi söylediğimde başardıklarımı bana hatırlatan annem Deniz BAŞARAN'a, Kanada'da olsa dahi saat farkına bakmaksızın bu süreçte beni motive edip araştırma yöntemlerini benimle paylaşan ağabeyim Dr. İhsan BAŞARAN'a, hiçbir fikri olmasa da verilerimi analiz etmek için SPSS programını dahi benim için öğrenebileceğini söyleyip bilgisayarın başında geçirdiğim saatlere bıkmadan eşlik eden eşim Orhun ERTAN'a, beraber yürüdüğümüz yolda tez döneminde takılı kalmamda bana eşlik eden ve aynı dönemde birlikte bu yolculuğu tamamladığımız canım arkadaşım Pınar BÖYÜKMEDAR'a, son olarak yüksek lisans derslerine beraber gittiğimiz ve tez sürecimin başında iken tanıştığım herkesin aksine tezimi bitirme konusunda bana engeller sunan canım kızım Nil Gülce ERTAN'a teşekkür ederim.

Esra Burçin ERTAN
Çanakkale, Ocak 2022

ÖZET

Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Esra Burçin ERTAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TÜRKMEN

27/01/2022, 91

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin algıladığı anne baba tutumları (ABT) ve psikolojik iyi oluş (PİO) düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları (TCRT) arasındaki ilişkiyi bazı değişkenlere göre incelemeyi amaçlamaktadır.

Çocuğun gelişimi için önem arz eden anne-baba tutumlarının ve psikolojik iyi oluş düzeyinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ile ilişkisini inceleyen çalışma araştırma yöntemlerinden nicel yöntem ve tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya Ankara, Çanakkale, İstanbul ve İzmir illerindeki üniversitelerde öğrenim gören 504 kişi katılmış olup ölçekler online şekilde kişilere ulaştırılmıştır. Verilerin toplanmasında “Kişisel Bilgi Formu, Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ), Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği (TCRTÖ) ve Psikolojik İyi Olma Ölçeği (PİOÖ)” nden yararlanılmıştır. Toplanan tüm verilerin analizi istatistik programlarından SPSS21 ile “t-testi, anova, kruskal wallis h, mann whitney u ve korelasyon analizleri” ile yapılmıştır.

Araştırmanın istatistiksel analizleri neticesinde; üniversite öğrencilerinin algıladığı ABT ile TCRTÖ toplam puan arasında ABT'nin otoriter ve koruyucu-istekçi alt boyutlarında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Otoriter ABT alt boyutu ile TCRT'ye ilişkin eşitlikçi tutum arasında anlamlı ilişki varlığı ve bu ilişkinin negatif olduğu bulunurken demokratik ABT alt boyutu ile TCRT'ye ilişkin eşitlikçi tutum arasındaki anlamlı ilişkinin

pozitif olduğu bulunmuştur. ABT alt boyutlarından koruyucu istekçi tutum ile TCRT'ye ilişkin geleneksel-eşitlikçi her iki tutum arasındaki ilişkinin anlamlı ve negatif olduğu görülmüştür. Demokratik ABT alt boyutu ile TCRT'ye ilişkin geleneksel tutumun farklılaşma göstermediği anlaşılmıştır. Öğrencilerin PİÖ düzeyleri ile TCRTÖ puanlarının pozitif yönde farklılaştığı anlaşılmıştır. Ölçeklerin alt boyutları ve sosyo demografik özelliklere göre ilişkileri bulgular ve tartışma kısmında ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Anne-Baba Tutumları, Psikolojik İyi Oluş.

ABSTRACT

An Investigation of the Relationship Between University Students' Perceived Parental Attitudes and Psychological Well-Being Levels and Attitudes Regarding Gender Roles in Terms of Some Variables

Esra Burçin ERTAN

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Interdisciplinary Family Counseling

Advisor: Asst. Prof. Dr. Mustafa TÜRKMEN

27/01/2022, 91

This research aims to examine the relationship between university students' perceived parental attitudes and psychological well-being levels and their attitudes towards gender roles according to some variables.

The study, which examines the relationship between parental attitudes and psychological well-being level, which are important for the development of the child, and gender role attitudes, was carried out using the screening model, one of the quantitative research methods.

504 people studying at universities in Ankara, Çanakkale, Istanbul and Izmir participated in the study and the scales were delivered online. Study data were collected with the "Personal Information Form, Parental Attitude Scale, Gender Roles Attitude Scale and Psychological Well-Being Scale". The analysis of the obtained data was done with SPSS21 program, "t-test, anova, kruskal wallis h, mann whitney u and correlation analysis".

As a result of the statistical analysis of the research; a significant relationship was found between university students' perceived parental attitudes and total score of gender roles attitudes in the authoritarian and protective sub-dimensions of perceived parental attitudes. While there was a negative significant relationship between the authoritarian

parent attitude sub-dimension and the egalitarian attitude towards gender roles, a positive significant relationship was found between the democratic parent attitude sub-dimension and the egalitarian attitude towards gender roles. A negative and significant relationship was found between the protective parent attitude sub-dimension and both the egalitarian and traditional attitudes towards gender roles. No significant relationship was found between the democratic parents sub-dimension and the traditional attitude towards gender roles. It has been understood that there is a positive and significant relationship between students' psychological well-being levels and gender roles attitude scale scores. The sub-dimensions of the scales and their relations according to socio-demographic characteristics are given in detail in the findings and discussion section.

Keywords: Gender, Parental Attitudes, Psychological Well-Being.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1

1.1. Tezin Adı.....	1
1.2. Araştırma Konusu ve Problemi.....	1
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3.1. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	3
1.3.2. Araştırmanın Alt Problemleri.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Sayıtlar.....	5
1.6. Sınırlılıklar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

7

2.1. Kavram ve Terimler.....	7
2.1.1. Anne Baba Tutumu.....	7
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Rollerini.....	11
2.1.3. Psikolojik İyi Oluş.....	14
2.2. İlgili Araştırmalar.....	15
2.2.1. Anne Baba Tutumu(ABT) ile İlgili Araştırmalar.....	15

2.2.2.	Psikolojik İyi Oluş(PİO) ile İlgili Araştırmalar.....	20
2.2.3.	Psikolojik İyi Oluş(PİO) ve Anne Baba Tutumu(ABT) ile İlgili Araştırmalar.....	22
2.2.4.	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumuna(TCRT) İlişkin Araştırmalar.....	23
2.2.5.	Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Anne Baba Tutumu - Aile İlişkisi ile İlgili Araştırmalar.....	25
2.2.6.	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumuna(TCRT) ve Psikolojik İyi Oluş(PİO) ile İlgili Araştırmalar.....	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ VE YÖNTEM

3.1.	Araştırma Modeli.....	31
3.2.	Verilerin Elde Edilmesi ve Veri Toplama Araçları.....	31
3.2.1	Kişisel Bilgi Formu.....	31
3.2.2.	Anne Baba Tutum Ölçeği(ABTÖ).....	32
3.2.3.	Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği(TCRTÖ).....	33
3.2.4.	Psikolojik İyi Olma Ölçekleri (PİOÖ-42).....	33
3.3.	Verilerin Analizi.....	34
3.4.	Evren ve Örneklem.....	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1.	Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Cinsiyet Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular	36
4.2.	Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Baba ve Annenin Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular	37
4.3.	Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular...	38
4.4.	Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Baba Eğitimi Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular Bulgular.....	40
4.5.	Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular	42

4.6.	Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	43
4.7.	Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Farklı Cinsiyetten Kardeşe Sahip Olma Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular	44
4.8.	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ Alt Boyutları (Demokratik, Koruyucu-İstekçi, Otoriter) İle PİO Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	46
4.9.	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ Alt Boyutları (Demokratik, Koruyucu-İstekçi, Otoriter) İle Toplumsal Cinsiyet Rollerin İlişkin Geleneksel ve Eşitlikçi Tutum Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular.....	46
4.10.	Üniversite Öğrencilerinde PİO İle TCRTÖ Toplam Puan, Eşitlikçi TCRT, Geleneksel TCRT Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	47

BEŞİNCİ BÖLÜM TARTIŞMA VE YORUM

49

ALTINCI BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

67

6.1.	Sonuç.....	67
6.2.	Öneriler.....	71
	KAYNAKÇA	73
	EKLER	I
	EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU	I
	EK 2. ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİ(ABTÖ).....	II
	EK 3. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ(TCRTÖ).....	IV
	EK 4. PSİKOLOJİK İYİ OLMA ÖLÇEKLERİ(PİOÖ-42).....	VII
	EK 5. ETİK KURUL ONAYI.....	X
	ÖZGEÇMİŞ	XI

KISALTMALAR

ABT: Anne Baba Tutumu

ABTÖ: Anne Baba Tutum Ölçeği

PİO: Psikolojik İyi Oluş

PİOÖ: Psikolojik İyi Olma Ölçeği

SPSS21: Statistical Package for the Social Sciences 21

TCA: Toplumsal Cinsiyet Algısı

TCRT: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu

TCRTÖ: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Katılımcılara Ait Betimsel Bilgiler	34
Tablo 2	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırmasına İlişkin t-Testi Sonuçları	36
Tablo 3	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ Puan Ortalamalarının Baba ve Annenin Birliktelik Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırmasına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	37
Tablo 4	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ Puan Ortalamalarının Anne Eğitimine Göre Karşılaştırmasına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	38
Tablo 5	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ Puan Ortalamalarının Baba Eğitimine Göre Karşılaştırmasına İlişkin Kruskal Wallis H Sonuçları	40
Tablo 6	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ Puan Ortalamalarının Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırmasına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	42
Tablo 7	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ Puan Ortalamalarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırmasına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	43
Tablo 8	Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ Puan Ortalamalarının Farklı Cinsiyetten Kardeşe Sahip Olma Durumuna Göre Karşılaştırmasına İlişkin t-Testi Sonuçları	44
Tablo 9	ABTÖ ve PİOÖ Arasındaki Korelasyon Değerleri	46
Tablo 10	ABTÖ ve TCRTÖ Toplam Puanları, Eşitlikçi TCRT Alt Boyutu Puanları, Geleneksel TCRT Alt Boyutu Puanları Arasındaki Korelasyon Değerleri	46
Tablo 11	PİOÖ Toplam Puanları ve TCRTÖ Toplam Puanları, Eşitlikçi TCRT Alt Boyutu Puanları, Geleneksel TCRT Alt Boyutu Puanları Arasındaki Korelasyon Değerleri	47

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın “adı, konusu ve problemi, alt problemleri, araştırmanın amaç ve önemi, sınırlılık ve sayıltıları” ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Tezin Adı:

Üniversite öğrencilerinin algıladığı anne baba tutumları ve psikolojik iyi oluş düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.

1.2. Araştırma Konusu ve Problemi:

Bu araştırma bireyin psikolojik iyi oluş değişkeni de göz önünde bulundurarak algıladıkları ABT ile TCRT arasındaki ilişkiyi konu edinmektedir.

Anne baba tutumları ebeveynlerin genellikle farkında olmadan da olsa çocuklarını yetiştirmeleri sırasında izledikleri tutum ve davranışların bütünüdür. Bilindiği üzere aile çocuk gelişimi için en önemli yılların geçtiği ve toplumsallaşmanın başladığı ilk kurumdur (Tuncer, 1980). Aile içindeki örüntüler, tutum ve davranışlar çocuk tarafından içselleştirilir ve yetişkinlik döneminde nasıl bir birey olacağını, kişiler arası ilişkilerinde kullanacağı becerileri şekillendirir (Demirkaynak, Aktaş, Hasipek, 2006). Çocuk, sorun çözme yöntemleri gibi toplumsal yaşam becerilerini anne babadan öğrenir. Ebeveynlerin anne baba tutumları ve buna bağlı olarak çocukla iletişimi çocuğun aile içerisindeki yerini, çocuğun ailedeki yeri de ileride toplum içindeki yerini belirlemektedir (Gökçedağ, 2001).

Anne baba tutumları çocuğun toplum içindeki yerini belirlerken toplumsal cinsiyet rollerini de çocuğa süreç içerisinde yüklemektedir. Doğduğu andan itibaren anne-baba çocuğun renk, kıyafet, oyuncak seçimleri ile cinsiyet rollerini toplumun geleneksel tutumu yönünde şekillendirir. Çocuk büyüdükçe konu alanları değişse de cinsiyet rolleri anne-babanın tutum ve davranışları ile geleneksel veya eşitlikçi şekilde işlenmeye devam eder

(Erzeybek, 2015). Çocuğun kararları süreç içerisinde soyut düşünme yetisine ulaşmaya başladığında seçim halini alabilmekte ancak bu dönemden sonra ise anne babanın izlediği tutum (demokratik-otoriter-ilgisiz-aşırı koruyucu) çocuğun kendi düşüncesi ışığında yol alıp alamamasında belirleyici olmaktadır (Baran, 2016).

Ebeveynler tarafından izlenen bu tutumlar çocukların davranışlarını ve kişiliklerini şekillendirmekte hatta ruh sağlığını dahi etkilemektedir (Tuncer, 1980). Yapılan araştırmalar çocukta görülen davranış problemlerinin anne baba tutumları, anne-baba-çocuk etkileşimi ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Yetişkinlik döneminde başarılı olan çocuklar, genellikle iyi bir anne-baba-çocuk iletişiminin ve sağlıklı anne baba tutumunun hakim olduğu bir ailede yetişmişlerdir (Tokol, 1996).

Toplumsal cinsiyet rollerinde geleneksel tutuma sahip bireyler yüklenen rolleri istemeseler dahi toplum baskısı, toplumdaki dışlanma korkusu sebebi ile gerçekleştirme eğilimindedirler (Vatandaş, 2007). Dilimize ve kimliğimize yerleşmiş olan cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar kadın ve erkek fark etmeksizin bireylerin zaman içerisinde benliğinden ve kimliğinden uzaklaşmasına sebep olabilir. Bu durum ise psikolojik/mental sağlığı olumsuz yönde etkileyebilir (Giddens, 2012).

Anne baba tutumları ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilgili alanyazın tarandığında değişkenler ile ilgili ayrı ayrı birçok araştırma olduğu görülmüştür (Bulut, 2010; Toksöz, 2010; Yılmaz, 2009). Ancak her iki değişkenin birbirleri ile olan ilişkisini ve aynı zamanda psikolojik iyi oluş değişkenini konu alan doğrudan yapılan araştırma sayısının çok az olduğu görülmüştür.

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların anne-baba tutumları doğrultusunda ne yönde ilişkilendiğini ve bu rollerin bireyin yaşantısında psikolojik iyi oluş durumuna etkisini incelemek, alanyazına bu konuda katkıda bulunmak amacıyla araştırma için bu konu seçilmiştir.

1.3. Araştırmanın Amacı:

Gerçekleştirilen çalışmanın öncelikli amacı; üniversite öğrencilerinin algıladıkları ABT ile TCRT arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bir diğer amacı ise TCRT'nin bireylerin PİO düzeyi ile ilişkisini incelemektir.

1.3.1. Araştırmanın Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ABT ve PİO düzeyleri ile TCRT arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3.2. Araştırmanın Alt Problemleri

1) Öğrencilerde algılanan ABT ile cinsiyet, anne-babanın birliktelik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, gelir düzeyi, kardeş sayısı ve farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2) Öğrencilerin PİO düzeyleri ile cinsiyet, anne-babanın birliktelik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, gelir düzeyi, kardeş sayısı ve farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3) Öğrencilerde TCRT ile cinsiyet, anne-babanın birliktelik durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, gelir düzeyi, kardeş sayısı ve farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4) Öğrencilerin ABTÖ alt boyutları (demokratik, koruyucu-istekçi, otoriter) ile PİO düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5) Öğrencilerde algılanan demokratik, otoriter, koruyucu istekçi ABT alt boyutları ile geleneksel ve eşitlikçi TCRT arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

6) Öğrencilerde PİO düzeyler ile geleneksel ve eşitlikçi TCRT arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi:

Aile toplumun temeli, eğitimin başladığı ilk ve en önemli yerdir. Çocuğun gelişiminde ailenin rolünün yadsınamaz olduğu bilinmektedir. Bireyin yetiştiği aile ortamı ilerleyen dönemlerdeki kişilerarası ilişkileri dahi etkilemektedir. Bireylerin sahip olduğu kişilik özelliklerinin çoğu küçük yaşlarda aile ve yakın çevre tarafından şekillenmiştir (Gander and Gardinier, 2005).

Aile içerisinde çocukların gelişimini etkileyen en önemli faktör ise anne baba tutumlarıdır. Anne baba tutumları aileler tarafından çoğunlukla farkında olmadan şekillenir. Ebeveynlerin farkında olmadan sergiledikleri bu tutum çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimini, özsaygı, özgüven, akademik başarı, yaşam doyumu düzeyi, psikolojik iyi oluş vb. birçok değişkeni olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir (Okcu, 2007; Yılmaz, 2007).

Aile aynı zamanda bireylerin TCRT yönünü de şekillendirmektedir. Eşitlikçi TCRT'ye veya geleneksel TCRT'ye sahip olmamızda ailenin ve ailenin izlediği anne-baba tutumlarının etkisi olduğu düşünülmektedir. Ayrıca edindiğimiz eşitlikçi veya geleneksel TCRT'nin PİO düzeyimizi etkilediği de düşünülmektedir. Karaca ve Aksu tarafından yapılan çalışma sonucunda TCRT ile PİO arasında pozitif yönde zayıf ilişki saptanmıştır (Karaca ve Aksu, 2020).

Çocuğun gelişiminde büyük önem arz eden anne-baba tutumları konusunda yapılan bir çok araştırma bulunmaktadır (Akgün, 2005; Delveccchio, Germani, Rospa, Lis, 2013; Tokol, 1999). Alanyazın tarandığında Türkiye ve Türkiye dışında anne baba tutumlarının

çocukların yaşam becerileri, özsaygı, özgüven, akademik başarı vb. özelliklerini ne yönde ve ne derece etkilediğine; toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların bir çok değişken ile ilişkisine dair çok sayıda çalışma bulunmuştur. Bu çalışmaların bir kısmına ilgili araştırmalar bölümünde değinilmiştir. Ancak bu iki değişkenin birbirleri ile ilişkisine dair Türkiye’de yapılan çok az çalışma olduğu görülmüştür.

Yapılan bu tez çalışmasında öğrencilerin anne baba tutumlarının TCRT’yi hangi yönde (eşitlikçi TCRT-geleneksel TCRT) etkilediği değerlendirilmiş, bu iki değişken arasında ilişki olup olmadığı incelenmiş aynı zamanda TCRT ile PİO arasındaki ilişki de incelenmiştir. Ayrıca hem ABT’nin TCRT’nin ve PİO düzeyinin; cinsiyet, baba ve annenin birlikte olup olmaması, gelir düzeyi, baba ve annenin eğitimi, farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu, kardeş sayısı ile ilişkili olup olmadığı araştırılmıştır.

Türkiye’de yukarıda bahsedilen tüm değişkenleri kapsayan bir araştırmaya rastlanmamasından çalışmanın alanyazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu durum bu çalışmayı önemli kılan bir etkidir. Ayrıca anne baba tutumlarının çocuğun gelişiminde yukarıda bahsedilen araştırmalarda görüldüğü üzere bir çok konuda önem arz etmesi aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların bireyin hayatında onu şekillendiren önemli bir role sahip olması bu çalışmayı önemli kılan bir unsurdur.

1.5. Sayıtlar:

1.Araştırma için kullanılacak olan anketleri cevaplayan kişilerin dürüst ve özenli davrandığı düşünülmektedir.

2. ABTÖ, TCRTÖ ve PİOÖ amaçladıkları özellikleri ölçebilir özelliktedir.

1.6. Sınırlılıklar:

1) Araştırma tüm dünya da etkisini sürdüren Covid-19 salgını sebebi ile pandemi sürecinin devam etmesinden dolayı ölçeklerin online olarak doldurulması ile gerçekleşmiştir.

2) Bu araştırmanın sonuçları Kişisel Bilgi Formu, ABTÖ, TCRTÖ ve PİOÖ'den elde edilen verilerle sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE ÖNCEKİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın değişkenleri olan ABT, ABT alt boyutları (demokratik ABT, otoriter ABT, koruyucu-istekçi ABT), TCRT ve PİO ile ilgili kuramsal çerçeve ve alanyazında bu değişkenlerle ilgili var olan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kavram ve Terimler

Bu bölümde araştırma ile ilgili kavramlar ve terimler ile açıklamalarına yer verilmiştir.

2.1.1. Anne Baba Tutumu

ABT (anne baba tutumu) ebeveynlerin çocuklarını yetiştirmeleri sırasında izledikleri olumlu ve olumsuz tutum ve davranışlarının bütünüdür. Anne baba tutumları çocukların aile içindeki iletişim tarzlarını ve hayata karşı bakış açılarını belirlemekte, duygularının ve kişiliğinin şekillenmesinde etkili olmaktadır (Toksöz, 2010). Bireylerin çevresine ve yaşadığı dünyaya dair var olan temel inançlarının oluşmasında anne-baba tutumları önemli bir yer tutmaktadır (Karancı, Gençöz, Bozo, 2011). Anne-baba tutumu ebeveynlerin çocukları ile iletişim şekillerinin nasıl olduğunu, aile üyelerinin birbirleri ile olan ilişkisinin niteliğini içermektedir. Her anne-babanın çocuğuna karşı davranışları ve her aile yapısının özelliği farklı olduğundan her anne babanın tutumu da farklı olabilmektedir (Kulaksızoğlu, 2011).

Çocuğun topluma uyum sağlayabilen, çevresi ile iyi geçinebilen bir birey olmasında ana-baba tutumlarının yeri oldukça önemlidir. İlerleyen dönemlerde; çocuklar anne-baba olduklarında çocuklarına karşı tutumları kendi ebeveynlerinden gördükleri tutumlarla olumlu ya da olumsuz biçimde şekillenmektedir (Baran, 2016).

Demokratik Anne Baba Tutumu

Demokratik ABT çocuklarını birey olarak gören, onların düşüncelerine değer veren, kararları aile içinde beraber alan, anlayışlı, çocukların özerkliğini destekleyen ve onlara sorumluluk veren davranışları içeren anne baba tutumudur (Dursun, 2010). Anne babalar çocukların kendilerinden farklı olduğunu kabul eder ve kişilik özelliklerine saygı göstererek çocukların kendilerini keşfedip güçlü yönlerini ortaya çıkarmasına fırsat tanırırlar. Bu süreç içerisinde çocuklarına sevildiklerini ve değer gördüklerini hissettirirler (Kulaksızoğlu, 2011).

Demokratik anne baba tutumu çocuğun alacağı kararlarda yol gösterici olurken aynı zamanda çocuğun bireysel düşüncelerine önem verip saygı duymaktadır (Gardiner, Gander, 2015). Çocuğa ortak kararlar ile sınırlar çizerek özgürlüğüne saygı gösterip sevgi ile yaklaşan anne babalar çocuğun sosyal ilişkilerinde sağlam adımlar atmasını sağlayarak gelişimini olumlu yönde desteklemektedir (Yavuzer, Köknel, Kulaksızoğlu, Ayhan, Dodurgalı, Ekşi 2011).

Demokratik tutumda çocuğa verilen özgür alan ve deneyim yaşama fırsatı, aile içerisinde duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmesi ilerleyen dönemde çocukların özgüvenli, karar verebilen, sosyal becerileri gelişmiş, iletişim becerileri kuvvetli bireyler olmasını sağlar (Baran, 2016).

Otoriter/Baskıcı Anne Baba Tutumu

Otoriter ABT; kuralları ebeveynlerin koyduğu ve çocuğun fikrinin alınmadığı, çocuktan kayıtsız şartsız bu kurallara uymasının beklendiği, kuralların sert ve otoriter olduğu, çocuğun görüşlerinin önemsiz olduğu, çocuğun özerkliğinin desteklenmediği davranışları içeren anne baba tutumudur (Büyükşahin, 2009). Otoriter anne baba tutumu çocuktan koşulsuz itaati beklemektedir (Gardiner and Gander, 2015). Otoriter tutumda

ebeveynler çocuklarının yalnızca kendi istedikleri gibi davranmasını ve şekle girmesini beklerler. Çocuğun yapacağı seçimleri onun yerine yapar, çocukların bu seçime itiraz etmeksizin uymasını isterler. Koşullar değişse dahi anne-babanın koyduğu kurallara mutlaka uyulması gerekir (Yörükoğlu, 1998). Bu ebeveynlik stiline hakim olduğu evlerde düzen ve koyulan sınırlara uyulması oldukça önemlidir. Çocuğun evdeki sınırlara ve kurallara uyması, tüm sorumluklarını eksiksiz gerçekleştirmesi gerekmektedir (Baumrind, 1966).

Ailenin çocuğun fikrini almadan koyduğu kurallara uyulmaz ise çocuk farklı şekillerde cezalandırılır. Bu tutumun hakim olduğu ailelerde yetişen çocukların kendilerine güvenleri sınırlı olur ve genel olarak takdir toplama kaygısı içerisinde olurlar. Duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmekten çekinirler (Tuncer, 1980). Çocuğa verilen cezaların amacı ise tamamen çocuğun kurallara uyması ve anne babaya boyun eğmesi içindir (Yörükoğlu, 1998).

Otoriter tutumda aile adeta çocuğun davranışlarını adım adım incelemekte en ufak hatasında dahi çocuğun kurallara uymasını sağlamak için ceza vermektedir. Bu tutumda aile içi iletişim ebeveyn ve çocuk arasında otorite ve baskıdan ibarettir. Çocuk ceza almama odaklı olduğu için zamanla mükemmeliyetçi, bağımlı, orantısız şekilde hırslı olma eğilimindeki bireylere dönüşür (Baran, 2016). Baskıcı tutumda çocuklar kendilerini ifade edemedikleri için öfkeli ve sinirli olma eğilimindedirler. Çocuk sosyal ilişkilerini yönetmekte zorlanabilir (Yavuzer vd., 2011). Bazı çocuklar cezalandırma yoğun olduğundan ilerleyen dönemlerde hata yapmamak için risk almayan bireylere dönüşebilirler (Kaya, Bozaslan ve Genç, 2012).

Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumu

Koruyucu ABT; çocuğun sorumluluk almasını desteklemeyen, yapılması gerekenleri onun adına yapan, hataya yer vermeyen, çocuğu sürekli koruyup kollama ihtiyacı güden davranışları içeren anne baba tutumudur (Gökmenoğlu, 2011). Bu ailelerde çocuğun sürekli korunması normal olarak görünmekte ve ebeveynlerin çocuğu için fedakar

davranışlarda bulunması gerekmektedir. Bu davranışlar için çocuğun ise ailesine müteşekkiri olması beklenmektedir (Kulaksızoğlu, 2011).

Bu tutum içerisinde yetişen çocuklar sorumluluk verilmediği için sosyalleşme problemleri yaşar ve grup içerisinde kendisi görev almaktan kaçınır görevleri gerçekleştirecek başka kişiler arama eğilimine girer (Baran, 2016). Bu tutuma sahip anne babalar çocukların özgüvenlerini desteklemez ve çocuğun hayat boyunca başka insanlara bağımlı bir birey olmasına sebep olabilir (Kaya vd., 2012).

İzin Verici-Aşırı Hoşgörölü Anne Baba Tutumu

Bu ABT'nin hakim olduğu ailelerde çocuk sadece çocuk olduğu için kurallardan adeta muaf tutulur. Çocuğun olumsuz davranışları devamlı hoşgörölür. Bu çocuklar hem çocuklukta hem yetişkinlik döneminde sorumluluklarını yerine getirmekte zorlanan bireyler olabilirler (Tuncer, 1980). Bu çocuklar aile içerisinde tüm isteklerine kolay şekilde ulaştığından gerçek hayata ve hayatın zorluklarına adapte olmakta güçlük çekerler (Kılıçarslan, 2010). Aynı zamanda bu tutumda ev içerisinde çocuk merkezde olduğundan ilginin kendisinde toplanmasına alışan çocuk evlilik ve buna bağlı ortaya çıkan sorumlulukları almakta zorlanırlar. Hem evlilik hem iş hayatında ortak karar almak gerektiren durumlarda ne yapacaklarını bilemezler. Bu çocuklar arkadaş ortamında ise sürekli kendini göstermeye çalışan bireyler haline gelirler (Baran, 2016).

Aşırı hoşgörölü anne baba tutumunda çocuğun olumsuz davranışları görmezden gelinir veya ceza bazen verilir bazen ertelenir. Bu sebeple çocuk bu durumun farkına varıp olumsuz davranışlarını gerçekleştirmeye devam eder (Yörükoğlu, 1998). Bu tutuma sahip ailelerde çocuklar zamanla anne-babayı kontrol etme eğilimine girebilirler (Yavuzer vd., 2011).

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Rollerini

Cinsiyet, kişinin biyolojik olarak erkek/ dişi olması durumudur. Toplumsal cinsiyet kavramı ise dişi veya erkek olan bireylere toplumun uygun gördüğü davranışları atfetmesi ile oluşmuştur. Bu ayrım 1960'lı yılların sonlarında benimsenmeye başlanmıştır (Stone, 2015). 1970'li yıllarda feminist felsefenin öncülüğünde biyolojik cinsiyetin kadın ve erkeğin rollerini belirlemesi ile bu roller daha fazla konuşulmaya başlanmıştır (Ohana and Titley, 2014). Biyolojik cinsiyet doğuştan gelir. Kişinin ancak cinsel organlarına bakılarak belirlenebilir ve değişmez olarak kabul edilir. Toplumsal cinsiyet ise sonradan öğrenilen davranışların oluşturduğu bir kavramdır kültürlere göre farklılıklar gösterebilmektedir (Bhasin, 2003). Biyolojik olarak cinsiyet dişi ve erkek olarak var olurken toplumsal cinsiyet ise dişi için dişil roller erkek için ise eril roller olarak var olmaktadır (Bora, 2010).

Toplumsal cinsiyet bireyin dünyaya geldiğinde sahip olduğu biyolojik cinsiyete toplumun zamanla atfettiği roller bütünüdür. Biyolojik olarak dişi ve erkek arasındaki fark çocuk doğurabilmek olsa dahi cinsiyet bireylerin birbirlerine karşı olan davranışlarını ve tutumlarını etkilemektedir. Bunun sebebi de toplumsal cinsiyet kavramıdır (Freedman, Sears and Carlsmith, 2003). Toplumun kadın ve erkeğe nasıl davranıp hareket edeceğine, nasıl düşüneceğine ilişkin beklentileri toplumsal cinsiyet kavramını ortaya çıkarmıştır (Zeyneloğlu, 2008). Bu sebeple toplumsal cinsiyet kavramının bireye yüklediği roller toplumdaki topluma ve kültürden kültüre değişebilir (Kaypakoğlu, 2003). Bu roller içselleştiremeyen bireyler zamanla toplumdan dışlanma kaygısı yaşamakta çoğu zaman da toplum tarafından dışlanmaktadır (Karasu, Göllüce, Güvenç, Çelik, 2017).

Biyolojik olarak cinsiyet kavramı ile toplumun atfettiği rollerin oluşturduğu toplumsal cinsiyet kavramı her ne kadar ayrı kavramlar olsa dahi birbiri ile iç içe geçmiş durumdadır (Ohana and Titley, 2014). Toplum biyolojik cinsiyetin gerektirdiklerine yönelik rolleri kadına veya erkeğe yüklemektedir. Kültürler toplumsal cinsiyet kavramını da biyolojik cinsiyet gibi doğal algılamaktadır. Bu sebeple dişi ve erkek arasındaki farkların toplumsal ya da biyolojik olduğu tam anlamıyla bilinmemektedir (Vatandaş, 2020). Bu farkların çoğunun biyolojik ve toplumsal cinsiyet kavramlarının her ikisinin

etkileşimi ile olduğu düşünülmektedir (Dökmen, 2009). Toplumsal cinsiyetin erkek ve dişi cinsiyetin özelliklerinin yansımaları (fiziki özellikler, doğurganlık, güç) olduğu önermesi doğacı görüş tarafından benimsenmektedir. Bu görüşe zıt olarak var olan gelişmeci görüş ise biyolojik olarak dişi veya erkek olmanın tutum ve davranışları şekillendirmek için yeterli olmadığını toplumsal cinsiyet kavramının sosyal-kültürel olarak belirlendiğini savunmaktadır (Ecevit ve Karkıner, 2011).

Toplumsal cinsiyete ilişkin normlar kişilere aile, medya, devlet ve kurumları tarafından açık ve örtük şekillerde aktarılmaktadır. Toplumdan topluma bu rollere ilişkin davranış ve normlar değişmektedir fakat hemen hemen her toplumda sabit olan norm erkeklerin eril özellikler göstermesi, kadınların ise dişi özellikler göstermesi normudur (Stone, 2015). Bu sebeple özellikle ataerkil denilen erkeğin her alanda güçlü görüldüğü toplumlarda cinsiyete dayalı roller eşit görünse de kadının dişi rolleri ikincil değerde görülmektedir (Kılıç, Beyazova, Akbaş, Zara ve Serhatlı, 2014).

Bireyler anne karnından çıkıp dünyaya geldikten sonra cinsiyetlerine göre kadın veya erkek olma rolleri toplum tarafından yüklenmeye başlar. Giyilen kıyafetin rengi, alınan oyuncakların çeşidi, bebeklerin ve çocukların çevresi tarafından sevilme şekli, anlatılan masallar, çocukların oyunlardaki rolleri toplum tarafından dayatılan şekilde tercih edilir (Kaylı, 2011). Çocuklar kültürün gerektirdiği rollerini yerine getirdiklerinde aile ve toplum tarafından ödüllendirilmekte, rolleri yok sayarak davrandıklarında ise cezalandırılmaktadırlar (Giddens, 2012). Cinsiyet rolleri çocuklar tarafından sosyalleşmenin ilk basamağı olan ailede; ailenin davranışları, ailenin bulunduğu toplumun cinsiyete uygun gördüğü rollerin çocuk tarafından yapılması durumunda ailenin bu davranışları ödüllendirmesi, rollere uygun olmayan davranışları söndürmeye çalışması, aynı zamanda ailenin ve yakın çevrenin rol model olması ile zamanla içselleştirilir (Erbaş; 2019; Erzeybek, 2015). Oyun çağındaki bir çocuk dahi kendi cinsiyet rollerini edinmeye başlamaktadır. Oyuncakların arasından seçim yapması gerektiğinde erkekler araba, tabanca, tamir seti gibi oyuncakları seçme eğiliminde olurken kız çocuklar güzellik seti, bebekler, mutfak seti gibi oyuncakları seçme eğiliminde olmaktadır (Freedman, et al., 2003).

İlk olarak aile ve yakın çevre ile başlayan cinsiyet kalıp rolleri daha sonra okul ve çalışma hayatında ilerlemeye devam etmektedir (Bhasin, 2003). Okuldaki kitaplar, öğretmenlerin tutumları, erkek ya da kız çocuğun cinsiyet rolüne uygun olmayan davranışlar gösterdiği veya oyunlar oynadığı zaman aldığı tepkiler çocuğun cinsiyetine uygun görülen rolleri pekiştirirler, sosyal öğrenme ve taklit yolu ile öğrenmesini sağlamaktadır (Freedman, et al., 2003). Kimi kültürlerde kız çocukları için okula gitmek ve eğitim görmek değil, ev işlerini nasıl yapacağını evdeki sorumluluklarını nasıl yerine getireceğini öğrenmek; erkekler için ise evin maddi sorumluluğunu alabilmek için okula giderek veya gitmeyerek çalışma hayatına atılmak önemli görülmektedir. Kadın çalışacaksa dahi belirli meslekler onlar için öne çıkmaktadır. Erkekler içinse kadınlara biçilen bazı meslekler hiç uygun görülmemektedir (Uzgan, 2018). Vatandaş tarafından yapılan çalışmada kadınlar sırayla gündelikçi, sekreterlik ve hemşirelik mesleklerini kadınsı bulurken amelelik, politika, şoförlük mesleklerini ise erkeksi bulmuştur. Erkekler ise sırayla temizlikçi, sekreterlik ve hemşirelik mesleklerini kadınsı bulurken amelelik, şoförlük ve politikayı erkeksi bulmuştur (Vatandaş, 2007).

Toplumsal roller sadece kişilerarası etkileşimle değil medyanın söylemleri, kitaplar ve çeşitli yayımlar, dini söylemler, dizi ve filmler ile de açık veya örtük biçimlerde bireylere öğretilmeye devam edilmektedir (Şahin ve Gültekin, 2014). Bireyler bu toplumsallaşma süreci içerisinde farklı yollar ile kendilerine yüklenen kadınlık ve erkeklik rollerini içselleştirmektedirler (Bhasin, 2003). Çocuklar doğumlarından itibaren kendilerine yüklenen istek ve beklentileri benimseyerek hem kişiliklerini hem cinsiyet rollerini geliştirmektedirler. Bu bireyler kültürlerinin kendilerini yüklediği davranış biçimlerini göstermek istemediklerinde çatışmalar baş göstermektedir (Kılıç vd., 2014). Kadından beklenen evlenip kocasına ve çocuklarına hizmet etme rolü kadın çalışmak istediği zaman ailesi ve toplum ile çatışmaya sebep olmaktadır. Tüm bu çatışmalar bireylerin yaşam kalitesini etkilemekte ve kendilerini tüm alanlarda keşfetme arzusunu sekteye uğratmaktadır (Dökmen, 2009). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyetlere biçilen roller yalnızca kadın açısından değil erkek açısından da ele alınmalıdır. Kadın olarak roller nasıl ki toplumsallaşma süreci ile bireylere öğretiliyor ise erkeklere de erkek olmak ve eril özellikler aynı şekilde öğretilmektedir (Altınay, 2013).

Alanyazında TCRT eşitlikçi TCRT ve geleneksel TCRT olarak ifade edilmektedir (Akın ve Demirel, 2003). Kadının geleneksel rolleri evin temizliğini ve diğer işlerini yapmak, çocuğun bakımını üstlenmek iken erkeğin geleneksel rolleri evin geçim kaynağı olan gelirini elde etmek olarak görülmektedir. Eşitlikçi roller de ise kadın ve erkek hem iş hayatında hem sosyal hayatta hem ev hayatında eşit rollere ve sorumluluğa sahiptir (Bhasin,1994; Girginer,1994; Özpulat, 2017).

2.1.3. Psikolojik İyi Oluş

PİO, kişinin güçlü ve sınırlı yönlerinin farkında olup sınırlı yönleri dahilinde kendini kabul ederek mutlu bir birey olmasını, güçlü yönleri ile potansiyellerinin farkında olup kendini gerçekleştirebilmesini, sosyal ilişkilerindeki iletişimini ve empati becerilerini, geçmiş yaşamındaki olumsuz tecrübelerini kabullenip şimdiye odaklanabilmesini, yaşamının anlamı olduğuna dair inancını, kendi kararlarını verebilecek özerkliğe ve otonomiye sahip olmasını, hayatı ile ilgili sorumluluk alabilme becerisini içeren çok yönlü bir kavramdır(Ryff and Keyes, 1995). Kişilerin olumlu diyebileceğimiz özelliklerinin varlığı yaşamdan aldıkları doyumunu artırmaktadır. Bu sebeple bireylerin güçlü yönlerini keşfederek kendini gerçekleştirmesi önem kazanmaktadır (Atan, 2020).

PİO seviyesi yüksek bireyler hem iş hem özel hayatlarında daha destekleyici, mutlu ve memnun olmaktadır (Sharma, 2014). Jung'a göre psikolojik iyi olma hali kişinin içinde bulunduğu dönemin sunduğu görevleri, amaçları yerine getirebilmesi ile mümkün olmaktadır (Cenkseven, 2004). Psikolojik iyi oluşu kişinin toplumla uyum düzeyi ve toplumun kişiyi destekleyici tutumu da etkilemektedir (Çankır ve Yener, 2017). Ortalama ve düşük gelir düzeyi ile aile içerisindeki ağır sorumluluklar da psikolojik iyi oluşu etkileyen faktörlerdendir (Bradburn, 1969). Yaş farkı, cinsiyet ve kültürel farklılıklar psikolojik iyi oluşu tanımlayıcı şekilde etkilemektedir (Ryff, 1995). Alanyazında rastlanan araştırmalardan birinde kişilerin PİO seviyelerinde cinsiyete değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır (Salleh ve Mustaffa, 2016).

Ryff, psikolojik iyi oluşu etkileyen ve ona bağlı olan 6 etmen sıralamıştır. Bunlar; kendini kabul, otonomi, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel ustalık, yaşam amacı ve kişisel gelişimdir (Ryff, 1989). Kendini kabul boyutu kişinin geçmiş yaşantılarını içselleştirmesi ve kendisine ve benliğine yönelik olumlu duygu ve tutumlara sahip olmasını vurgulamaktadır. Diğerleri ile olumlu ilişki boyutunda ise kişinin çevresi ile sosyal olarak doyurucu, içten bir iletişim kurma yetisine odaklanılmaktadır. Otonomi boyutunda Ryff odak noktaya bireyin kendi seçimlerini özgür bir şekilde yapabilmesini ve kararlarını kendi sınırlarına göre verebilmesini almaktadır. Çevresel ustalık boyutu bireyin kendi kişisel ihtiyaç ve değerlerine göre çevresini seçebilmesini, yönetebilmesini ve gerektiğinde çevresini daha uygun bir çevre ile değiştirebilmesini önemsemektedir. Yaşam amacı bireylerin yaşamak ve yaşamını sürdürmek için amaç ve hedeflere sahip olup bu hedefleri gerçekleştirmek adına eylemlerde bulunmasını içermektedir. Son olarak kişisel gelişim boyutunda ise kişilerin güçlü ve zayıf tüm yönleri ile kendilerini keşfederek güçlü yönlerini yaşamları süresince geliştirmesini devamlı büyümeye ve deneyimlemeye açık olmasını ifade etmektedir (Ryff, 1989; Ryff and Keyes, 1995). Ryff 'a göre kendini kabul eden birey benliğine karşı olumlu tutuma sahip olan, diğerleriyle olumlu ilişkiler kuran kişi empati düzeyi yüksek ve güvenilir ilişkiler kurabilen, özerk birey sosyal baskıya karşı durabilen ve kararlarının sorumluluğunu kendisi alan, çevresel ustaliğe sahip olan kişi çevresini kendi ihtiyaçları doğrultusunda yönetebilen, yaşam amacı olan birey geçmiş ve gelecek hayatının bir amacı olduğuna inanan, kişisel gelişime önem veren kişi gelişime ve yeniliklere açık, potansiyellerinin farkında olan kişidir (Ryff, 1995).

2.2. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümde ABT, PİÖ, TCRT ve birbirleri ile olan ilişkileriyle ilgili alanyazında rastlanan çalışmalar ve araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.1. Anne Baba Tutumu ile İlgili Araştırmalar

Aile, birey için gelişimsel dönemlerin en önemlilerinin yaşandığı, şu anki kişiliğinin oluşmasında önemli yere sahip olan bir kurumdur. Aile kişinin dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren yanındadır ve sosyal yaşam becerilerini örnek alarak öğrendiği yerdur. Dünyaya yeni gelen çocuk anne ve babasının kucağında kendini güvende

hissetmek ister. Öyle ki anne baba tutumları çocuğun kişilik gelişimini, bilişsel ve duyuşsal gelişimini, sosyal ve toplumsal rollerini doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir (Tuncer, 1980). Bireyin gelişimi için bu kadar önemli olan aile, çocuklarını yetiştirme tutumları ve aile içi etkileşim ile olumlu ya da olumsuz yönde etkilemekte çocuklarının gelecekteki davranışlarını şekillendirmektedirler. Anne babalar çocuklarının hayallerindeki gibi bir birey olmasını bekleseler de çocuklarının davranışlarını onların istekleri değil çocuklarına karşı takındıkları tutum ve davranışlar etkilemektedir (Yılmaz, 2007).

Çocuk için sosyalleşmenin ilk evresi olan aile, çocuğun gelecekte toplumda nasıl bir yere sahip olacağını, çevresi ile nasıl ilişkiler kuracağını yani tüm hayatını belirlemektedir (Toksöz, 2010). Çocuk sosyal yaşam becerilerini ailenin tutum ve davranışlarını rol model alarak öğrenmektedir (Zengin, 2008). Özellikle ergenlik döneminde ortaya çıkan davranış problemleri, sosyal uyum sorunları, sosyal becerilerden yoksunluk durumu yeterli ve uygun olmayan anne-baba-çocuk etkileşimi ve doğru olmayan anne baba tutumlarından kaynaklanmaktadır (Dinçer, 2008; Tabak, 2007).

Demokratik anne baba tutumunda aile içinde her birey özeldir ve düşüncelerine önem verilir. Aile içinde kararlar hep beraber alınır. Çocuklara sorumluluklar verilerek özerklikleri desteklenir. Sevgi ön plandadır (Kulaksızoğlu, 2011). Ototiter anne baba tutumunda aile içinde çocuğun kararı, düşüncesi çok önemli değildir. Anne baba koydukları kurallara çocukların kayıtsız şartsız uymasını bekler. Çocuklar bu kurallara uymadığında anne baba tarafından ceza verilebilir. Sevgi ikinci plana atılmıştır. Aşırı koruyucu anne baba tutumunda ise anne baba çocuğa sorumluluk vermekten kaçınır, özerkliğini desteklemez. Çocuğun hata yapmasını istemez, yapılması gerekenleri onun adına yapar, çocuğun deneyim kazanmasını engeller. Çocuğu tehlikelerden korumak için yoğun bir çaba sarf eder (Dokuyan, 2015).

Alanyazın taramasında İstanbul il sınırlarında yaşayan anaokulunda eğitim gören 69 ve eğitim görmeyen 69 olmak üzere toplam 138 çocuk ile yapılan araştırmada farklı dil gelişim seviyesine sahip olan çocukların otoriter ABT seviyelerinin birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu ortaya koyulmuştur (Tokol, 1999). İlköğretim 1. 2. ve 3. sınıfta

öğrenim görmekte olan 148 öğrenci ile yapılan bir araştırmada; yetenek ve dil gelişimiyle ABT arasında anlamlı farklılık bulunmuş, demokratik ABT'ye sahip çocuklarının dil gelişimi ve yetenek seviyesinin; baskıcı otoriter ABT'ye sahip çocuklara göre daha yüksek olduğu; aile içi çatışmayı içeren ABT'nin çocukların gelişimini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür (Demir, 2006).

Aksaray ilinde 5-6 yaş grubu 100 öğrenci ve velileri ile gerçekleştirilen çalışmada; demokratik ABT ile çocukların özgüven gelişimi arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu, diğer ana baba tutumları ile çocukların özgüven gelişimi arasında negatif ilişki olduğu bulunmuştur (Günel, 2007). Sabancı Üniversitesi'nde öğrenim gören 207 lisans öğrencisi ile yapılan bir başka araştırmada; algılanan demokratik ABT ile öz-saygı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve ilişkinin yönünün pozitif olduğu, algılanan koruyucu-istekçi ve otoriter ABT ile öz-saygı arasında ise tam tersi negatif ilişki olduğu bulunmuştur (Okcu, 2007). Alanyazında rastlanan ve 518 kız, 488 erkek toplam 1006 öğrenci ile yapılan başka bir çalışmada anne veya babadan algılanan demokratik ABT'nin davranışsal ve duygusal özerklik ile akademik başarıda ilk önem sırasında yer aldığı görülmüştür (Yılmaz, 2007).

Ankara ilinde düşük ve yüksek gelir düzeyine sahip öğrencilerin bulunduğu liselerin ikinci sınıfına devam eden 75 kız 75 erkek toplam 150 ergen ve 75 kız 75 erkek toplam 150 ergenden oluşan karşılaştırma grubu olmak üzere toplam 300 ergen ile gerçekleştirilen çalışmada; öğrencilerin ekonomik düzeyleri ile demokratik ABT ile arkadaş ilişkileri puanları arasındaki ilişkinin yönünün pozitif olduğu yani demokratik ABT'ye sahip olan öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri puanlarının daha fazla olduğunu ortaya koymuştur (Dinçer, 2008). İstanbul ilinde 8. Sınıfta öğrenimine devam eden 300 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen bir araştırmada; demokratik ABT'ye sahip çocukların daha az kararsızlık çektiği, koruyucu tutum ve otoriter anne baba tutumuna sahip çocukların kararsızlık davranışının arttığı bulunmuştur (Yılmaz, 2009). Kendilik algısı ve ana-baba tutumu ile ilgili yapılan bir çalışma sonucunda ebeveynlerinin tutumunu düşük düzeyde otoriter gören öğrencilerin kendilik algılarının orta ve yüksek düzeyde otoriter görenlerden daha fazla olduğu bulunmuştur (Sezer, 2010). ABT ile ilgili diğer bir araştırmaya bakıldığında; üniversitede öğrenim gören 80 erkek 80 kadın 160 öğrenci ile gerçekleştirilmiş bir çalışmada utangaçlık ile demokratik ABT puanları arasında negatif

yönde, koruyucu-istekçi ve otoriter ABT arasında pozitif yönde ilişki olduğu görülmüştür (Gökmenoğlu, 2011). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada algılanan ABT'si demokratik olan öğrencilerin duygusal kararlılık, sosyal uyum ve kendini gerçekleştirme düzeylerinin algılanan ABT'si otoriter olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur (Biricik, 2019).

Ankara ilinde 14-18 yaşları arasında 1366 öğrenci ile yapılan bir araştırmada algılanan ABT alt boyutu demokratik olan öğrencilerin iyimserlik puanları, algılanan ABT alt boyutu otoriter ve ilgisiz olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur (Cenk, 2008). Alanyazında bulunan ve 513 üniversite öğrencisi ile yapılan başka bir çalışmada; demokratik-yetkin ebeveyn stiline optimizm ile pozitif yönde ilişkisi olduğu görülürken otoriter ebeveyn stiline optimizm ile negatif yönde ilişkisi olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada kadın öğrencilerin optimizm puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu, erkek öğrencilerin anne-babalarını kadın öğrencilere oranla daha otoriter ve koruyucu algıladıkları bulunmuştur (Özpehriz, 2020).

Alanyazında rastlanan bir başka çalışmada; 13-18 yaşları arasında 268'i kız, 111'i erkek olmak üzere toplam 379 ergen ile çalışılmış ve akran zorbalığı sergileyen kız ergenlerin kendilerini kontrol etmediklerini, bireyselliklerini ifade etmeleri konusunda destekleyici davranmadıklarını, babaları ile iletişimlerinin olumlu olmadığını ifade ettikleri bulunmuş, akran zorbalığına maruz kalan kız ergenlerin ise, anne babalarını daha az denetleyici algıladıkları, bireyselliklerini ifade etme konusunda ailelerinin daha az destekleyici oldukları, babaları ile iletişimlerinin pek olumlu olmadığı anlaşılmıştır (Akgün 2005).

Afyonkarahisar ilinde ilköğretim birinci kademedeki okumakta olan 143 çocuk ve anne babaları ile yapılan araştırmada; ebeveyni aşırı koruyucu ABT kategorisinde olan öğrencilerin daha fazla kekemelik sorunu, saldırgan davranışlar, kendini ifade etmekte güçlük, dikkat eksikliği, hiperaktivite sorunu yaşamakta olduğu görülmüştür (Tabak, 2007). Erzurum ili Atatürk Lisesi'nde öğrenim gören 15-18 yaşları arası 525 ergen ile yapılan çalışmada; ilgisiz ve otoriter ABT'ye sahip gençlerin saldırganlık eğilimi düzeyleri

yüksek, demokratik ABT'ye sahip gençlerin saldırganlık eğilimi seviyeleri ise düşük bulunmuştur (Zengin, 2008). Anaokulu seviyesindeki 233 çocuk ve ebeveynleri ile yapılan bir çalışmada anne baba tutumlarının bu yaş grubundaki çocukların davranış problemlerini etkilediği görülmüştür. (Dursun, 2010). Eskişehir ilinde ilköğretim ikinci kademedeki eğitim görmekte olan 594 öğrenci ile yapılan bir çalışmada zorbaca davranma eğiliminin demokratik ABT ile negatif yönde anlamlı ilişki gösterdiği bulunmuştur (Toksöz, 2010).

İstanbul ilinde İlköğretim II. Kademe ve ortaöğretim düzeyinde öğrenim görmekte olan ve yaşları 11-18 arasında olan 157 öğrenci ile yapılan bir çalışmada; ergenlerin dini yönelim durumlarında ebeveyn tutumlarından; koruyucu, disiplinin tutarlı şekilde uygulandığı ABT alt boyutları ile pozitif, cezalandırmanın aktif olduğu ve duygusal cezanın var olduğu ABT alt boyutu ile negatif ilişki gösterdiği bulunmuştur (Dinç, 2007).

Türkiye dışında ABT ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalar tarandığında; 146 okul öncesi öğrenci ve ebeveynleri ile yapılan bir çalışmada özellikle kız çocuklarında özerk amaçlı davranış ile yetkili-demokratik ABT arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada erkek çocuklardaki sosyal sorumluluk bilinci ile yetkili-demokratik ABT arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur (Baumrind, 1971). ABT ile ilgili 347 kız 334 erkek öğrenci ve annelerinin katıldığı bir başka çalışmada; annelerin ebeveyn stilleri ile öğrencilerin davranışsal sorunları arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada annesi otoriter ABT kategorisinde olan çocukların davranış problemlerinin otoriter puan arttıkça arttığı anlaşılmıştır (Alizadeh, Talip, Abdullah, Mansor, 2011). Yine Türkiye dışında yapılan 2-10 yaş arası çocuğu olan 459 çift (anne ve baba) ile çalışılan araştırmada; demokratik ebeveyn stili ile zor çocuk algısı arasında negatif yönde, otoriter ebeveyn stili ile zor çocuk algısı arasında pozitif ilişki saptanmıştır (Delveccihio, Germani, Rospa, Lis, 2013). Türkiye dışında 328 katılımcı ile anne baba tutumlarının narsizm gelişimindeki yansımalarını cinsiyete göre inceleyen bir çalışmada, özellikle aşırı korumacı baba tutumlarının görkemli narsizmde erkekler için önemli bir etken olduğu bulunmuştur (Valashjardi, MacLean, Charles, 2020).

2.2.2. Psikolojik İyi Oluş ile İlgili Araştırmalar

Bu araştırmanın değişkenlerinden olan PİO ile ilgili alanyazın tarandığında ulaşılan bazı çalışmalar bu bölümde incelenmiştir. Alanyazındaki bir çalışmada PİO düzeyi ve yaş arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır (Kocaman, 2019). Rastlanan bir diğer çalışmada Mersin ve İstanbul illerinde yaşayan 253 erkek birey ile çalışılmış olup erkek bireylerin PİO düzeyi ile yaş ve eğitim arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada bireylerin eğitim durumu ile PİO arasında anlamlı ilişki olduğu ve bu ilişkinin pozitif yönde olduğu saptanmıştır (Akgün, 2019).

Çukurova Üniversitesi'nde öğrenim gören 295 erkek 205 kadın toplam 500 öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilerin sosyoekonomik seviyesinin artmasının PİO düzeylerinin de artmasını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır (Cenkseven, 2004). Alanyazında bulunan; 251 İngiliz 349 Türk üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada kız öğrencilerin PİO ortalama düzeylerinin erkeklerin PİO düzeyinden daha yüksek çıkmıştır. Yine aynı çalışmada İngiliz öğrencilerin PİO ortalamaları Türk öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur (Kuyumcu, 2012). Ergenlerle yapılan ve 300 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada PİO düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Yine aynı çalışmada PİO düzeyi ile sosyal kaygı düzeyi arasında negatif ilişki görülürken yaşam doyumu arasında pozitif ilişki görülmüştür (Kermen, İlçin Tosun ve Doğan, 2016). Üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada cinsiyet ve PİO arasında kadın cinsiyeti lehine anlamlı ilişki bulunmuştur (Güler, 2019). İzmir ve Şanlıurfa ilinden 241 öğretmenle yapılan bir çalışmada ise cinsiyet ile PİO arasındaki ilişki incelendiğinde erkek cinsiyetin PİO düzeyi ile negatif yönde ilişkisi olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada PİO ile iyimserlik değişkeni arasında anlamlı ilişki olduğu anlaşılmıştır (Göçen, 2019). Yaş aralığı 20-50 olan 290 kadın 158 erkek birey ile yapılan çalışmada ise kadın ve erkeklerin PİO düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır (Kocaman, 2019).

Üniversitede öğrenim görmekte olan kişilerle yapılan başka bir çalışmada kişilerin PİO düzeyleri arttıkça hem arkadaşlık hem romantik ilişkilerinde kaygı

seviyesinin azaldığı görülmüştür (Erdem ve Kabasakal, 2015). Değişkenleri mutluluk korkusu ve PİO olan ve 401 üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin mutluluk korkusu arttıkça PİO seviyelerinin azaldığı görülmüştür. Psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olarak mutluluk korkusunun negatif yordayıcı olduğu bulunmuştur (Sarı ve Çakır, 2016). Yine üniversite öğrencileri ile yapılan ve 355 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada kişilerin PİO düzeyi ile duygusal zekaları arasında anlamlı ilişkinin pozitif doğrultuda olduğu görülmüştür (Deniz, Erus ve Büyükcebeci, 2017). İstanbul ilinde öğrenim gören 747 üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada kişilerin mutluluk ve değerleri ile psikolojik iyi oluşun pozitif anlamlı ilişkide olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yani mutluluk arttıkça psikolojik iyi oluşun da artacağı yorumu yapılmıştır (Bulut ve Dilmaç, 2018). Alanyazında rastlanan diğer bir çalışmada PİO ile psikolojik dayanıklılık arasındaki var olan ilişkinin yönünün pozitif olduğu anlaşılmıştır. Yine aynı çalışma sonucunda anne-babaların PİO seviyelerinin artmasının çocuklarının sosyal yetkinlik seviyelerini artırdığı, agresiflik-öfke davranışı seviyesini azalttığı görülmüştür (Kındıroğlu ve Yaşar Ekinci, 2019).

Türkiye dışında gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde; bir çalışmada çocuklarıyla beraber yaşayan ebeveynlerin PİO seviyelerinin çocuklarından ayrı yaşayan ebeveynlere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada çocuklarıyla beraber yaşayan ya da çocuklarından ayrı yaşayan ebeveynlerin çocuk sahibi olmayan kişilere göre daha düşük iyi oluş seviyesine sahip olduğu bulunmuştur. Bu durum çocuğun sorumluluğunun ebeveyn üzerindeki etkisi ve günlük strese bağlanmıştır (Umberson ve Gove 1989). Türkiye dışında 50 erkek 50 kız öğrenci ile yapılan bir çalışmada kadın öğrencilerin PİO ortalamalarının erkek öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür (Akhter, 2015). 3400 kadın ve erkek birey ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada erkeklerin PİO alt faktörlerinden kendini kabul ve otonomi boyutlarında puanının kadınlardan daha yüksek olduğu; kadınların puanlarının ise diğerleriyle olumlu ilişkiler ve kişisel gelişim boyutlarında erkeklerin puanından yüksek olduğu görülmüştür (Matud, Curbelo ve Fortes, 2019).

2.2.3. Psikolojik İyi Oluş ve Anne Baba Tutumu ile İlgili Araştırmalar

Araştırmanın değişkenlerinden PİO ve ABT ile ilgili alanyazında var olan çalışmaların bazılarında bu bölümde değinilmiştir. Alanyazın tarandığında; 691 üniversite öğrencisi ile yapılan bir araştırmada ebeveyni demokratik ABT sergileyen üniversite öğrencilerinin, PİO alt boyutlarından çevresel hakimiyet, diğerleriyle olumlu ilişkiler ve kendini kabul düzeylerinin ebeveyni otoriter ve koruyucu-istekçi ABT sergileyen üniversite öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada ana babası demokratik ABT sergileyen üniversite öğrencilerinin ana babası otoriter ABT sergileyen öğrencilere göre daha yüksek bireysel gelişim ve yaşam amacı düzeyine sahip olduğu saptanmıştır (Karabeyser, 2013). Evli ve 2-6 yaş arası çocuğu olan 623 ebeveyn ile yapılan PİO ve ebeveyn stilleri arasındaki ilişkiyi ölçmeyi amaçlayan bir çalışmada; ebeveynlerin PİO düzeyi ile sahip oldukları otoriter ABT arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken izin verici ve demokratik ABT ile PİO düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Eroğlu, 2017). Lise öğrencileri ile yapılan ve 486 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen bir başka çalışmada öğrencilerin PİO düzeyleri ile algılanan demokratik ABT arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin PİO düzeyleri ile koruyucu ABT ve otoriter ABT arasında ise negatif yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Yani ana babası demokratik ABT sergileyen öğrencilerin PİO düzeyleri ana babası koruyucu ve otoriter ABT sergileyen öğrencilere göre daha yüksektir (Aydın, 2019). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada PİO düzeyinin ana babası demokratik ABT'ye sahip öğrencilerde ana babası otoriter ve ilgisiz ABT'ye sahip öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur (Güler, 2019).

Türkiye dışında yapılan bir tarama çalışmasında ergenlerde algılanan ebeveyn katılımının öğrencilerin PİO düzeylerini, akademik başarılarını, dışadönüklüğünü, özgüvenlerini etkilediğini gösteren birçok çalışma olduğu görülmüştür (Cripss and Zyromski, 2009). Göçmen nesiller arasında ebeveyn stilleri ile iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada ebeveynlerin kültürlerinin ve ebeveyn tutumlarının doğum yerlerine göre farklılık gösterdiği, bu tutumların ise çocukların iyi oluş düzeylerini etkilediği görülmüştür. Yine aynı çalışmada ebeveyn tutumlarının ve nesiller arası tutum değişikliklerinin duygusal iyi oluş ve problem davranışları etkilediği bulunmuştur

(Driscoll, Russel, Crockett, 2008). Yine Türkiye dışında gerçekleştirilen ve 2. Sınıfa giden 398 kız öğrenci ile yapılan çalışmada; otoriter ve izin verici ABT ile PİO arasındaki anlamlı ilişkinin negatif yönde olduğu görülmüştür. Aynı çalışmada aileden görülen sosyal destek ile PİO arasında ise pozitif yönelimli anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (Lavasani, Borhanzadeh, Afzali, Hejazi, 2011). 278 lise öğrencisi ile yapılan ve öğrencilerde mental sağlık yordayıcısı olarak PİO ve ABT arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir çalışmada, PİO ve otoriter yetkili ebeveyn stiline mental sağlık ile önemli ölçüde ilişkili olduğu, izin verici ebeveyn stili ile mental sağlık arasında pozitif yönde ilişki olduğu ayrıca mental sağlığın PİO ve ebeveyn tutumları ile önemli ölçüde öngörülebileceği bulunmuştur (Khodabakhsh, Kiani, Ahmedbookani, 2014).

2.2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumuna İlişkin Araştırmalar

Araştırmanın değişkeni olan toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlara yönelik alanyazında rastlanan bazı çalışmalar bu bölümde aktarılmıştır. Alanyazında bulunan ve 3403 üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada lojistik regresyon analizi kullanılarak TCRT'yi anlamlı olarak etkileyen değişkenler bulunmuştur. Aile tipi, cinsiyet, medeni durum, sınıf, erkek kardeş sayısı ve annenin eğitim düzeyi bu değişkenler arasındadır (Başçı ve Giray, 2016).

Alanyazına bakıldığında; 236 üniversite öğrencisi ile TCRT üzerine yapılan bir çalışmada kadın öğrencilerin daha eşitlikçi; erkek öğrencilerin ise kadın öğrencilere göre daha geleneksel tutum sergilediği görülmüştür (Vefkuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu, Taşkın, 2007). Üniversite öğrencilerinin kadınlara yönelik TCRT algısını incelemek amaçlı 13 üniversite öğrencisi katılımıyla yapılan nitel çalışmada öğrencilerin kadınlara genel olarak eşitlikçi rol yükledikleri ancak bazı geleneksel rollerin (kadının çocuğuna zaman ayıracak bir işte çalışması, evlenme teklifini erkeğin yapması, erkeğin boyunun kadından daha uzun olması, kadın ve erkek beraberken arayı erkeğin kullanması, evin onarım işlerinde kadınların rol almaması, kadınların evin ve çocukların bakımından sorumlu olması vb.) hala kadın üzerinde olduğu anlaşılmıştır (Beidoğlu ve Batman, 2012).

Yine üniversite öğrencileri ile yapılan ve 897 kişinin katılımı ile gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin boyun eğici davranışları ile kadın erkek anlayış tutumu arasında negatif yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Yani kadın erkek anlayış tutum puanı arttıkça öğrencilerin boyun eğici davranış puanları düşmektedir (Bolsoy, Egelioglu, Şen, Güneri, Sevil, 2010). Başka bir araştırmada 264 kadın üniversite öğrencisi ile çalışılmış ve toplumsal cinsiyet ayrımına ilişkin yaşantılar ile depresyon belirtileri arasındaki anlamlı ilişkinin pozitif yönlü olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada geleneksel ataerkil toplumsal cinsiyet tutumuna sahip kadınların daha fazla depresif yakınmalar gösterdiği anlaşılmıştır (Hünler, 2013). Sağlık Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören 174 öğrenci ile yapılan bir çalışmada ilçede doğan öğrencilerin köyde doğan öğrencilere göre eşitlikçi cinsiyet rolü puanlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Buna dayanarak bireyin doğup büyüdüğü sosyal çevresinin, yaşadığı çevredeki imkanlarının oranının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunu etkilediği söylenebilir (Güzel, 2016).

Üniversitede öğrenim gören 486 birey ile gerçekleştirilen başka bir çalışmada ise öğrencilerin şiddet eğilim düzeyleri ile toplumsal cinsiyet algısı arasında yüksek olmayan ancak negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (Kul Uçtu, Karahan, 2016). Yine üniversite öğrencisi ile yapılan ve 743 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin geleneksel toplumsal cinsiyet puanları ile şiddeti onaylama puanları arasındaki anlamlı ilişkinin yönünün pozitif olduğu anlaşılmıştır (Uçar, Derya, Karaaslan ve Tunç, 2017). Bu da göstermektedir ki toplumsal cinsiyet rolleri tutumları toplum içerisinde var olan şiddet öykülerini dahi etkileyebilmektedir. Bu öykülerin değişmesi için toplumsal cinsiyet algısını değiştirmek adına çalışmalar yapmak bu doğrultuda ise değişimin sağlanmasında ailenin rolünü ortaya koymak çalışmamızın da bu konudaki önemini göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet eğitiminin etkisini araştıran ve 84 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet dersi aldıktan sonra toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanlarının arttığı görülmüştür. İki gruba ayrılan öğrencilerden bir grup toplumsal cinsiyet dersi alırken diğer grup dersi almamıştır. Ders öncesi iki grup arasında TCRT puanları arasında anlamlı fark bulunamazken ders sonrası puanlar arasında anlamlı fark olduğu anlaşılmıştır (Çetişli, Top, Işık, 2017).

2.2.5. Toplumsal Cinsiyet Roller ve Anne Baba Tutumu - Aile İlişkisi ile İlgili Araştırmalar

Bu başlık altında çalışmanın önemli araştırma problemlerinden biri olan toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve anne baba tutumu arasındaki ilişkiyi konu edinen çalışmalara ve yine toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ile ailevi ilişkileri içeren araştırmalara yer verilmiştir.

Yedi-on beş yaş aralığında 66 öğrenci (33 kız-33 erkek) ile yapılan nitel bir çalışmada hem kız hem erkek çocuklarda yaş arttıkça erkek cinsiyet algısının ve erkeklere yüklenen rollerin daha değerli olduğu algısının oluştuğu görülmüştür. Verilen cevaplara bakıldığında ise bu durumun çocukların, erkekleri fiziksel olarak daha güçlü ve dayanıklı görmelerine bağlı olduğu anlaşılmıştır. Yine aynı çalışmada yaş farketmeksizin çocuklar annenin çalışıp babanın ev işlerini yapıp çocukların bakımını üstlenmesi fikrini tamamen reddetmişlerdir. Çocukların kadınların kendilerini koruyamayacakları algısının yüksek olduğu görülmüştür. Çocuklar babaların ara sıra üstlendiği ev işlerini ise “güç gerektiren iş, annenin yapmakta zorlanacağı iş” olarak nitelendirmiştir. Çalışmanın bütününde çocukların cevaplarına bakıldığında anne ve babanın yaptığı işlerde babanın yaptığı işler daha değerli görülmekte, her iki ebeveyn çalışsa dahi evi geçindirme sorumluluğunu üstlenen kişi baba olarak nitelendirilmektedir (Kılıç, Beyazova, Akbaş, Zara, Serhatlı, 2012).

Üniversite öğrencileri ile yapılan ve 324 üniversite öğrencisi katılımı ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada çalışan annelerin çocuklarının; annesi ev kadını olan çocuklara göre TCRT’ye karşı daha pozitif bir algıya sahip oldukları görülmüştür (Öngen, Aytac, 2013). Alanyazında rastlanan bir diğer çalışmada baba eğitiminin TCRT’yi etkilemediği ancak annenin eğitimi ile TCRT puanı arasında ise anlamlı farklılaşma olduğu ve farklılaşma yönünün pozitif olduğu anlaşılmıştır. Yine aynı çalışmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha eşitlikçi TCRT’ye sahip olduğu; uzun süre ilde yaşayan ve çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin TCRT puanlarının daha yüksek olduğu yani eşitlikçi TCRT’ye sahip oldukları bulunmuştur (Aylaz, Güneş, Uzun, Ünal, 2014).

Türkiye dışında gerçekleştirilen 18-23 yaş arasındaki 48 erkek ve 182 kadın üniversite öğrencisi ile ebeveyn stilleri ve cinsiyet rol kimlikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada; özellikle babanın otoriter tutumunun erkeksi roller ile ilişkili olduğu, her iki ebeveyn için erkeklerde ilişkinin kadınlara oranla daha güçlü olduğu görülmüştür (Ching Lin ve Billingham, 2014). Anne babalar üzerinde yapılan bir çalışmada ise TCRT puanı ile demokratik ABT arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki görülürken korumacı ve otoriter ABT ile arasında anlamlı ve negatif ilişki görülmüştür. Çalışma anne babaların kendilerine yönelik algıladıkları ebeveyn tutumu baz alınarak yapılmıştır (Erzeybek, 2015).

Türkiye’de 8 çocuk ve anneleri ile yapılan nitel özellikli bir çalışmada annenin sosyal hayata katılımı, ev içerisinde sorumlulukların anne, baba ve çocuklar arasında paylaşılması, ev içerisinde daha eşitlikçi bir tutumun sergilenmesi, şiddet öyküsünün bulunmaması, oyuncak seçiminde cinsiyete bağlı kalıp yargılara dayanılmaması, çocuğun farklı cinsiyetten kardeşi olmasının çocukta eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumunun daha baskın olmasını sağladığı görülmüştür. Çalışma nitel bir çalışma olduğu için her çocuğun öyküsü ve onun kalıp yargılara bağlılığını etkileyen durum farklı olabilmektedir. (Yağan Güder, Güler Yıldız 2016).

Üniversite öğrencileri ile yapılan ve 3403 bireyin katılımı ile gerçekleştirilen bir başka araştırmada sınıf seviyesi yükseldikçe toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanlarının arttığı görülmüştür (Başçı, Giray, 2016). Toplumsal cinsiyet algısı (TCA) ile ilgili 220 katılımcı öğrenci ile yapılan bir çalışmada kız öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin öğrencilerin TCA’sını anlamlı düzeyde etkilediği görülmüştür. Anne eğitim seviyesi ile TCA puanı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yine aynı çalışmada şiddet eğilim seviyesi yüksek olan öğrencilerin TCA puanlarının şiddet eğilim seviyesi düşük olanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. TCA ölçek puanları arttıkça kişinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha olumlu bakış açısı olduğu söylenmektedir (Özpulat, 2017). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir diğer çalışmada öğrencilerinin ana babalarının sahip olduğu ABT ile homofobi düzeyi değişkenlerinin ilişkisine bakılmış ve sonuç olarak öğrencilerin ana babaları daha az demokratik ABT gösterdikçe, homofobi düzeylerinin arttığı görülmüştür (Emrem, 2017).

Alanyazında 2356 üniversite öğrencisi katılımı ile yapılan başka bir çalışmada anne-baba-kardeş ve/veya eşten şiddet gördüğünü ifade eden kişilerin şiddet görmeyen kişilere göre toplumsal cinsiyet algısı ölçek puanının daha düşük olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada kardeş, anne ve/veya babadan cinsel şiddet gördüğünü ifade eden kişilerin şiddet eğilim ölçeği puanları şiddete maruz kalmadığını ifade eden kişilere göre daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda bu kişilerin çocukluk çağı örselenme düzeyinin daha yüksek olduğu anlaşılmıştır (Akpınar, Küçüköğlü, Apay, Karaca, Balcı, 2018).

Atatürk Üniversitesi Sosyoloji bölümü 1. ve 4. Sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmada anne ve baba eğitim düzeylerinin öğrencilerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına etkisine bakıldığında; anne eğitim düzeyi yükseldikçe ataerkil bakış açısının azaldığı ancak baba eğitim düzeyinin yükselmesinin ataerkil bakış açısında anne eğitim düzeyi kadar etkili olmadığı görülmüştür. Bu durumda anne ve/veya babanın toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının geleneksel veya eşitlikçi olması, babanın eğitim düzeyi artsa dahi geleneksel bakış açısını sürdürmesi, annenin babadan daha demokratik bir tutum sergilemesi gibi etkenlerin söz konusu olabileceği düşünülmektedir (Yıldırım, 2018). Üniversite öğrencileri ile yapılan ve 100 öğrenci katılımıyla gerçekleştirilen bir diğer çalışmada 2. Sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin eşitlikçi cinsiyet rolü puanları 1. Sınıftaki öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Buradan öğrenciler tutumlarını anne-babalarını rol model olarak oluştursalar dahi eğitim seviyesinin artması ve sosyal çevrenin etkisi ile beraber değiştirebildikleri çıkarımı yapılabilir. Yine aynı çalışmada kardeş sayısı değişkeni incelendiğinde öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça eşitlikçi cinsiyet tutumunun da arttığı görülmüştür. Kardeş sayısının bireyin farklı bakış açıları görmesi, ev içerisinde sorumluluk paylaşımı ve iş bölümünün kardeşler arasında orantılanması gibi nedenlerle eşitlikçi cinsiyet tutumunu pozitif yönde etkilediği düşünülebilir (Gümüş, 2019). Türkiye’de gerçekleştirilen ve 3 kuşaktan oluşan 384 kişi ile (kız çocuk, anne, anneanne) yapılan bir çalışmada kız çocukların en yüksek eşitlikçi cinsiyet tutumu puanına sahip olduğu, annelerin ise anneannelerden daha yüksek eşitlikçi cinsiyet tutumu puanı olduğu görülmüştür. Yani kuşaklar arasında geleneksel cinsiyet tutumunun zamanla azaldığı anlaşılmıştır (Tepe, Bozgeyik, Can, Çobanoğlu, İkizek, Kuzu, Şensoy, 2019).

Kadın bireyler ile yapılan ve 300 katılımcı ile gerçekleştirilen; kadınlarda TCRT'ye göre çocukluktaki travmalar ile erken dönem uyumsuz şemaları arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bir çalışmada çocukluk çağı travmaları ile eşitlikçi TCRT'nin negatif yönlü ve anlamlı ilişkide olduğu görülmüştür. Yani çocukluk çağı travması arttıkça eşitlikçi TCRT azalmaktadır. Yine aynı çalışmada duygusal yoksunluk alt boyutu ile eşitlikçi TCRT arasında negatif yönelimli anlamlı ilişki varlığı saptanmıştır (Altun, 2019). Yine kadınlarla yapılan ve 18-29 yaş arası 300 katılımcı ile gerçekleştirilen; kadınlarda TCRT ve ABT'nin erken dönem uyumsuz şemalar ile ilişkisinin incelenmesini amaçlayan bir çalışmada; TCRTÖ ile ABT, kabul/ilgi, denetleme arasındaki ilişkinin anlamlı ve pozitif yönlü olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada yetersiz denetim ile geleneksel TCRT'nin pozitif yönlü anlamlı ilişki gösterdiği anlaşılmıştır (Bulut, 2019).

İlkokulda öğrenim görmekte olan çocukların TCRT'yi kazanma sürecinde aile değişkeninin etkisini araştırmayı amaçlayan ve 104 anne, 104 baba, 104 çocuk ile yapılan çalışmada ataerkil(geleneksel) roller gösteren kız çocuklarında %76,2lik eşitlikçi ebeveyn tutumuna (anne-babanın eşitlikçi tutum sergilediği) rastlanmıştır. Yani ebeveynlerin sahip olduğu TCRT ile çocukların sahip olduğu TCRT arasında uyum görülmemiştir. Yine aynı çalışmada ataerkil (geleneksel) erkek çocuklarının anne babalarında %75lik eşitlikçi TCRT'ye rastlanıldığı için ataerkil erkek çocuklarda da anne babanın sahip olduğu TCRT ile uyum görülmemiştir. Ancak eşitlikçi TCRT'ye sahip kız ve erkek çocuklarında %83,3lük oranında ana babanın eşitlikçi TCRT'ye sahip olduğu anlaşılmıştır (İpek, 2020). Bu çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak anne-babanın sergilediği TCRT her ne kadar önemli olsa da bu tutumları çocuğa yansıtırken, çocuk ile iletişim kurarken, sosyalleşme basamakları sırasında anne-baba tutumlarının (otoriter, demokratik, aşırı koruyucu, ilgisiz) oldukça önemli olduğu yorumunu yapabiliriz.

2.2.6. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutumu ve Psikolojik İyi Oluş ile İlgili Araştırmalar

Bu çalışma içerisinde değinilecek olan bir diğer nokta ise bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının PİÖ düzeyleri ile anlamlı bir ilişkisi olup olmadığıdır. Bu bölümde bu iki değişkenle ilgili alanyazında rastlanan çalışmalara yer verilmiştir.

Üniversite öğrencileri ile yapılan, 503 kız 157 erkek olmak üzere 660 üniversite öğrencisi katılımı ile gerçekleştirilen, TCA ile PİO arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan başka bir çalışmada; öğrencilerden geleneksel TCA puanı yüksek olan öğrencilerin düşük olan öğrencilere göre PİO puanlarının düşük olduğu, eşitlikçi algı puanı yüksek olan öğrencilerin ise düşük olan öğrencilere göre PİO puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısı ve yaş arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu ve yönünün negatif olduğu anlaşılmıştır. Yaş arttıkça eşitlikçi algı puanının düştüğü görülmüştür (Arıcı, 2011).

Alanyazında yer alan evli bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarının PİO ve evlilik uyumuna etkisini inceleyen bir çalışma sonucunda eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinin arttıkça PİO düzeylerinin de arttığı ancak buna bağlı olarak evlilik doyum düzeylerinin düştüğü görülmüştür (Kaplan, 2016). Üniversite öğrencileri ile yapılan ve 346 katılımcı ile gerçekleştirilen bir diğer çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkilerde bilişsel çarpıtmalar arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülürken cinsiyete göre ise ilişkilerde bilişsel çarpıtmaların farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu durumda önemli olanın biyolojik olarak sahip olduğumuz cinsiyetten ziyade toplum tarafından kazandırılan ve bireylerin içselleştirdiği cinsiyet rolleri olduğu yorumu yapılabilir (Çelikkaleli ve Kaya, 2016). Yine üniversite öğrencileri ile yapılan ve 519 öğrencisi katılımı ile gerçekleşen bir çalışmada ise eşitlikçi TCRT'ye sahip olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalamasının, geleneksel TCRT'ye sahip olan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalamasına göre yüksek olduğu görülmüştür (Ofias, 2017). Üniversite öğrencisi 172 katılımcı ile gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin TCRT ve ilişkilerdeki bilişsel çarpıtmalarının, psikolojik iyi oluşlarını etkilediği görülmüştür (Yunusoğulları, 2018).

Evli 205 öğretmen ile yapılan bir çalışma sonucunda TCRTÖ'nün kadın cinsiyet rolü boyutunun bireylerin evlilik uyumunu yordamada güçlü bir etken olduğu görülmüştür (Ekşi, Güneş, Yaman, 2018). Alanyazında yer alan bir başka çalışmada erkek bireylerin baskı yolu ile edinilen toplumsal cinsiyet rolleri ile PİO düzeyleri arasında negatif yönlü, kendi isteği ile edinilen toplumsal cinsiyet rolleri ile PİO düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur (Akgün, 2019). Kadınlarla yapılan 324 katılımcı ile gerçekleştirilen başka bir çalışmada toplumsal cinsiyet algısının yüksek olması ile PİO ve

benlik saygısı arasında anlamlı ilişki olduğu ve bu ilişkinin yönünün pozitif olduğu anlaşılmıştır (Ayçiçek, 2020). Sağlık meslek yüksekokulu öğrencisi 165 kişi ile PİO ve TCRT arası ilişkiyi inceleme amaçlı yapılan bir çalışmada öğrencilerin TCRT puanları ortalama 54,31 PİO ölçeği puanları ise ortalama 39,57 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak PİO ve TCRT arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Palas Karaca, Çubukçu Aksu, 2020). Ev kadını olan 249 kişi ile yapılan bir çalışmada katılımcıların %19,3'ünün düşük, %61'inin orta ve %19,7' sinin yüksek düzey PİO gösterdiği ve %15,7' sinin düşük, %71,5'sinin orta ve %12,9' unun yüksek düzey toplumsal cinsiyet eşitliği gösterdiği bulunmuştur. Çalışmada toplumsal cinsiyet eşitliği puanının artması ile PİO düzeyinin azaldığı görülmüş ve araştırmacı bu durumu ev kadınlarının toplumsal rollere ve görevlere uyum sağlanması ile açıklamıştır (Tekin, 2020).

Yapılan araştırmalardan da görüldüğü üzere anne baba tutumları çocuğun yaşadığı davranış sorunları, utangaçlık düzeyi, kararsızlık davranışı, özgüven ve özsaygı düzeyleri, dini yönelim, arkadaşlık ilişkileri, özerklik ve akademik başarı, saldırganlık düzeyi, akran zorbalığı gösterme ve maruz kalma durumları, PİO düzeyi, dil becerisi vb. durumlarla ilişkilidir. Kişilik gelişiminde büyük öneminin olduğu araştırmalarca ortaya konulan anne baba tutumlarının aynı zamanda TCRT'yi de etkilediği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda anne babanın sahip olduğu TCRT'nin doğrudan çocuğun sahip olduğu toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunu yordamadığı görülmüştür (İpek, 2020). Bu farkın temelinde ise anne babanın çocuk ile olan iletişimi, tutarlı davranışları ve anne-baba tutumları olabilir. Bu sebeple anne baba tutumlarının bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunu nasıl etkilediğini araştırmak ve anne baba tutumlarının bireyin tüm alanlarda sağlıklı bir gelişim gösterebilmesi için ne kadar önemli olduğunu vurgulamak bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın sahip olduğu model, araştırma grubunun seçimi, verilerin toplanması ve verilerin elde edilmesinde kullanılan araçlara ilişkin bilgilendirmelere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve PİO düzeyleri ile TCRT arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını cinsiyet, baba ve anne birliktelik durumu, anne eğitimi, baba eğitimi, gelir düzeyi, kardeş sayısı, farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma değişkenlerine göre bulmayı amaç edinen bu çalışmada nicel yöntem ve tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli daha çok geniş kitlelerin görüşlerini betimleyen, varolan durumu değiştirmeden gözlemleyerek ortaya koyma amaçlı araştırma modelidir (Karasar, 2011).

3.2. Verilerin Elde Edilmesi ve Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, veriler araştırmaya katılan kişilerden online olarak doğrudan toplanmıştır. Algılanan ABT'yi ölçmek için "Anne Baba Tutumları Ölçeği", TCRT'yi ölçmek için "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği", PİO düzeyini ölçmek için "Psikolojik İyi Olma Ölçeği" ve bireylerin yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, öğrenim durumu vb. özelliklerini ölçmek için "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Demografik bilgileri toplamak için araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, baba ve annenin birlikte olup olmama durumu, baba ve annenin eğitim durumu, gelir düzeyi, farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu ve kardeş sayısına ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

3.2.2. Anne Baba Tutum Ölçeği

Bu araştırmada ebeveynlerin ve çocukların algıladıkları anne baba tutumlarını ölçmek amacıyla Kuzgun (1972) tarafından geliştirilen Eldeleklioğlu (1993) tarafından revize edilen anne baba tutum envanteri kullanılmıştır. Bu envanterin ölçtüğü üç alt boyut bulunmaktadır. Bunlar; demokratik ABT, koruyucu/istekçi ABT ve otoriter ABT'dir.

Toplam 40 maddeden oluşan anne baba tutumu envanterinde maddeler 5 li likert tipi ölçekle derecelendirilmiştir. Derecelendirme Hiç uygun değil (1), Çok az uygun (2), Kısmen uygun (3), Oldukça uygun (4), Tamamen uygun (5) şeklinde yapılmıştır. Puanlama kişilerin maddelere verdikleri cevaplarla yapılmaktadır. Demokratik anne baba tutumu alt ölçeği için toplam 15 madde bulunmaktadır. Maddeler genel olarak çocuğa saygı ve sevgi gösteren, çocuğun özerkliğini destekleyen ve çocuğun görüşlerine değer veren anne baba davranış ve tutumlarını içermektedir. Otoriter anne baba tutumu alt ölçeği için toplam 15 madde bulunmaktadır. Maddeler genel olarak çocukla baskı yoluyla iletişim kuran, çocuğun fikirlerine önem vermeyen, kararları sadece kendi düşüncelerine göre alan anne baba davranış ve tutumlarını içermektedir. Koruyucu/istekçi anne baba tutumu alt ölçeği için ise toplam 10 madde bulunmaktadır. Bu 10 maddenin 3'ü koruyucu 7'si istekçi anne baba tutumunu ölçen maddelerdir. Maddeler genellikle çocuk yerine kararlar alan, çocuğun özerkliğini desteklemeyen, çocuğun hata yapmasından korkan anne baba davranış ve tutumlarını içermektedir.

Ölçek güvenilirliğini belirlemek maksatlı test tekrar test yöntemi kullanılmış, ölçek 54 kişilik bir öğrenci grubuna 15 gün ara ile uygulanmıştır. Uygulamanın sonucunda göre, test-tekrar test korelasyon katsayıları; demokratik ABT için 0.92, otoriter ABT için 0.79 ve koruyucuistekçi ABT için 0.75 olarak ölçülmüştür. Cronbach Alfa formülü ile hesaplanmış iç tutarlılık katsayıları ise demokratik ABT için 0.89, koruyucu-istekçi ABT için 0.82 ve otoriter ABT için 0.78 olarak ölçülmüştür.

Ölçekten alınan puanlamanın yorumlaması ise alt ölçekten alınan puan arttıkça anne babanın o alt ölçekteki tutuma sahip olduğu şeklindedir. Demokratik ABT'yi ölçen maddeler 1, 2, 6, 7, 13, 14, 15, 20, 21, 22, 29, 30, 36, 37, 39. Maddelerdir ve alınacak en yüksek puan 75 en düşük puan 15'tir. Koruyucu/istekçi ABT'yi ölçen maddeler 4, 9, 10, 11, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 27,28, 32, 33, 34. Maddelerdir ve alıacak en yüksek puan 75 en düşük puan 15'tir. Otoriter ABT'yi ölçen maddeler 3, 5, 8, 12, 16, 23, 31, 35, 38, 40. Maddelerdir ve alınacak en yüksek puan 50 en düşük puan 10'dur (Kuzgun ve Eldeklioğlu, 1999).

3.2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

TCRTÖ Zeyneloğlu (2008) tarafından üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçek "Eşitlikçi cinsiyet rolü(5, 16, 21, 26, 33, 9, 14, 24)", "Geleneksel cinsiyet rolü(20, 29, 30, 4, 8, 13, 40, 28)", "Kadın cinsiyet rolü (35, 37, 1, 25, 46, 23, 6, 19)", "Erkek cinsiyet rolü (43, 42, 36, 44, 34, 47)" ve "Evlilikte cinsiyet rolü (17, 3, 18, 32, 10, 45, 7, 12)" olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Toplam 38 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipinde derecelendirilmiş ve puanlandırılmıştır. Ölçekte eşitlikçi tutum içeren maddelerde tamamen katılıyorsa 5 puan, geleneksel tutum içeren maddelerde ise tersten puanlama ile tamamen katılıyorsa 1 puan verilmektedir. Bu şekilde ölçekten alınabilecek en düşük puan 38, en yüksek puan ise 190 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirlik kat sayısı 0.92 olarak bulunmuştur (Zeyneloğlu, 2008).

3.2.4. Psikolojik İyi Olma Ölçekleri (PİÖÖ-42)

Ryff ve arkadaşları (1989), tarafından geliştirilen ölçek Akın ve diğerleri tarafından 2012 yılında Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçek 42 maddeden ve özerklik, çevresel hâkimiyet, bireysel gelişim, diğerleriyle olumlu ilişkiler, yaşam amaçları, öz-kabul olmak üzere toplam 6 alt ölçekten oluşmaktadır. Yapılan geçerlik güvenirlik çalışmaları sonucu ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu anlaşılmıştır. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ölçeğin bütünü için .87 olarak bulunmuştur (Akın, 2008).

Toplam 42 maddeden oluşan PİO ölçeği 7'li likert tipinde derecelendirilmiş ve puanlandırılmıştır. Ölçekten en düşük 42 en yüksek 294 puan alınabilmekte ve bireyin aldığı puan arttıkça PİO düzeyinin de arttığı şeklinde yorumlanmaktadır. Ayrıca ölçekteki 3, 5, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 34, 36, 39 ve 41 nolu maddeler ters puanlanmaktadır (Demirci, 2017; Demirci ve Akın, 2015).

3.3. Verilerin analizi:

Araştırmanın sonucunda elde edilen tüm verilerin istatistiki işlemleri SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin ABT, TCRT ve PİO düzeyleri arasındaki ilişkileri ölçmek için ilgili istatistiksel testler yapılmıştır.

3.4. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini genel yapı için Ankara, Çanakkale, İstanbul ve İzmir'deki tüm üniversiteler ve öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise basit seçkisiz örneklem yoluyla seçilen 388 (%77) kadın, 116 (%23) erkek toplam 504 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara ait betimsel bilgiler

	<i>f</i>	%
Cinsiyet		
Kadın	388	77.0
Erkek	116	23.0
Ebeveyn Birlikteliği		
Anne-baba sağ, birlikteler	428	84.9
Anne-baba sağ, boşanmışlar	51	10.1
Anne veya babadan biri hayatta değil	25	4.9
Kardeş Sayısı		
Tek çocuk	39	7.7
Bir kardeş	229	45.4
İki kardeş ve üstü	236	46.8

Tablo 1.'in devamı

<hr/>		
Kendinden farklı cinsiyette kardeşe sahip olma		
Evet	295	58.5
Hayır	209	41.5
Annenin Eğitim Düzeyi		
Okuma yazma biliyor	28	5.6
İlkokul	204	40.5
Ortaokul	66	13.1
Lise	124	24.6
Üniversite	82	16.3
Babanın Eğitim Düzeyi		
Okuma yazma biliyor	7	1.4
İlkokul	134	26.6
Ortaokul	86	17.1
Lise	139	27.6
Üniversite	138	27.4
Sosyo-ekonomik Düzey		
Düşük 3000TL ve altı	117	23.2
Orta 3001TL - 4500TL	201	39.9
Yüksek 4500TL üstü	186	36.9
<hr/>		

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde üniversite öğrencilerinden ölçekler yolu ile toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda tespit edilen bulgular ve tablolarına yer verilmiştir.

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 2. Üniversite öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ puan ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırmasına ilişkin t-testi sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	sd	p
ABTÖ Demokratik	Kadın	388	56.5	13.91	1.42	502	.16
	Erkek	116	54.43	13.01			
ABTÖ Koruyucu-istekçi	Kadın	388	34.92	11.80	-2.82	502	.00
	Erkek	116	38.39	11.09			
ABTÖ Otoriter	Kadın	388	22.98	9.00	-.66	502	.51
	Erkek	116	23.59	8.01			
PİOÖ	Kadın	388	207.35	34.01	-1.26	502	.21
	Erkek	116	211.93	35.37			
TCRTÖ	Kadın	388	177.09	11.43	6.87	138.304	.00
	Erkek	116	163.74	19.95			

Tablo 2 incelendiğinde kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin ABTÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında, demokratik ABT ($t_{(502)} = 1.42$; $p > .05$) ve otoriter ABT alt boyutlarından alınan puanların ortalamaları ($t_{(502)} = -.66$; $p > .05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna karşın koruyucu-istekçi ABT boyutunda cinsiyet bakımından anlamlı bir farklılık olduğu ($t_{(502)} = -2.82$; $p < .01$), erkeklerin bu alt boyuttaki puan ortalamalarının ($\bar{X} = 38.39$, $ss = 11.09$), kadınların puan ortalamalarından ($\bar{X} = 34.92$, $ss = 11.80$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin PİÖÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında ise ($t_{(502)} = -1.26$; $p > .05$) cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Yine tablo 2'ye göre kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($t_{(138.304)} = 6.87$; $p < .05$). Kadın üniversite öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının ($\bar{X} = 177.09$; $ss = 11.43$) erkek üniversite öğrencilerinden ($\bar{X} = 163.74$; $ss = 19.95$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

4.2. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİÖÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Baba ve Annenin Birliktelik Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin ABTÖ, PİÖÖ, TCRTÖ puan ortalamalarının baba ve annenin birliktelik durumu değişkenine göre karşılaştırmasına ilişkin tek yönlü anova sonuçları

	Anne-Baba Birliktelik Durumu	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
ABTÖ Demokratik	Sağ ve birlikte	428	56.75	13.34	4.6	.01	2<1*
	Sağ ve boşanmış	51	50.78	14.28			
	Anne veya babadan biri hayatta değil	25	54.24	16.75			
ABTÖ Koruyucu-istekçi	Sağ ve birlikte	428	35.43	11.43	.96	.38	
	Sağ ve boşanmış	51	37.80	13.08			
	Anne veya babadan biri hayatta değil	25	36.32	13.68			
ABTÖ Otoriter	Sağ ve birlikte	428	22.84	8.63	1.83	.16	
	Sağ ve boşanmış	51	25.33	9.51			
	Anne veya babadan biri hayatta değil	25	23.20	9.41			
PİÖÖ	Sağ ve birlikte	428	209.23	34.02	1.12	.32	
	Sağ ve boşanmış	51	201.58	34.02			
	Anne veya babadan biri hayatta değil	25	208.32	40.08			
TCRTÖ	Sağ ve birlikte	428	174.16	15.00	.28	.75	
	Sağ ve boşanmış	51	173.86	15.06			
	Anne veya babadan biri hayatta değil	25	171.84	14.12			

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğrencilerin ABTÖ puan ortalamaları demokratik ABT boyutunda anne-baba birliktelik durumlarına göre farklılaşırken ($F_{(3, 500)} = 4.6$; $p < .05$); koruyucu-istekçi ABT ($F_{(3, 500)} = .96$; $p > .05$) ve otoriter ABT ($F_{(3, 500)} = 1.83$; $p > .05$) boyutlarında puan ortalamaları anne-baba birliktelik durumuna göre anlamlı bir fark göstermemektedir. Demokratik ABT boyutundaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD testi uygulanmıştır. LSD testi sonucunda ebeveynleri hayatta ve birlikte olan üniversite öğrencilerinin demokratik ABT boyutundaki puan ortalamalarının ($\bar{X} = 56.75$, $ss = 13.34$), ebeveynleri hayatta ve boşanmış olan öğrencilerden ($\bar{X} = 50.78$, $ss = 14.28$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Aynı tabloda üniversite öğrencilerinin PİOÖ puan ortalamalarının ($F_{(3, 500)} = 1.12$ $p > .05$) ve TCRTÖ puan ortalamalarının ($F_{(3, 500)} = .28$; $p > .05$) baba ve annenin birlikte olup olmamasına göre anlamlı farklılaşma göstermediği görülmektedir.

4.3. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 4. Üniversite öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ puan ortalamalarının anne eğitimine göre karşılaştırmasına ilişkin tek yönlü anova sonuçları

	Anne Eğitim Düzeyi	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
ABTÖ Demokratik	Okur yazar	28	50.28	13.79	3.43	.01	1<3*
	İlkokul	204	54.51	14.56			1<4*
	Ortaokul	66	58.80	12.20			1<5*
	Lise	124	56.51	13.19			2<5*
	Üniversite	82	58.75	12.60			2<3*
ABTÖ Koruyucu- istekçi	Okur yazar	28	38.92	11.01	1.08	.36	
	İlkokul	204	36.30	11.82			
	Ortaokul	66	34.06	11.26			
	Lise	124	35.39	12.46			
	Üniversite	82	35.00	10.84			
ABTÖ Otoriter	Okur yazar	28	27.46	9.48	3.83	.00	2<1*
	İlkokul	204	23.98	9.02			3<1*
	Ortaokul	66	21.22	6.94			4<1*
	Lise	124	22.80	9.22			5<1*
	Üniversite	82	21.45	7.78			5<2*

Tablo 4.'ün devamı

PİÖÖ	Okur yazar	28	199.57	31.18	3.32	.01	1<3*
	İlkokul	204	203.05	37.25			1<5*
	Ortaokul	66	215.22	29.74			2<3*
	Lise	124	211.51	32.14			2<4*
	Üniversite	82	214.57	32.50			2<5*
TCRTÖ	Okur yazar	28	167.28	20.06	2.11	.08	
	İlkokul	204	174.04	14.93			
	Ortaokul	66	173.37	15.19			
	Lise	124	176.14	13.54			
	Üniversite	82	173.53	14.94			

Tablo 4'e bakıldığında öğrencilerin ABTÖ puan ortalamaları demokratik ABT ($F_{(4, 499)} = 3.43; p < .05$) ve otoriter ABT ($F_{(4, 499)} = 3.83; p < .05$) boyutlarında anne eğitimi düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterirken; Koruyucu-istekçi ABT ($F_{(4, 499)} = 1.08; p > .05$) boyutunda anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Demokratik ve otoriter ABT boyutlarındaki farkın kaynağını bulmak amaçlı yapılan LSD testinde annesi okur yazar olan üniversite öğrencilerinin demokratik ABT boyutundaki puan ortalamalarının ($\bar{X} = 50.28; ss = 13.79$) annesi ortaokul mezunu olan ($\bar{X} = 58.80; ss = 12.20$) annesi lise mezunu olan ($\bar{X} = 56.51; ss = 13.19$) ve annesi üniversite mezunu olan ($\bar{X} = 58.75; ss = 12.60$) öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Yine aynı testte annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin demokratik ABT alt boyutundaki puan ortalamalarının ($\bar{X} = 54.51; ss = 14.56$); annesi ortaokul mezunu olan ($\bar{X} = 58.80; ss = 12.20$) ve annesi üniversite mezunu olan ($\bar{X} = 58.75; ss = 12.60$) öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi okur yazar olan öğrencilerin otoriter ABT alt ölçeğindeki puan ortalamalarının ($\bar{X} = 27.46; ss = 9.48$) anne eğitim düzeyi ilkokul olan ($\bar{X} = 23.98; ss = 9.02$), anne eğitim düzeyi ortaokul olan ($\bar{X} = 21.22; ss = 6.94$), anne eğitim düzeyi lise olan ($\bar{X} = 22.80; ss = 9.22$) ve anne eğitim düzeyi üniversite olan ($\bar{X} = 21.45; ss = 7.88$) öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu; anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin otoriter ABT alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X} = 21.45; ss = 7.88$) ise anne eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerden ($\bar{X} = 23.98; ss = 9.22$) anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur.

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin PİÖÖ puan ortalamaları ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılaşma bulunduğu ($F_{(4, 499)}=3.32; p<.05$) görülmektedir. Bu farklılığın kaynağını bulmak için LSD testi yapılmış ve annesi okur yazar olan üniversite öğrencilerinin PİÖÖ puan ortalamasının ($\bar{X} = 199.57; ss= 31.18$); annesi ortaokul mezunu olan ($\bar{X} = 215.22; ss= 29.74$) ve annesi üniversite mezunu olan ($\bar{X} = 214.57; ss= 32.50$) öğrencilerin PİÖÖ puan ortalamasından anlamlı düzeyde düşük olduğu; annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin PİÖÖ puan ortalamasının ($\bar{X} = 203.05; ss= 37.25$); annesi ortaokul mezunu olan ($\bar{X} = 215.22; ss= 29.74$), annesi lise mezunu olan ($\bar{X} = 211.51; ss= 32.14$) ve annesi üniversite mezunu olan ($\bar{X} = 214.57; ss= 32.50$) öğrencilerin PİÖÖ puan ortalamasından anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Yine aynı tabloya bakıldığında üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puan ortalamaları anne eğitim düzeylerine göre karşılaştırıldığında anlamlı bir fark olmadığı ($F_{(4, 499)} = 2.11; p>.05$) görülmüştür.

4.4. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİÖÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin ABTÖ, PİÖÖ, TCRTÖ puan ortalamalarının baba eğitimine göre karşılaştırmasına ilişkin kruskal wallis h sonuçları

	Baba Eğitim Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Farkın Yönü
ABTÖ Demokratik	Okur-yazar	7	105.64	4	12.268	.015	1<2*
	İlkokul	134	259.00				1<3*
	Ortaokul	86	222.66				1<4*
	Lise	139	261.86				1<5*
	Üniversite	138	262.80				3<4*
ABTÖ Koruyucu-istekçi	Okur-yazar	7	367.14	4	5.577	.233	
	İlkokul	134	246.53				
	Ortaokul	86	264.05				
	Lise	139	244.14				
	Üniversite	138	253.71				
ABTÖ Otoriter	Okur-yazar	7	417.36	4	12.796	.012	2<1*
	İlkokul	134	255.25				3<1*
	Ortaokul	86	264.41				4<1*
	Lise	139	230.74				5<1*
	Üniversite	138	255.97				

Tablo 5.'in devamı

PİOÖ	Okur yazar	7	193.29	4	9.121	.058	
	İlkokul	134	250.63				
	Ortaokul	86	216.10				
	Lise	139	269.18				
	Üniversite	138	263.20				
TCRTÖ	Okur yazar	7	122.14	4	13.567	.009	1<2*
	İlkokul	134	243.56				1<4*
	Ortaokul	86	227.73				1<5*
	Lise	139	279.72				2<4*
	Üniversite	138	255.81				3<4*

Baba eğitim düzeyi değişkeninde okuryazar olma alt gözeneğindeki kişi sayısı 7 olduğu için Kruskal Wallis H nonparametrik testi yapılmıştır. Bu test sonucunda ABTÖ alt boyutlarından demokratik tutum ($x^2=12.268$, $p<.05$) ve otoriter tutum ($x^2=12.796$, $p<.05$) ile baba eğitim düzeyi arasında ve anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Koruyucu-istekçi tutum ile baba eğitim düzeyi arasında farklılaşma tespit edilmemiştir ($x^2=5.577$, $p>.05$). Demokratik ve otoriter tutum alt boyutlarında farkın ne yönde olduğunu bulmak amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış ve test sonucunda babası okuryazar olan öğrencilerin Demokratik tutum puanları sıra ortalamalarının babası ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin demokratik tutum puanları sıra ortalamalarının babası lise mezunu olan öğrencilerden daha düşük bulunmuştur. Otoriter tutum puanı sıra ortalamalarına bakıldığında ise babası okur-yazar olan öğrencilerin puanı sıra ortalamalarının; babası ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin puanı sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 5'te görüldüğü üzere PİOÖ düzeyi ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık olmadığı anlaşılmıştır ($x^2=9.121$, $p>.05$). TCRTÖ düzeyi ile baba eğitim düzeyi arasında ise anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($x^2=13.567$, $p<.05$). Farkın ne yönde olduğunu bulmak amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış ve test sonucunda babası okuryazar olan öğrencilerin TCRTÖ puanları sıra ortalamalarının babası ilkokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük görülmüştür. Ayrıca babası lise mezunu olan öğrencilerin TCRTÖ puanları sıra ortalamalarının babası ilkokul ve ortaokul mezunu olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

4.5. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİOÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 6. Üniversite öğrencilerinin ABTÖ, PİOÖ, TCRTÖ puan ortalamalarının gelir düzeyine göre karşılaştırmasına ilişkin tek yönlü anova sonuçları

	Gelir Düzeyi	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
ABTÖ Demokratik	Düşük	117	51.1	15.56	10.16	.00	1<2*
	Orta	201	57.34	12.38			
	Yüksek	186	57.69	13.18			
ABTÖ Koruyucu- istekçi	Düşük	117	38.65	12.74	5.75	.00	2<1*
	Orta	201	34.07	11.70			
	Yüksek	186	35.63	10.74			
ABTÖ Otoriter	Düşük	117	26.09	9.91	9.31	.00	2<1*
	Orta	201	21.91	8.55			
	Yüksek	186	22.53	7.83			
PİOÖ	Düşük	117	195.60	37.24	11.12	.00	1<2*
	Orta	201	211.52	34.03			
	Yüksek	186	213.10	30.81			
TCRTÖ	Düşük	117	172.72	15.97	.57	.56	
	Orta	201	174.30	16.35			
	Yüksek	186	174.52	12.52			

Tablo 6'ya göre üniversite öğrencilerinin ABTÖ puan ortalamalarının Demokratik ABT boyutunda ($F_{(2, 501)} = 10.16; p < .05$), koruyucu- istekçi ABT boyutunda ($F_{(2, 501)} = 5.75; p < .05$) ve otoriter ABT boyutunda ($F_{(2, 501)} = 9.31; p < .05$) gelir düzeyine göre anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter ABT boyutlarındaki farkın kaynağını belirlemek için LSD testi yapılmıştır. Yapılan LSD testinde düşük gelir düzeyindeki öğrencilerin demokratik ABT puan ortalamalarının ($\bar{X} = 51.1; ss = 15.56$); orta gelir düzeyindeki ($\bar{X} = 57.34; ss = 12.38$) ve yüksek gelir düzeyindeki ($\bar{X} = 57.69; ss = 13.18$) öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük olduğu; düşük gelir düzeyindeki öğrencilerin koruyucu-istekçi ABT puan ortalamalarının ($\bar{X} = 38.65; ss = 12.74$); orta gelir düzeyindeki ($\bar{X} = 34.07; ss = 11.70$) ve yüksek gelir düzeyindeki ($\bar{X} = 35.63; ss = 10.74$) öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu; düşük gelir düzeyindeki öğrencilerin otoriter ABT puan ortalamalarının ise ($\bar{X} = 26.09; ss = 9.91$); orta gelir düzeyindeki öğrencilerden ($\bar{X} = 21.91; ss = 8.55$) ve yüksek gelir düzeyindeki ($\bar{X} = 22.53; ss = 7.83$) öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yine aynı tabloya bakıldığında üniversite öğrencilerinin PİÖÖ puan ortalamalarının da gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($F_{(2, 501)} = 11.12; p < .05$). Bu farkın kaynağını belirlemek amacı ile yapılan LSD testinde düşük gelir düzeyindeki üniversite öğrencilerinin PİÖÖ puanlarının ($\bar{X} = 195.60; ss = 37.24$) orta gelir düzeyindeki ($\bar{X} = 211.52; ss = 34.03$) ve yüksek gelir düzeyindeki ($\bar{X} = 213.10; ss = 30.81$) öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puan ortalamalarının ise ($F_{(2, 501)} = .57; p > .05$) öğrencilerin gelir düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.6. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİÖÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 7. Üniversite öğrencilerinin ABTÖ, PİÖÖ, TCRTÖ puan ortalamalarının kardeş sayısına göre karşılaştırmasına ilişkin tek yönlü anova sonuçları

	Kardeş Sayısı	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
ABTÖ Demokratik	Tek çocuk	39	59.07	13.49	10.58	.00	3<1*
	Bir kardeş	229	58.53	11.72			3<2*
	İki veya daha fazla	236	53.08	14.95			
ABTÖ Koruyucu- istekçi	Tek çocuk	39	36.10	12.14	1.78	.17	
	Bir kardeş	229	34.65	10.80			
	İki veya daha fazla	236	36.69	12.45			
ABTÖ Otoriter	Tek çocuk	39	21.97	8.82	9.68	.00	1<3*
	Bir kardeş	229	21.45	8.06			2<3*
	İki veya daha fazla	236	24.91	9.12			
PİÖÖ	Tek çocuk	39	207.46	39.48	2.21	.11	
	Bir kardeş	229	211.87	32.26			
	İki veya daha fazla	236	205.20	35.23			
TCRTÖ	Tek çocuk	39	178.79	9.31	5.52	.00	1>3*
	Bir kardeş	229	175.41	13.84			2>3*
	İki veya daha fazla	236	171.87	16.36			

Tablo 7'ye bakıldığında üniversite öğrencilerinin ABTÖ puan ortalamalarının demokratik ABT alt boyutu ($F_{(2, 501)} = 10.58; p < .05$) ve otoriter ABT alt boyutlarında ($F_{(2, 501)} = 9.68; p < .05$) kardeş sayısına göre anlamlı bir fark görülürken koruyucu-istekçi ABT alt boyutunda ($F_{(2, 501)} = 1.78; p > .05$) kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Demokratik ve otoriter ABT boyutlarındaki farkın kaynağını belirlemek amaçlı yapılan LSD testinde iki veya daha fazla kardeşe sahip olan üniversite öğrencilerinin demokratik ABT puan ortalamaları ($\bar{X} = 53.08; ss = 14.95$); tek çocuk olan üniversite öğrencilerinden ($\bar{X} = 59.07; ss = 13.49$) ve kendisi hariç bir kardeşi olan öğrencilerden ($\bar{X} = 58.53; ss = 11.72$) anlamlı düzeyde düşük olduğu; iki veya daha fazla kardeşi olan öğrencilerin otoriter ABT puan ortalamalarının ise ($\bar{X} = 24.91; ss = 9.12$); tek çocuk olan üniversite öğrencilerinden ($\bar{X} = 21.97; ss = 8.82$) ve kendisi hariç bir kardeşe sahip olan üniversite öğrencilerinden ($\bar{X} = 21.45; ss = 8.06$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 7 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin PİÖÖ puan ortalamaları ($F_{(2, 501)} = 2.21; p > .05$) ile kardeş sayısı arasında anlamlı farklılaşma bulunmadığı anlaşılırken TCRTÖ puan ortalamalarının kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($F_{(2, 501)} = 5.52; p < .05$). Bu farklılığı kaynağını bulmak amacıyla yapılan LSD testinde iki veya daha fazla kardeşi olan üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puan ortalamalarının ($\bar{X} = 171.87; ss = 16.36$); tek çocuk olan üniversite öğrencilerinin ($\bar{X} = 178.79; ss = 9.31$) ve kendisi hariç bir kardeşi olan üniversite öğrencilerinin ($\bar{X} = 175.41; ss = 13.84$) TCRTÖ puan ortalamalarından anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur.

4.7. Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları ABT, PİÖÖ Düzeyleri, TCRTÖ'nün Farklı Cinsiyetten Kardeşe Sahip Olma Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Tablo 8. Üniversite öğrencilerinin ABTÖ, PİÖÖ, TCRTÖ puan ortalamalarının farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumuna göre karşılaştırmasına ilişkin t-testi sonuçları

	Farklı Cinsiyetten Kardeş	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
ABTÖ Demokratik	Var	295	54.75	14.59	-2.55	488.565	.01
	Yok	209	57.81	12.18			

Tablo 8.'in devamı

ABTÖ	Var	295	36.39	12.42	1.57	484.601	.12
Koruyucu-istekçi	Yok	209	34.77	10.61			
ABTÖ	Var	295	23.84	9.25	2.28	483.126	.02
Otoriter	Yok	209	22.08	7.97			
PİOÖ	Var	295	207.55	35.21	-.66	502	.51
	Yok	209	209.62	33.14			
TCRTÖ	Var	295	173.10	15.82	-1.67	484.350	.09
	Yok	209	175.30	13.54			

Tablo 8 incelendiğinde yapılan t- testi ile farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma ve olmama durumuna göre ABTÖ puanları karşılaştırıldığında koruyucu-istekçi ABT alt boyutu puan ortalamalarında ($t_{(484.601)} = 1.57$; $p > .05$) farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma ve olmama durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna karşılık demokratik ABT ($t_{(488.565)} = -2.55$; $p < .05$) ve otoriter ABT ($t_{(483.126)} = 2.28$; $p < .05$) alt boyutlarındaki puan ortalamalarında farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumuna göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Demokratik ABT alt boyutu puan ortalamasının farklı cinsiyetten kardeşi olan öğrencilerde ($\bar{X} = 54.75$; $ss = 14.59$) farklı cinsiyetten kardeşi olmayan öğrencilere göre ($\bar{X} = 57.81$; $ss = 12.18$) anlamlı düzeyde düşük olduğu ; otoriter ABT alt boyutu puan ortalamasının farklı cinsiyetten kardeşi olan öğrencilerde ($\bar{X} = 23.84$; $ss = 9.25$); farklı cinsiyetten kardeşi olmayan öğrencilere göre ($\bar{X} = 22.08$; $ss = 7.97$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Yine tablo 8'e bakıldığında üniversite öğrencilerinin PİOÖ puan ortalamaları ($t_{(502)} = -.66$; $p > .05$) ve TCRTÖ puan ortalamaları ($t_{(484.350)} = -1.67$; $p > .05$) farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma ve olmama durumuna göre karşılaştırıldığında; farklı cinsiyetten kardeşe sahip olan ve olmayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

4.8. Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ Alt Boyutları (Demokratik, Koruyucu-İstekçi, Otoriter) İle PİO Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 9. ABTÖ ve PİOÖ arasındaki korelasyon değerleri

Değişkenler	1	2	3	4
1. Demokratik Tutumlar (ABTÖ)	-	-.56**	-.79**	.49**
2. Koruyucu-istekçi Tutumlar (ABTÖ)		-	.72**	-.39**
3. Otoriter Tutumlar (ABTÖ)			-	-.46**
4. PİOÖ				-

* $p < .05$ ** $p < .01$.

Tablo 23 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin PİOÖ ile ölçülen Psikolojik İyi oluşları ile ABTÖ alt boyutlarından demokratik ABT arasında anlamlı ve pozitif ilişki ($r_{(502)} = .49, p < .01$) olduğu bulunurken; PİOÖ ile koruyucu istekçi ABT ($r_{(502)} = -.39, p < .01$) ve otoriter ABT arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişki ($r_{(502)} = -.46, p < .01$) olduğu görülmüştür.

4.9. Üniversite Öğrencilerinin ABTÖ Alt Boyutları (Demokratik, Koruyucu-İstekçi, Otoriter) İle Toplumsal Cinsiyet Rollerin İlişkin Geleneksel ve Eşitlikçi Tutum Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 10. ABTÖ ve TCRTÖ toplam puanları, eşitlikçi TCRT alt boyutu puanları, geleneksel TCRT alt boyutu puanları arasındaki korelasyon değerleri

Değişkenler	1	2	3	4	5	6
1. Demokratik Tutumlar (ABTÖ)	-	-.55**	-.79**	.07	.12**	.06
2. Koruyucu-istekçi Tutumlar (ABTÖ)		-	.71**	-.12**	-.11*	-.13**
3. Otoriter Tutumlar (ABTÖ)			-	-.10*	-.09*	.11*
4. TCRTÖ Toplam				-		
5. TCRTÖ Eşitlikçi Tutum					-	
6. TCRTÖ Geleneksel Tutum						-

* $p < .05$ ** $p < .01$.

Pearson korelasyon analizi sonuçları ABTÖ alt boyutlarından koruyucu-istekçi ABT ile TCRTÖ toplam puan arasında anlamlı ve negatif bir farklılaşma varlığını ($r_{(502)} = -.12, p < .01$) göstermektedir. Yine TCRTÖ toplam puan ile ABTÖ alt boyutlarından otoriter ABT arasında anlamlı ve negatif yönlü farklılık saptanırken ($r_{(502)} = -.10, p < .05$); ABTÖ alt boyutlarından demokratik ABT ile arasında ise anlamlı farklılaşma görülmediği anlaşılmıştır ($r_{(502)} = .07, p > .05$).

Tablo 10 incelendiğinde, ABTÖ alt boyutlarından demokratik ABT ile geleneksel TCRT arasında, anlamlı bir farklılık olmadığı görülürken ($r_{(502)} = .06, p > .05$); demokratik ABT ile eşitlikçi TCRT alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir farklılaşma olduğu ($r_{(502)} = .12, p < .01$) görülmektedir. Otoriter ABT alt boyutu ile geleneksel TCRT arasında anlamlı ve pozitif yönlü farklılık tespit edilirken ($r_{(502)} = .11, p < .05$); otoriter ABT ile eşitlikçi TCRT arasında negatif yönde anlamlı farklılık olduğu ($r_{(502)} = -.09, p < .05$) bulunmuştur. Aynı tabloya bakıldığında, ABTÖ alt boyutu olan koruyucu-istekçi ABT ile geleneksel TCRT arasında anlamlı ve negatif yönlü farklılık varlığı ($r_{(502)} = -.13, p < .01$) görülmüş; koruyucu-istekçi ABT ile eşitlikçi TCRT arasında ise anlamlı ve yinir negatif yönlü farklılaşma olduğu ($r_{(502)} = -.11, p < .05$) anlaşılmıştır.

4.10. Üniversite Öğrencilerinde PİO İle TCRTÖ Toplam Puan, Eşitlikçi TCRT, Geleneksel TCRT Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 11. PİOÖ toplam puanları ve TCRTÖ toplam puanları, eşitlikçi TCRT alt boyutu puanları, geleneksel TCRT alt boyutu puanları arasındaki korelasyon değerleri

Değişkenler	1	2	3	4
1. PİOÖ	-	.18**	.19**	.16**
2. TCRTÖ Toplam		-		
3. TCRTÖ Eşitlikçi Tutum			-	
4. TCRTÖ Geleneksel Tutum				-

* $p < .05$ ** $p < .01$.

Üniversite öğrencilerinin PİO ile TCRTÖ toplam puan düzeyleri arasındaki korelasyon analizine bakıldığında değişkenler arasında anlamlı ve pozitif yönlü farklılaşma olduğu ($r_{(502)} = .18, p < .01$) görülmektedir. Tablo 11 incelendiğinde ve üniversite öğrencilerinin PİO ile Eşitlikçi TCRT düzeyleri arasındaki korelasyon analizine bakıldığında; değişkenler arasında pozitif yönde anlamlı bir farklılık saptandığı ($r_{(502)} = .19, p < .01$) anlaşılırken; PİO ve geleneksel TCRT düzeyleri arasındaki ise yine anlamlı ve pozitif farklılaşma varlığı ($r_{(502)} = .16, p < .01$) görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde; üniversite öğrencilerinin algıladıkları ABT ve PİO düzeyleri ile TCRT arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmadan elde edilen bulgular alanyazında var olan ilgili çalışma sonuçları ile kıyaslanarak tartışılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin ABTÖ (Anne Baba Tutum Ölçeği) puanları, PİOÖ (Psikolojik İyi Olma Ölçeği) puanları, TCRTÖ (Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği) puanlarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında erkek öğrencilerin ABTÖ alt boyutlarından koruyucu istekçi ABT puanının kadınlara oranla daha yüksek olduğu, demokratik ve otoriter ABT puanlarının ise cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Üniversite öğrencileri ile yapılan 488 bireyin katılımı ile gerçekleşen araştırmada, erkek öğrencilerin anne babalarını otoriter veya koruyucu olarak tanımladığı, kız öğrencilerin ise ebeveynlerinin tutumlarını daha demokratik algıladığı görülmüştür (Sezer ve Yıldırım, 2018). Ergenlerle yapılan bir çalışmada ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre anne babalarının sahip olduğu ebeveyn stilini daha fazla demokratik olarak nitelendirdiği; kız öğrencilerin ise anne babalarının daha koruyucu ve otoriter ABT'ye sahip olduğunu nitelendirdiği görülmüştür (Dokuyan, 2016). Ergenlerin ABT algılarını inceleyen ve 613 ortaöğretim öğrencisi ile yapılan çalışmada erkek öğrencilerin anne babalarını daha çok; izin verici olarak tanımlarken kız öğrencilerin otoriter olarak tanımladığı görülmüştür. Aynı zamanda araştırmanın çalışma grubu içerisinde kız öğrencilerin ebeveynlerini demokratik algılama yüzdesinin erkeklerden fazla olduğu da belirlenmiştir (Özyürek ve Özkan, 2015). ABT ve akıllı telefon bağımlılığı ilişkisini inceleyen ortaöğretim öğrencileri katılımı ile yapılan bir başka çalışmada ergenlerin algıladığı ABT ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür (Çetinkaya, 2019). Üniversite öğrencileri ile yapılan diğer bir çalışmada algılanan ABT ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır (Biricik, 2011). Ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise öğrencilerin algılanan baba tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Sancar, 2016). Alanyazındaki

çalışmaların bazılarının araştırma bulgularıyla örtüşmediği (Özyürek ve Özkan, 2015; Dokuyan, 2016; Sezer ve Yıldırım, 2018) bazıları ile de kısmen örtüştüğü (Biricik, 2011; Sancar, 2016; Çetinkaya, 2019) görülmüştür. Farklılığın nedeninin araştırma grupları arasındaki sosyo-demografik ve kültürel farklılıklar, kadın-erkek öğrenci oranlarının farklılığı, uygulanan ölçeklerin alt boyut farklılıkları olabileceği düşünülmektedir. Çalışma sonucunda erkek öğrencilerin koruyucu-istekçi ABT puanlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek çıkmasının; ailelerin erkek çocuklara karşı önemseyici davranışlarının daha fazla olması ve gelecekte sorumlulukları yüklenici kişiyi erkek çocuk olarak görmeleri ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

Çalışma sonucunda kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin PİO düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmıştır. Üniversite öğrencileri ile 2021 yılında Türkiye’de yapılan bir çalışmada kız öğrencilerin PİO ortalamaları erkeklerin PİO ortalamalarından daha yüksek çıkmıştır (Kuyumcu, 2012). PİO ve cinsiyet arasındaki farkı inceleyen ve 100 öğrenci (50 erkek ve 50 kız) ile yapılan bir başka çalışmada kız öğrencilerin PİO ortalamalarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Akhter, 2015). Öğretmenlerle yapılan bir çalışmada cinsiyet ile PİO arasındaki ilişkiye bakıldığında erkek cinsiyetin PİO düzeyi ile negatif yönde ilişkisi olduğu görülmüştür (Göçen, 2019). Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada cinsiyet ve PİO düzeyi arasında kadın cinsiyeti lehine anlamlı ilişki bulunmuştur (Güler, 2019). Türkiye dışında gerçekleştirilen ve yetişkin bireylerle yapılan bir çalışmada erkeklerin PİO alt faktörlerinden kendini kabul ve otonomi boyutlarında puanının kadınlardan daha yüksek olduğu; kadınların ise diğerleriyle olumlu ilişkiler ve kişisel gelişim boyutlarında erkeklerden daha yüksek puana sahip oldukları görülmüştür (Matud, Curbelo ve Fortes, 2019). Ergenlerle yapılan başka bir çalışmada ise PİO düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır (Kermen, İlçin Tosun ve Doğan, 2016). Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında Kermen ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan çalışma sonucunun araştırmanın sonucu ile örtüştüğü görülmüştür. Araştırmanın bulgusunun bahsedilen diğer çalışmalar ile örtüşmeme sebebi çalışma gruplarındaki örneklem arasındaki farklılıklar olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın veri analizi sonrasında kadın üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puanlarının erkek üniversite öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit

edilmiştir. TCRTÖ puanı arttıkça bireylerin eşitlikçi tutum puanları artmaktadır. Bu sebeple kız öğrencilerin erkeklere oranla daha yüksek eşitlikçi TCRT puanına sahip olduğu yorumu yapılabilir. Bu durum geleneksel TCRT'nin kadınlara ev işleri, çocuk bakımı gibi rolleri uygun görüp kadınları bir nevi hayatta geri plana atarken; çalışma hayatında yer alması gereken kişiyi ise erkek birey olarak görmesi ve üniversite öğrencisi olup çalışma hayatına atılmayı planlayan bir örneklem grubunda çalışılması ile açıklanabilir. Toplumda kadının dişil rolleri ikincil değerde görülürken erkeksi roller ise yüceltilmektedir (Kılıç, vd., 2014).

Alanyazına bakıldığında; 236 üniversite öğrencisi ile toplumsal cinsiyet roller tutumu üzerine yapılan bir çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi; erkek öğrencilerin ise kız öğrencilere göre daha geleneksel tutum sergilediği görülmüştür (Vefkuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu, Taşkın, 2007). Başka bir çalışmada kadınların TCRTÖ puan ortalamasının erkeklerin puan ortalamasından daha yüksek olduğu saptanmıştır (Erzeybek, 2015). Diğer bir çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur (Aylaz, Güneş, Uzun, Ünal, 2014). Alanyazındaki bu çalışmaların araştırmanın sonucunu desteklediği görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin ABTÖ (Anne Baba Tutum Ölçeği) puanları, PİÖÖ (Psikolojik İyi Olma Ölçeği) puanları, TCRTÖ (Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği) puanlarının anne-baba birliktelik durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi.

Yapılan istatistiksel analizler sonrasında öğrencilerin ABTÖ alt boyutu olan demokratik ABT puanlarının ebeveynleri sağ ve birlikte olanlarda sağ ve boşanmış olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ABTÖ alt boyutlarından koruyucu istekçi ABT ile otoriter ABT puanlarında baba ve annenin birliktelik durumuna göre farklılık saptanamamıştır. Bu durumun; boşanmanın çocuklar ve ebeveynler üzerinde görülen etkisi, ebeveynlerin ikili ilişkide sorunlar yaşaması sebebi ile çocuk üzerindeki ABT'nin önemini farkedememesi kaynaklı olabileceği düşünülmüştür. Ebeveynlerin ikili ilişkilerindeki sağlıklı iletişim çocuklarına karşı tutumlarını da etkilemektedir (Yavuzer, vd., 2011). Ayrıca demokratik tutum ile evlilik doyumu arasında

pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu düşünüldüğünde demokratik tutuma sahip ebeveynlerin eş olarak birlikte olma durumu daha olası görülebilir (Kendir ve Demirli, 2016).

Alanyazına bakıldığında değişkenlerle alakalı doğrudan bir çalışma bulunamamış olsa dahi Türkiye’de gerçekleştirilen 16 boşanmak üzere olan veya boşanmış aile çocuğu ile yapılan nitel bir çalışmada çocuklarla yapılan görüşmeler sonrasında 9 çocuğun anne veya babasını koruyucu olarak nitelendirdiği görülmüştür (Koçak, Demirel ve Kırlioğlu, 2019). Türkiye dışında yapılan ve 207 boşanma sürecinde olan veya boşanmış ebeveyn katılımı ile gerçekleştirilen çalışmada ise 3 yaşından büyük çocuğu olan boşanmış veya mahkemesi devam eden ebeveynlerin kendilerini otoriter olarak tanımladıklarını belirtmiştir (Pires and Martins, 2021).

Çalışma sonucunda öğrencilerin PİO puanlarının anne baba birliktelik durumuna göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu durumun çocuklar üzerinde boşanmadan daha çok boşanma sürecinin nasıl geçirildiği, çocuklara sunulan destek ve ebeveynlerin göstermiş olduğu ABT ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada aynı zamanda ABT ve PİO ile olan ilişkide; algılanan demokratik ABT ile PİO düzeyi arasında pozitif anlamlı ilişki görülmüştür. Bu bulgu da boşanmadan ziyade ebeveynlerin tutumlarının PİO üzerinde etkili olduğu düşüncesini destekler niteliktedir.

Alanyazına bakıldığında anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenler ile yapılan bir çalışmada ergenlerin iyi oluş düzeylerinin ebeveynlerin birlikte olup olmamasına göre anlamlı ilişki göstermediği görülmüştür (Taş ve Ateş, 2020). Türkiye dışında gerçekleştirilen ve boşanmanın yetişkinlik dönemindeki etkilerini inceleyen bir çalışmada çocukluk çağında ebeveyn boşanması ile bireylerin yetişkinlik dönemindeki psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır (Gahler and Palmtag, 2014). Bu çalışmaların araştırmanın bulgusunu desteklediği söylenebilir.

Çalışma sonucunda öğrencilerin toplumsal cinsiyet roller tutum ölçeği puanlarının baba ve annenin birlikte olup olmama durumuna göre anlamlı fark göstermediği görülmektedir. Bu durum öğrencilerin üniversite öğrencisi olması sebebi ile genel olarak aile yanından ayrı olarak yaşamaları ile açıklanabileceği gibi her iki ebeveynle geçirilen sürenin tutumu içselleştirmek için yeterli olabileceği ile de açıklanabilir.

Alanyazında 454 tıp fakültesinde eğitim gören üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada anne babası ayrı olanların TCRTÖ puanlarının anne babası birlikte olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur (Ergin, Bekar ve Aydemir Acar, 2019). 2008 yılında yapılmış olan başka bir çalışmada ise üniversite öğrencilerinin TCRT puan ortalamalarının ebeveynlerin birlikte olup olmaması durumuna göre anlamlı farklılaşma göstermediği saptanmıştır (Zeyneloğlu, 2008). Bu çalışma araştırmanın bulgusu ile örtüşmektedir.

Üniversite öğrencilerinin ABTÖ (Anne Baba Tutum Ölçeği) puanları, PİÖÖ (Psikolojik İyi Olma Ölçeği) puanları, TCRTÖ (Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği) puanlarının anne ve baba eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi.

Çalışmanın sonuçları incelendiğinde ABTÖ alt boyutu olan demokratik ABT puanının annesi okur yazar olan öğrencilerde annesi ortaokul mezunu, lise mezunu, üniversite mezunu olan öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin demokratik ABT ölçeği puanlarının annesi ortaokul ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük olduğu anlaşılmıştır.

Otoriter ABT puanlarına bakıldığında ise annesi okur yazar olan öğrencilerin; annesi ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek otoriter ABT puanına sahip olduğu görülmüştür. Annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin otoriter ABT puanı annesi üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksektir.

Koruyucu-istekçi ABT puanlarının annenin eğitimine göre farklılaşmadığı anlaşılmıştır. Literatüre bakıldığında 334 anne katılımı ile yapılan bir çalışmada eğitim düzeyi ilkokul ve ortaokul olan annelerin eğitim düzeyi lise ve üniversite olan annelere göre baskıcı-otoriter ve koruyucu tutumun hakim olduğu belirlenmiştir (Tatlı, Selimoğlu ve Bademci, 2012). Sadece annelerle yapılan bir çalışmada ise eğitim durumu ilköğretim olan annelerin; eğitim durumu lise ve üniversite olan annelerden ebeveyn tutumlarında sıkı disiplin boyutunda daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür (Şanlı ve ÖZtürk, 2012).

Literatürdeki bu çalışmalar araştırmanın sonucunu otoriter tutumun eğitim seviyesi ile negatif ilişkide olduğunu göstermesi ile desteklemektedir.

Bu çalışmada koruyucu-istekçi ABT puanlarının babanın eğitimine göre farklılaşmadığı anlaşılmıştır. Babası okuryazar olan öğrencilerin ise ABTÖ alt boyutu olan demokratik ABT puanlarının babası ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca babası lise mezunu olan üniversite öğrencilerinin demokratik alt boyut puanlarının babası ortaokul mezunu olanlardan yüksek olduğu anlaşılmıştır. Otoriter ABT puanlarında ise babası okur yazar olan öğrencilerin; babası ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek otoriter ABT puanına sahip olduğu anlaşılmıştır. Buna göre baba eğitim düzeyinin öğrencilerin ebeveyn tutumu algısını doğrudan etkilediği söylenebilir.

Ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça demokratik tutumun artıp otoriter tutumun azalması anne-babaların ABT ile ilgili farkındalığa ulaşmaları ve bu konuda çabalamaları, gelişmeye ve ilerlemeye açık bireyler olmaları ile açıklanabilir. Çocuklara yapılması gereken olumlu davranışları ana babaların onlara örnek olarak göstermeleri sağlıklı ABT'nin önemli öğelerindendir (Yavuzer, vd., 2011). Eğitim düzeyinin artması doğrultusunda; ebeveynlerin davranışları ile çocuklarına olumlu örnek teşkil ettikleri düşünülebilir.

Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olduğu anlaşılmıştır. Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ebeveynlerin eğitim düzeyleri ile öğrencilerin anne baba tutumlarını demokratik algılaması arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Bu ilişkinin anne eğitim düzeyinde babaya göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Sezer ve Yıldırım, 2018). ABT ile ilgili 258 ebeveyn ile yapılan bir başka çalışmada otoriter ve koruyucu ABT puanlarının ebeveynlerin eğitim seviyesi ile ilişkili olduğu, eğitim seviyesi arttıkça bu tutumlardan alınan puan ortalamalarının azaldığı görülmüştür. Yine aynı çalışmada demokratik ABT ile eğitim seviyesi arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır (Sak, Şahin Sak, Atlı ve Şahin, 2015). Çalışmaların sonuçlarının ayrı ayrı da olsa araştırmanın bulgularını desteklediği görülmektedir.

Çalışma sonucunda annesi okuryazar ve ilkokul mezunu olan öğrencilerin PİO puanlarının annesi ortaokul ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük olduğu görülmüştür. Aynı zamanda annesi lise mezunu olan öğrencilerin PİO puanlarının annesi ilkokul mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmanın veri analizi sonrasında üniversite öğrencilerinin PİO düzeyinin babanın eğitimi değişkenine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeyi arttıkça PİO düzeyinin artması annelerin çocuk ve ergenlerle iletişim, ABT, çocuğun psikolojik sağlığı vb. Konularda daha duyarlı hale gelmesi ile açıklanabilir. Baba eğitim düzeyi ile PİO arasında farklılaşma görülmemesi ise çocuk yetiştirmede babanın rolünün sorgulanması gerektiği anlamına gelebileceğini düşündürmektedir.

Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde 2013 yılında yapılan bir yüksek lisans tez çalışmasında üniversite öğrencilerinin ana babanın eğitim düzeyi ile psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Karabeyeser, 2013). PİO ile ilgili 538 üniversite öğrencisi ile yapılan diğer bir çalışmada ise öğrencilerin PİO düzeylerinin anne ve babanın eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür (İraz, Arıbaş ve Özşahin, 2021). Bu çalışma araştırmanın bulgusunu baba eğitim düzeyi ile psikolojik iyi oluşun farklılaşmaması noktasında desteklemektedir.

Çalışma sonucunda üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puanlarında anne eğitim düzeyine göre bir farklılaşma tespit edilememiştir ancak baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Babası okur yazar olan üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puanı; babası ilkokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşüktür. Babası lise mezunu olan öğrencilerin TCRTÖ puanlarının babası ilkokul ve ortaokul mezunu olan öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Annenin eğitim düzeyi ile TCRT arasında farklılaşma tespit edilememesine karşın TCRT'nin baba eğitim düzeyine göre farklılaşması; ataerkil yapı ile yetişmiş kültürlerde annenin bu konuda söz hakkının yokmuş gibi görülmesi, babanın TCRT'de aile üzerinde daha büyük etkiye sahip olması ile açıklanabilir. Her ne kadar zamanla ataerkil yapıda gevşemeler olsa da babanın ailenin reisi olma algısının devam etmesinin bu bulguyu etkilemiş olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda bu düşünceye karşıt olarak babanın günümüzde aile ve çocuk etkileşiminde daha aktif rol oynamasının baba eğitim düzeyi ile TCRTÖ arasındaki farklılaşmayı açıklayan bir başka bakış açısı olabileceği de düşünülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde 2017 yılında 220 katılımcı öğrenci ile yapılan bir çalışmada kız öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesi ile TCA ölçek puanı arasında anlamlı ve yönlü ilişki tespit edilmiştir. (Özpuat, 2017). Atatürk Üniversitesi Sosyoloji bölümü 1. ve 4. Sınıf öğrencileri ile yapılan bir çalışmada anne ve baba eğitim düzeylerinin öğrencilerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına etkisine bakıldığında; anne eğitim düzeyi yükseldikçe ataerkil bakış açısının azaldığı ancak baba eğitim düzeyinin yükselmesinin ataerkil bakış açısında anne eğitim düzeyi kadar etkili olmadığı görülmüştür. (Yıldırım, 2018). Alanyazındaki başka bir çalışmada baba eğitim düzeyinin TCRT’yi etkilemediği ancak annenin eğitim düzeyi ile TCRTÖ puanı arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu görülmüştür. (Aylaz vd., 2014). Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen ve şiddet eğilim düzeyleri ile TCRT arasındaki ilişkiyi ölçmeyi amaçlayan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin annenin eğitim durumudeğişkeni ile TCRTÖ puanları arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Çalışmada annesi okur yazar olmayan öğrencilerin TCRTÖ puanları annesi ilköğretim ve lise mezunu olan öğrencilerden daha düşük bulunmuştur. Yine aynı çalışmada baba eğitim düzeyi ile üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puanları arasında anlamlı ilişki olmadığı tespit edilmiştir (Kodan Çetinkaya, 2013).

Üniversite öğrencileri ile 2008 yılında yapılan başka bir çalışmada anne ve baba eğitim düzeylerinin TCRTÖ puanları ile anlamlı farklılaşma göstermediği görülmüştür (Zeyneloğlu, 2008). Alanyazında var olan bir diğer çalışmada anne ve baba eğitim düzeyleri ile üniversite öğrencilerinde TCRT arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür (Uçar, Derya, Karaaslan ve Tunç, 2017). Alanyazındaki yapılan çalışmalara bakıldığında anne eğitim seviyesi ile TCRTÖ puanları arasında farklılaşma olmamasını destekleyen çalışmalar olduğu görülürken baba eğitim seviyesindeki farklılaşmayı doğrudan destekleyen bulgu olmadığı görülmektedir. Alanyazında genel olarak baba eğitim seviyesi ile TCRTÖ arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır (Kodan Çetinyaka, 2013; Uçar vd., 2017; Zeyneloğlu, 2008). Alanyazında çalışmanın bulgusu ile uyumsuz araştırmalar olmasının sebebinin; örneklem grubuna ait kültürel farklılıklar olabileceği gibi babanın aile ve çocukla iletişimindeki zamanla oluşan farklılaşmalardan da kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin ABTÖ (Anne Baba Tutum Ölçeği) puanları, PİÖÖ (Psikolojik İyi Olma Ölçeği) puanları, TCRTÖ (Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği) puanlarının gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi.

Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında gelir düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin demokratik ABT puanlarının gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerden daha düşük olduğu görülmüştür. Otoriter ve koruyucu-istekçi ABT puanlarında ise gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin; gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilere göre daha yüksek Otoriter ABT ve koruyucu istekçi ABT puanına sahip olduğu anlaşılmıştır. Ailenin gelir durumunun fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayamamak düzeyde olması aile yapısında dengesizliğe ve bozulmalara yol açan bir unsurdur (Yörükoğlu, 1998). Gelir düzeyinin kişilerin bilgiye ulaşma, kendini geliştirme vb. durumlarını etkilediği düşünüldüğünde; ebeveynlerin ABT, çocukla iletişim, ergenlik dönemi gibi konuların önemi hakkında farkındalığı olmamasının ve düşük gelir düzeyinin neden olduğu aile içi problemlerin bu sonucu açıklayabileceği düşünülmektedir.

2014 yılında yapılan bir çalışmada sosyoekonomik seviyeye göre baba tutumları arasındaki ilişkiye bakılmış ve sosyoekonomik seviyesi kötü olan öğrencilerin sosyoekonomik seviyesi orta ve iyi olanlara göre baba tutumlarını daha otoriter algıladığı görülmüştür (Umucu Alpoğuz, 2014). ABT ile ilgili 300 ebeveyn katılımı ile yapılan başka bir çalışmada ise gelir düzeyi düşük olan ebeveynlerin koruyucu tutum puanlarının gelir düzeyi orta ve yüksek olanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Ceylan, 2017). Alanyazındaki bu çalışmalara bakıldığında araştırmanın sonucunu desteklediği görülmektedir.

Çalışma sonucunda gelir düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin PİÖÖ puanlarının gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Ryff'a göre PİÖÖ bireylerin güçlü yönlerini geliştirebilmesi, çevresindekilerle iyi ve doyum alabildiği ilişkiler kurabilmesi, kişisel gelişimini önemsemesi ile mümkün olmaktadır (Ryff, 1989). Gelir düzeyi düşük olan bireylerin geçim sıkıntısı yaşamaması sebebi ile aile içi ilişkilerinin olumsuz etkilenmesinin, kendilerini keşfederek güçlü olan yönlerini geliştirebilmeleri için gerekli maddi imkanlarının olmamasının, aile içindeki

sorunlar sebebi ile ebeveynlerin çocuklara karşı tavır ve tutumlarının olumsuz bir hal almasının PİO ile gelir düzeyi arasındaki farklılaşmayı açıkladığı düşünülmektedir.

Alanyazına bakıldığında evli ve ebeveyn olan bireylerle yapılan bir çalışmada gelir düzeyi ile PİO arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki varlığı görülmüştür (Eroğlu, 2017). PİO ile ilgili 500 üniversite öğrencisi ile yapılan başka bir çalışmada üst sosyo ekonomik seviyede olan öğrencilerin PİO ortalamalarının orta ve alt seviyede olan öğrencilerden yüksek olduğu bulunmuştur (Cenkseven, 2004). Alanyazındaki bu çalışmalar araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Literatürdeki diğer bir çalışmada ise gelir düzeyi ile PİO seviyesi arasında anlamlı farklılık görülmemiştir (Karabeyeser, 2013). Bazı çalışmalarda bulgular örtüşmese de genel olarak alanyazın tarafından araştırmanın bulgusu desteklenmektedir.

Çalışma sonucunda; gelir düzeyi ile TCRTÖ puanları arasındaki farka bakıldığında çalışmanın sonucunda anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Alanyazında 93 erkek 207 kadın toplam 300 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmada TCRT ve gelir düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında değişkenler arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür (Kodan Çetinkaya, 2013). Öğrencilerin TCRT ile ilişkili faktörlerini inceleyen başka bir araştırmada gelir düzeyi ile TCRTÖ puanının anlamlı farklılaşma göstermediği bulunmuştur (Güzel, 2014). 2017 yılında 743 üniversite öğrencisi katılımıyla yapılan bir diğer araştırmada öğrencilerin gelir düzeyi ile TCRT arasında anlamlı farklılaşma tespit edilememiştir (Uçar vd., 2017). Araştırmanın bulgusu alanyazındaki çalışmalar ile örtüşmektedir.

Üniversite öğrencilerinin ABTÖ (Anne Baba Tutum Ölçeği) puanları, PİOÖ (Psikolojik İyi Olma Ölçeği) puanları, TCRTÖ (Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği) puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi.

İki veya daha fazla kardeşi olan üniversite öğrencilerinin demokratik ABT puanlarının; tek çocuk ve bir kardeşe sahip olan öğrencilerden daha düşük olduğu çalışmanın sonuçlarında görülmüştür. Aynı zamanda iki veya daha fazla kardeşi olan üniversite öğrencilerinin otoriter ABT puanlarının; tek çocuk ve tek kardeşe sahip olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Koruyucu-istekçi ABT puanları ise

kardeş sayısına göre anlamlı farklılaşma göstermemiştir. Kardeş sayısının iki ve üstü olması üniversite öğrencilerinin algıladıkları demokratik tutumu azaltırken otoriter tutumu artırmıştır. Bu durum kardeş sayısının fazla olmasının aile içerisinde baş edilmesi gereken sorunları arttırması ve bu durumda ebeveynlerin çocukların düşüncelerini önemseyen, onların kararlarına saygı duyan demokratik ABT yerine; sorunları daha kısa yoldan çözmeyi amaçlayan ve ebeveyn kurallarını doğrudan çocuklara uymak zorunda bırakan otoriter ABT'yi tercih etmesi ile açıklanabilir. Aile yapısı olarak düşünüldüğünde ise tek çocuğa sahip bireylerin sosyo-ekonomik olarak daha iyi şartlarda olması, hem çocuğun gelişimine hem bireysel olarak kendi gelişimine daha fazla önem vermesi de bu duruma sebep olarak gösterilebilir.

Alanyazında ebeveynler ile yapılan bir çalışmada ABT ile kardeş sayısı arasında demokratik ABT ve otoriter ABT arasında farklılaşma bulunamamışken koruyucu ABT arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. 3 çocuğu olan kişilerin tek çocuğu olan kişilerden daha yüksek koruyucu tutum puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür (Erzeybek, 2015). Üniversite öğrencisi 488 birey ile yapılan başka bir çalışmada, kardeş sayıları arttıkça öğrencilerin anne babalarını demokratik algılama düzeylerinin düştüğü bulunmuştur (Sezer ve Yıldırım, 2018). Anne-babaların katılımı ile yapılan bir çalışmada ise 4 ve üstü çocuğa sahip olan ebeveynlerin otoriter ABT puanları 1,2 ve 3 çocuğa sahip ebeveynlerin puanlarından yüksek bulunmuştur. Yine aynı çalışmada 2 çocuğa sahip ebeveynlerin demokratik ABT puanlarının 4 ve üstü çocuğa sahip anne babalara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Sak, Şahin Sak, Atlı ve Şahin, 2015). Literatürdeki sözü edilen çalışmaların çoğunun sonuçları araştırma ile uyumlu görünmektedir.

Çalışma sonucunda PİO düzeylerinin kardeş sayısına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. 2016 yılında İsveç'te geniş ailede büyümenin orta yaşta mental ve fiziki sağlığa etkisini araştırmak amaçlı yapılan çalışma sonucunda geniş ailede büyümenin fiziki ve mental sağlığı olumsuz etkilediği yönünde bulguya rastlanmamıştır (Rataj, Luna ve Ivarsson, 2016). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada kardeş sayısı ile PİO arasında anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür (İraz vd., 2021). Çalışmaların araştırma bulgusunu desteklediği anlaşılmaktadır.

TCRTÖ puanlarına bakıldığında iki ve daha fazla kardeşe sahip olan üniversite öğrencilerinin tek çocuk ve tek kardeşe sahip olan öğrencilerden daha düşük olduğu görülmüştür. TCRTÖ puanı yükseldikçe eşitlikçi tutumun arttığı düşünülürse iki veya daha fazla kardeşi olan öğrencilerin daha geleneksel TCRT'ye sahip olduğu söylenebilir. Bu durum günümüzde tek çocuğa sahip olan bireylerin sosyo-ekonomik olarak daha iyi seviyede olması, çocuklarının ve kendisinin gelişimine önem vererek TCRT'nin önemi hakkında bilgi seviyesinin yüksek olması ile açıklanabilir. Aynı zamanda tek çocuğa sahip bireylerin günümüzde daha çok çalışan anne ve babalardan oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda; anne ve babaların çalışma hayatının içerisinde eşit şekilde sorumluluk almalarının, eşitlikçi TCRT'nin benimsenmesinde etkili olduğu düşünülebilir.

Alanyazında ebeveynler ile yapılan bir çalışmada çocuk sayıları ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına bakıldığında; 3 çocuğu olan ebeveynlerin tek çocuğu ve 2 çocuğu olan ebeveynlere göre TCRTÖ puan ortalamasının daha düşük olduğu görülmüştür. Yine aynı çalışmada geniş aileye sahip ebeveynlerin TCRTÖ puanlarının çekirdek aileye sahip ebeveynlerin puanlarına göre anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur (Erzeybek, 2015). 2014 yılında yüksekokul öğrencileri ile yapılan bir çalışmada 2 kardeşe sahip olan öğrencilerin TCRT puanlarının 5 kardeşe sahip olan öğrencilerden; 4 kardeşe sahip olan öğrencilerin ise 5 kardeşe sahip olan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür (Güzel, 2014). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada kardeşi olmayan üniversite öğrencilerinin TCRT puanları kardeşi olan öğrencilere göre daha yüksek tespit edilmiştir. Yani kardeşi olmayan öğrencilerin daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu söylenebilir (Ergin vd., 2019). TCRT ile ilgili 100 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada 2. Sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada kardeş sayısı değişkeni incelendiğinde öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça eşitlikçi cinsiyet tutumunun da arttığı görülmüştür. (Gümüş, 2019). Hemşirelik bölümü öğrencileri ile yapılan diğer bir çalışmada 3 kardeşe sahip olan üniversite öğrencilerinin TCRTÖ puanlarının 1 kardeşe sahip olan öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Zeyneloğlu, 2008). Gümüş ve Zeyneloğlu tarafından yapılan çalışmaların araştırmanın bulgusu ile uyuşmadığı görülmektedir. Araştırmaların örneklemelerinin aile yapısı, kültürel etkiler bu uyuşmazlığa sebep olmuş olabilir. Ancak alanyazında araştırmanın bulgusu ile örtüşen; (Ergin, vd., 2019; Erzeybek, 2015; Güzel, 2014) çalışmalar olduğu da görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin ABTÖ (Anne Baba Tutum Ölçeği) puanları, PİÖÖ (Psikolojik İyi Olma Ölçeği) puanları, TCRTÖ (Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği) puanlarının farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi.

Çalışmanın sonucuna bakıldığında farklı cinsiyetten kardeşi olmayan öğrencilerin demokratik ABT puanlarının farklı cinsiyetten kardeşi olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Otoriter tutum puanlarında ise tam tersi durum söz konusu olup farklı cinsiyetten kardeşe sahip olan öğrencilerin otoriter ABT puanı farklı cinsiyetten kardeşi olmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Koruyucu-istekçi ABT puanında ise farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumuna göre anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu durum ebeveynlerin kız ve erkek çocuğa; yaşadıkları aynı olayda farklı tepkiler vermeleri gerektiğini düşünmeleri neticesinde; otoriter ABT'nin gücü ebeveynlere vermesinden dolayı anne babalar tarafından tercih edilmesinden kaynaklanabilir.

Çalışma sonucunda; PİÖ düzeyi ile farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumuna bakıldığında herhangi bir farklılaşma tespit edilememiştir. Benzer olarak TCRTÖ puanı ile farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. TCRT ile farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma değişkeni arasında anlamlı farklılaşma görülmemesi örneklem grubunun kültürel farklılıkları ile açıklanabileceği gibi bireylerin üniversite öğrencisi olması, aile yanında yaşamayı bırakmaları, şu anki sosyal çevreleri gibi durumlarla da ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Erzeybek (2015) yaptığı çalışmada TCRT'nin üniversite öğrencilerinin şu anda yaşadıkları yere (tek başına-aile ile-yurtta) göre anlamlı farklılık gösterdiğini bulmuştur.

Alanyazında 8 çocuk ve anneleri ile yapılan nitel özellikli bir çalışmada çocuğun farklı cinsiyetten kardeşi olmasının çocukta eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumunun daha baskın olmasını sağladığı görülmüştür (Yağan Güder, Güler Yıldız 2016). Araştırmanın değişkenleri ile tam olarak ilgili olmasa da üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada erkek kardeşe sahip olan öğrencilerin TCRTÖ puanlarının erkek kardeşi olmayan öğrencilerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Yine aynı çalışmada kız kardeşe sahip olma ve olmama durumuna göre TCRTÖ puanlarının farklılaşmadığı

anlaşlmıştır (Ergin vd., 2019). Alanyazına bakıldığında anne baba tutumları ve PİO düzeylerinin farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumuyla ilişkisi hakkında doğrudan ilgili çalışma bulunmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin PİO düzeyleri ile ABT alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi.

Çalışma sonucunda yapılan korelasyon analizinde üniversiten öğrencilerinin PİOÖ düzeyleri ile demokratik ABT alt boyutu arasında $p<.01$ düzeyinde anlamlı ilişki bulunurken; koruyucu istekçi ve otoriter ABT alt boyutları ile $p<.01$ düzeyinde anlamlı ve negatif yönde ilişki varlığı görülmüştür. Bu durum; demokratik ABT’de ebeveynlerin çocukların gelişimine, duygu ve düşüncelerine önem vermesi, kararları beraber alarak çocuğun değerli hissetmesine olanak sağlamaları, çocuğu olduğu gibi tüm özellikleri ile kabul ederek çocuğun da kendini kabul etmesine yardımcı olmaları, çocuğun ebeveynleri ile açık ve doyurucu bir ilişki kurması, çocuğun aile içinde ve sosyal hayatında kendi kararlarını kendi alabilme ve öz kontrol sağlayabilme olanağına sahip olması ile açıklanabilir. Ryff (1989)’a göre PİO düzeyi yüksek kişi; kendini kabul eden, diğerleriyle olumlu ilişkiler kuran, kararlarının sorumluluğunu kendisi alan, yaşam amacı olan kişidir.

Alanyazına bakıldığında üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin PİO düzeylerinin anne ve babası demokratik olanlarda olmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (İraz vd., 2021). 2018 yılında 335 ebeveynle yapılan çalışmada ebeveynlerin PİO düzeyleri ile demokratik ABT ve izin verici ABT arasında pozitif yönde; otoriter ABT arasında anlamlı ve negatif yönelimli ilişki varlığı bulunmuştur (Eroğlu ve Parlar, 2018). Yine üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada PİO alt boyutları puan ortalamaları ile ABT arasındaki ilişkiye bakıldığında PİO’nun özerklik hariç tüm alt boyutlarında demokratik ABT lehine anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Ebeveynleri demokratik ABT sergileyen öğrencilerde özerklik hariç tüm PİO alt boyutlarında ebeveyni koruyucu istekçi ABT ve otoriter ABT sergileyen öğrencilerden daha yüksek puan ortalaması olduğu anlaşlmıştır. Özerklik alt boyutu ile ABT alt boyutları arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir (Karabeyeser, 2013). Alanyazındaki çalışmalar genel olarak araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ABT ile TCRT arasındaki ilişkinin incelenmesi.

Çalışma sonucunda yapılan korelasyon analizi ile istekçi-koruyucu ABT ile TCRTÖ toplam puan arasında negatif yönde $p<.01$ düzeyinde anlamlı farklılaşma varlığı görülmüştür. Koruyucu istekçi ABT puanı arttıkça TCRTÖ puanı azalmaktadır. Otoriter ABT ile TCRTÖ toplam puan arasında negatif yönde $p<.05$ düzeyinde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Yani otoriter ABT arttıkça TCRTÖ puanı azalmaktadır. Demokratik ABT ile TCRTÖ toplam puan arasında ise anlamlı ilişki tespit edilememiştir.

Üniversite öğrencilerinde Toplumsal cinsiyet rollerinde geleneksel tutum puanı ile demokratik ABT puanı arasında anlamlı ilişki olmadığı görülürken eşitlikçi tutum ile demokratik ABT arasında $p<.01$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu anlaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin demokratik ABT puanı arttıkça toplumsal cinsiyet rollerinde eşitlikçi tutum puanı da artmaktadır.

Üniversite öğrencilerinde otoriter ABT ile toplumsal cinsiyet rolleri geleneksel tutum puanı arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunurken toplumsal cinsiyet rolleri eşitlikçi tutum puanı arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı ve negatif yönlü ilişki varlığı görülmüştür. Buna göre öğrencilerin otoriter ABT algısı arttıkça toplumsal cinsiyet rollerinde geleneksel tutum puanlarının arttığı ancak eşitlikçi tutum puanlarının azaldığı yorumu yapılabilir.

Çalışma sonucunda; öğrencilerde koruyucu-istekçi ABT ile geleneksel TCRT arasında $p<.01$ düzeyinde anlamlı ve negatif yönlü ilişki varlığı bulunurken eşitlikçi TCRT puanları arasında $p<.05$ düzeyinde yine anlamlı ve negatif yönlü ilişki saptanmıştır.

Demokratik ABT çocuklara ev içinde ortak sorumluluklar vermeyi, aile içinde söz hakkına sahip olabilmeyi, çocukların özgüvenlerini desteklemeyi savunmaktadır (Baumrind, 1971; Yavuzer, vd., 2011). Dolayısıyla bakıldığında eşitlikçi bakış açısının demokratik ABT'nin doğasında olduğu yorumu yapılabilir. Ayrıca bireylerin kişisel gelişimine önem vermesiyle demokratik ABT; çocukların eşitlikçi TCRT'nin önemini

farketmesine de olanak sağlamaktadır. Demokratik ABT’de cinsiyet farkına bakılmaksızın çocuklara eşit davranılması da eşitlikçi TCRT bakış açısının kazandırılmasında önemli bir unsur olabilir. Ataerkil ve geleneksel düzendeki aile yapısı düşünüldüğünde; babanın evin hakimi ve kural koyucusu olduğu ve koyulan bu kurallara ev hanesindeki herkesin istisnasız uyması gerektiği, uyulmaz ise çeşitli cezaların verildiği, bu sebeple çocukların boyun eğici davranışlar sergilediği bir düzen olduğu görülmektedir (Canatan ve Yıldırım, 2011; Yavuzer, vd., 2011). Bakıldığında ataerkil geleneksel yapı ile otoriter ABT’nin; kurallara istisnasız uyulması, kural dışı bir davranışta ceza verilmesi, çocuğun söz hakkının olmaması gibi özelliklerinin uyum gösterdiği görülmektedir. Geleneksel ataerkil düzenin günümüzde etkinliğini giderek yitirmesi ile aile içerisinde çocuklara, çocukların ruh sağlığına ve gelişimine verilen değer de artmış, kadınların kendi rollerini daha derin sorgulamasıyla aile içinde bireyler arasında daha eşitlikçi bir tutum hakim olmaya başlamıştır (Yörükoğlu, 1998). Aile yapısındaki değişiklikler ebeveynlerin; aile içinde hem birbirlerine karşı hem çocuklarına karşı olan tutumlarını da etkilemektedir (Tuncer, 1980). Tüm bunların; demokratik ABT puanı arttıkça eşitlikçi TCRT puanının artmasını ve otoriter ve koruyucu-istekçi ABT puanı ile geleneksel TCRT’nin pozitif anlamlı ilişki göstermesini açıklayabileceği düşünülmektedir.

Alanyazına bakıldığında Türkiye dışında yapılan ve 18-23 yaş arasındaki 48 erkek ve 182 kadın üniversite öğrencisi ile ebeveyn stilleri ve cinsiyet rol kimlikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada; özellikle babanın otoriter tutumunun erkeksi roller ile ilişkili olduğu anlaşılmıştır (Ching Lin ve Billingham, 2014). Türkiye’de 332 ebeveyn ile gerçekleştirilen ve anne babaların ebeveyn tutumları ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını inceleyen bir araştırmada ise demokratik tutum ile TCRTÖ puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken koruyucu ve otoriter ABT ile TCRTÖ arasında negatif anlamlı ilişki olduğu görülmüştür (Erzeybek, 2015). Erzeybek (2015) tarafından yapılan çalışma sonucu araştırmanın bulgusunu destekler nitelikte görülmektedir. Alanyazın tarandığına değişkenler ile ilgili doğrudan ilişkili çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Bu durum dolayısı ile çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin PİO düzeyi ile TCRT arasındaki ilişkinin incelenmesi.

Çalışmanın sonucuna bakıldığında üniversite öğrencilerinin PİO puanları ile TCRTÖ puanları arasında $p < .01$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yani öğrencilerin PİO puanları arttıkça TCRTÖ puanları da artmaktadır. TCRTÖ puanı arttıkça eşitlikçi tutumun baskın olduğu düşünülürse toplumsal cinsiyet rollerinde eşitlikçi tutumun artmasının PİO düzeyini de artırdığı yorumu yapılabilir. Çalışmanın sonucunda PİOÖ puanı ile eşitlikçi TCRT arasında $p < .01$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin PİOÖ puan ortalamaları ile geleneksel TCRT arasında da $p < .01$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Toplumsal cinsiyet kavramında eşitlik vurgusunun özellikle kadınların çalışma hayatına atılmasını ve sosyalleşmesini vurgulaması ile bireylerin kendilerini tüm yönleri ile keşfetmelerini, özgüvenlerini, kendi kararlarını ve kararlarına ait sorumluluklarını alabilme becerisini, kişiler arası ilişkilerini olumlu yönde etkilediği düşünülebilir. Tüm bu özelliklerin olumlu yönde ilerlemesi de kişilerin PİO düzeylerinin artmasında etkili olabilir. Bu durumun; eşitlikçi TCRT ve PİO arasındaki pozitif anlamlı ilişkiyi açıklayabileceği düşünülmektedir.

Alanyazında yer alan evli olan bireylerle gerçekleştirilen ve evli bireylerin toplumsal cinsiyet tutumlarının PİO ve evlilik uyumuna etkisini inceleyen çalışma sonucunda eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinin arttıkça PİO düzeylerinin de arttığı ancak buna bağlı olarak evlilik doyum düzeylerinin düştüğü görülmüştür (Kaplan, 2016) 2020 yılında 324 kadın birey ile yapılan diğer bir çalışmada toplumsal cinsiyet algısının yüksek olması ile PİO ve benlik saygısı arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki varlığı saptanmıştır (Ayçiçek, 2020). Üniversite öğrencileri ile yapılan ve 660 katılımcı ile gerçekleştirilen; TCA ile PİO arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir çalışmada, öğrencilerden geleneksel TCA puanı yüksek olan öğrencilerin düşük olan öğrencilere göre PİO puanlarının düşük olduğu, eşitlikçi TCA puanı yüksek olan öğrencilerin ise düşük olan öğrencilere göre PİO puanlarının yüksek olduğu görülmüştür (Arıcı, 2011). Sağlık meslek yüksekokulu öğrencisi 165 kişi ile yapılan diğer bir çalışmada PİO ve TCRT arasında zayıf

olsa dahi anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmuştur (Palas Karaca, Çubukçu Aksu, 2020). Ev kadını olan 249 birey ile yapılan bir çalışmada ise toplumsal cinsiyet eşitliği puanının artması ile PİO düzeyinin azaldığı görülmüş ve araştırmacı bu durumu ev kadınlarının toplumsal rollere ve görevlere uyum sağlanması ile açıklamıştır (Tekin, 2020). Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında bir çalışma hariç (Tekin, 2020) diğer çalışmaların araştırmanın bulugusu ile genel olarak örtüştüğü görülmektedir. Tekin (2020)'nin çalışmasının araştırmanın bulguları ile örtüşmemesinin; örneklem grubunun sadece ev kadınlarından oluşmasından, kültürel farklılıklardan, demografik özelliklerden kaynaklandığı düşünülmüştür.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma neticesinde elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda verilebilecek öneriler yer almaktadır.

6.1. Sonuç

Çalışmanın bu bölümünde istatistiksel analizler ile elde edilen bulgular neticesinde varılan sonuçlara yer verilecektir.

1. Üniversite öğrencilerinde demokratik ABT ve otoriter ABT ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık görülmezken; koruyucu istekçi ABT ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Erkek öğrencilerde koruyucu-istekçi ABT puanları kadın öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.
2. Üniversite öğrencilerinde koruyucu-istekçi ABT ve otoriter ABT ile baba ve annenin birliktelik durumu arasında anlamlı bir farklılık görülmezken; demokratik ABT ile baba ve annenin birliktelik durumu arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Anne babası sağ ve birlikte olan öğrencilerin demokratik ABT puanları anne babası sağ ve boşanmış öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.
3. Üniversite öğrencilerinde koruyucu-istekçi ABT ile annenin eğitim seviyesi durumu arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
4. Üniversite öğrencilerinde demokratik ABT ile anne eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Annesi okur yazar olan öğrencilerin algılanan demokratik ABT puanı anne babası ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük; annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin algılanan demokratik ABT puanı ise annesi ortaokul ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük bulunmuştur.

5. Üniversite öğrencilerinde otoriter ABT ile annenin eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Annesi okur yazar olan üniversite öğrencilerinin algılanan otoriter ABT puanları annesi ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek; annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin algılanan demokratik ABT puanları annesi üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.
6. Üniversite öğrencilerinde koruyucu-istekçi ABT ile baba eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
7. Üniversite öğrencilerinde demokratik ABT ile baba eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Babası okur yazar olan öğrencilerin algılanan demokratik ABT puanları; babası ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden düşük; babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin demokratik tutum puanları babası lise mezunu olan öğrencilerden daha düşük bulunmuştur.
8. Üniversite öğrencilerinde otoriter ABT ile baba eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Babası okur yazar olan öğrencilerin algılanan otoriter ABT puanları; babası ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur.
9. Üniversite öğrencilerinde demokratik ABT ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin algılanan demokratik ABT puanları; gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerden düşük bulunmuştur.
10. Üniversite öğrencilerinde koruyucu-istekçi ABT ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin algıladığı koruyucu-istekçi ABT puanları; gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur.
11. Üniversite öğrencilerinde otoriter ABT ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin algıladığı otoriter ABT puanları; gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur.

12. Üniversite öğrencilerinde koruyucu-istekçi ABT ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
13. Üniversite öğrencilerinde demokratik ABT ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İki ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin algılanan demokratik ABT puanları; tek çocuk ve bir kardeşe sahip olan öğrencilerden düşük bulunmuştur.
14. Üniversite öğrencilerinde otoriter ABT ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. İki ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin algılanan otoriter ABT puanları; tek çocuk ve bir kardeşe sahip olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur.
15. Üniversite öğrencilerinde koruyucu-istekçi ABT ile farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
16. Üniversite öğrencilerinde demokratik ABT ile farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır. Farklı cinsiyetten kardeşe sahip olmayan öğrencilerin algılanan demokratik ABT puanları; farklı cinsiyetten kardeşe sahip olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur.
17. Üniversite öğrencilerinde otoriter ABT ile farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır. Farklı cinsiyetten kardeşe sahip olmayan öğrencilerin algılanan otoriter ABT puanları; farklı cinsiyetten kardeşe sahip olan öğrencilerden düşük bulunmuştur.
18. Üniversite öğrencilerinde PİO düzeyleri ile cinsiyet, baba ve annenin birliktelik durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
19. Üniversite öğrencilerinde PİO düzeyleri ile annenin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Annesi okur yazar olan öğrencilerin PİO düzeyleri

annesi ortaokul ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük; annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin PİO düzeyleri annesi ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük bulunmuştur.

20. Üniversite öğrencilerinde PİO düzeyleri ile gelir düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerin PİO düzeyleri gelir düzeyi düşük olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur.
21. Üniversite öğrencilerinde TCRT ile baba ve annenin birliktelik birliktelik durumu, anne eğitim durumu, gelir düzeyi, farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma durumu arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.
22. Üniversite öğrencilerinde TCRT ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır. Kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet roller tutum puanı erkek üniversite öğrencilerinin tutum puanından yüksek bulunmuştur.
23. Üniversite öğrencilerinde TCRT ile babanın eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır. Babası okur yazar olan öğrencilerin TCRTÖ puanı babası ilkokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerden daha düşük; babası lise mezunu olan öğrencilerin TCRTÖ puanı ise babası ilkokul ve ortaokul mezunu olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.
24. Üniversite öğrencilerinde TCRT ile kardeş sayısı arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. İki ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin TCRTÖ puanı; tek çocuk ve bir kardeşi olan öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur.
25. Üniversite öğrencilerinde PİO düzeyleri ile algılanan demokratik ABT arasında ($p<.01$) pozitif yönde anlamlı farklılık bulunmaktadır.
26. Üniversite öğrencilerinde PİO düzeyleri ile algılanan koruyucu-istekçi ABT arasında ($p<.01$) negatif yönde anlamlı farklılık bulunmaktadır.

27. Üniversite öğrencilerinde PİO düzeyleri ile algılanan otoriter ABT arasında ($p<.01$) negatif yönde anlamlı farklılık bulunmaktadır.
28. Üniversite öğrencilerinde algılanan demokratik ABT ile geleneksel TCRT arasında anlamlı bir farklılık görülmezken; demokratik ABT ile eşitlikçi TCRT arasında ($p<.01$) pozitif yönde anlamlı farklılık görülmüştür.
29. Üniversite öğrencilerinde algılanan otoriter ABT ile geleneksel TCRT arasında ($p<.05$) pozitif yönde anlamlı farklılık görülürken; otoriter ABT ile eşitlikçi TCRT arasında ($p<.05$) negatif yönde anlamlı farklılık görülmüştür.
30. Üniversite öğrencilerinde algılanan koruyucu-istekçi ABT ile geleneksel TCRT arasında ($p<.01$) negatif yönde anlamlı farklılık görülürken; koruyucu-istekçi ABT ile eşitlikçi TCRT arasında ($p<.05$) negatif yönde anlamlı farklılık görülmüştür.
31. Üniversite öğrencilerinde PİO düzeyleri ile TCRTÖ toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı farklılık görülmüştür.
32. Üniversite öğrencilerinde PİO düzeyleri ile geleneksel TCRT arasında ($p<.01$) pozitif yönde anlamlı farklılık bulunurken; PİO düzeyleri ile eşitlikçi TCRT arasında ($p<.01$) pozitif yönde anlamlı farklılık bulunmuştur.

6.2. Öneriler

Anne baba tutumlarının ve PİO düzeyinin toplumsal cinsiyet roller tutumu üzerindeki etkisini gördüğümüz bu çalışma sonrasında öneriler aşağıda sıralanmıştır.

1. Anne baba tutumlarının önemi konusunda çiftler; çocuk sahibi olmadan önce başlamak üzere tekrarlayan zamanlarda ve sürekli olarak uzman kişiler tarafından bilgilendirilebilir ve eğitime tabii tutulabilir.
2. Özellikle PİO'yu olumlu yönde etkileyen toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutumun bireylere kazandırılabilmesi için küçük yaşlardan itibaren

çocuklara toplumsal cinsiyet rollerinde eşitlik vurgusunun eğitim-öğretimin içerisinde olan tüm kişiler tarafından içselleştirilerek yapılması işe yarayabilir.

3. Eğitim öğretim de rol alan tüm bireylerin (öğretmen, rehber öğretmen, okul idaresi, okul personeli, anne ve babalar, öğrenciler) toplumsal cinsiyet rollerinde eşitlikçi tutum konusunda; alanda uzman kişiler tarafından bilgilendirilebilir.
4. Çalışmaya anne babalar dahil edilerek kendilerinde algıladıkları anne baba tutumlarını ve sahip oldukları toplumsal cinsiyet roller tutumu (geleneksel-eşitlikçi) incelenirse daha kapsamlı bilgilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.
5. Farklı cinsiyetten kardeşe sahip olma değişkenine özellikle TCRT ile ilgili çalışmalarda daha fazla yer verilebilir ve bu değişken ebeveynler için farklı cinsiyette çocuğa sahip olma (anne için erkek çocuk, baba için kız çocuk) şeklinde güncellenerek kullanılabilir.
6. Araştırmanın konusuna istinaden aile danışmanlığı, psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanlarında uzman kişilerce çalışmanın incelenmesi uygun olacaktır.
7. Okullarda çalışan psikolojik danışman ve rehber öğretmenler özellikle ABT ile TCRT ilişkisini ve çocuklarda ne gibi durumlarla ilişkisi olduğunu velilere aktararak eşitlikçi TCRT ve demokratik ABT'nin önemini vurgulayabilir.
8. Okullarda çalışan psikolojik danışmanlar çalışmalarında toplumsal cinsiyete yönelik eşitlikçi tutumu bireylere kazandırabilmek adına hem veli hem öğrenci hem de okuldaki personeller ile bu konuda çalışmalar yapabilir.
9. Sınıf rehberlik programına eşitlikçi TCRT'nin entegrasyonu için gerekli kurumlarla çalışmalar yapılabilir.
10. Aile danışmanları ailelerle çalışma sırasında; var olan sorunların kaynağını arar iken özellikle PİO düzeyi, şiddet eğilimi, çocuklarda boyun eğici davranışların varlığı gibi durumlarda ailede geleneksel TCRT varlığını ve ABT'nin hangi alt boyutunun baskın olduğunu göz önünde bulundurabilirler.

KAYNAKÇA

- Akgün, S. (2005). Akran Zorbalığının Anne-Baba Tutumları ve Anne-Baba-Ergen İlişkisi Açısından Açısından Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Gelişim Psikolojisi Bilim Dalı, Ankara.
- Akgün, Z. (2019). Erkeklerde Toplumsal Cinsiyet Normlarına Uyum, Motivasyon ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisi. *World Journal of Multidisciplinary Research*, 2019(2), 1-38.
- Akhter, S. (2015). Psychological Well-being in Student of Gender Difference. *The International Journal of Indian Psychology*, 2(4), 153-161.
- Akın, A. (2008). Psikolojik İyi Olma Ölçekleri (PİOÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(3), 721-757.
- Akın, A., Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki*, 25(4), 73-82.
- Akpınar, R, Küçüköğlü, S, Apay, S, Karaca, N, Balcı, A. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları, Toplumsal Cinsiyet Algıları, Şiddet Eğilimleri ve Şiddetle Karşılaşma Durumları. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2019, 19(62), 409-430.
- Aktaş, S. (2011). 9. Sınıfta Anne Baba Tutumları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Konya.
- Alizadah, S, Talip, M, B, A, Abdullah, R, Mansor, M. (2011). Relationship between Parenting Style and Children's Behavior Problems. *Asian Social Science*, 7(12), 195-200.

- Altınay, A. G. (Ed.) (2013). *Vatan, Millet, Kadınlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Altun, N. (2019). Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Çocukluk Çağı Travmaları ile Erken Dönem Uyumsuz Şemaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Arıcı, F. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar Ve Psikolojik İyi Oluş (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Ankara.
- Atan, A. (2020) 5-6 Yaş Çocuklarda Psikolojik İyi Oluş: Bir Model Önerisi ve Ebeveynler ile Öğretmenlerin Kişilik Tipleri, Ego Durumları ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yordayıcı Rolü. (Doktora tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı, Denizli.
- Ayçiçek, V. (2020). Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Algısı, Psikolojik İyi Oluş ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler (Yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Aydın, E. (2019). Ergenlerin Algılanan Anne Baba Tutumlarının Benlik Saygısı ve Psikolojik İyi Oluş İle İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Erzincan.
- Aylaz, R, Güneş, G, Uzun, Ö, Ünal, A. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Görüşleri. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 2014, 23(5), 183-189.
- Balcı, S. ve Yılmaz, M. (2002). İyimserlik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(55).

- Baran, G. (2016). *Aile Yaşam Dinamiği*. Ankara: Pelikan Yayıncılık.
- Başçı, B ve Giray, S. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Çok Değişkenli İstatiksel Tekniklerle Analizi, *Journal of Life Economics*.
- Baumrind, D. (1966). Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior, *Child Development. Society for Research in Child Development*, 37(4), 887-907.
- Baumrind, D. (1971). Current Patterns of Parental Authority. *Developmental Psychology Monograph*, 4(1), 1-103.
- Beidoğlu, M, Batman, K. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Kadının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri: Kuzey Kıbrıs Örneği. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 45-71.
- Bhasin, K. (1994). *Toplumsal Cinsiyet Bize Yüklenen Roller* (A. Coşkun, Çev.). İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları. (2003)
- Biricik, Z. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumları ile Uyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Bolsoy, N., Egelioglu, N., Şen, S., Güneri, S., Sevil, Ü. (2010). Submissive Behaviour and Gender Perception of Students. *International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 2014 5(13), 69-79.
- Bora. A. (2010). *Kadınların Sınıfı Ücretli Ev Emegi ve Kadın Öznelliğinin İnşası*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bradburn, N. M. (1969). *The Structure of Psychological Well- Being*. Chicago: Aldine Publishing Company.

- Bulut, S., Dilmaç, B. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Sahip Olduğu Değerler Psikolojik İyi Oluş ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişkiler. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 349-374.
- Bulut, V.,E. (2019). Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ve Anne Baba Tutumlarının Erken Dönem Uyumsuz Şemalar İle İlişkisinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Büyükşahin, G. (2009). Boşanmış ve Boşanmamış (Tam) Ailelerden Gelen 11-13 Yaş Arası Çocukların Anne Baba Tutumlarını Algılama Biçimlerinin Sosyal Uyum Düzeyleri İle İlişkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Canatan, K., Yıldırım, E. (2011). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Cenkseven, F. (2004). Üniversite Öğrencilerinde Öznel ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi (Doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.
- Ceylan, Ö. (2017). Anne Baba Tutumları ile Çocuğun Sosyalleşme Süreci Arasındaki İlişki: Okul Öncesi Örneği (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Ching Lin, Y, Billingham, R, E. (2014). Relationship Between Parenting Styles And Gender Role Identity In College Students. *Journal of Psychological Reports: Relationships & Communications*, 114(1), 250-271.
- Civan, A. (2011). Eşlerin Duygu Dışavurum Tarzları İle Algılanan Evlilik Kalitesinin İlişkisi Ve Duygusal Farkındalığın Rolü (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Mersin.

Cripps, K, Zyromski, B. (2009). Adolescents' Psychological Well-Being and Perceived Parental Involvement: Implications for Parental Involvement in Middle Schools. *Journal of RMLE Online*, 33(4).

Çankır, B., Yener, S. (2017). *İş'te Pozitif Psikoloji*. Konya: Çizgi Kitabevi.

Çelikkaleli, Ö, Kaya, S. (2016). University Students' Interpersonal Cognitive Distortions, Psychological Resilience, and Emotional Self Efficacy According to Sex and Gender Roles. *Pegem eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2016, 6(2), 187-212.

Çetinkaya, S. (2019). Algılanan Anne Baba Tutumlarının Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitim Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitim Bilim Dalı, İstanbul.

Çetişli, N, Top, E, Işık, G. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dersini Alan ve Almayan Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 25(2), 104-110.

Delveccihio, E, Germani, A, Raspa, V, Lis, A. (2013). Parenting Styles and Child's Well-Being: The Mediating Role of the Perceived Parental Stress. *Europe's Journal of Psychology*, 16(3), 514-531.

Demir, H. N. (2006). 7-9 Yaş Grubu Çocukların Genel Yetenek ve Dil Gelişimleri İle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı, Trabzon.

Demirci, İ. (2017). Kendini Bilme ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6, 2710-2728.

Demirci, İ. Akın, A. (2015). Ruh Sağlığı Sürekliliği Kısa Formu'nun Geçerliliği ve Güvenirliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1, 49-64.

- Demirkaynak, Ö. Aktaş, N. Hasipek, S. (2006). 3-6 Yaş Gurubunda Çocuğu Olan Annelerin Beslenme Bilgi Düzeyleri ve Beslenme Alışkanlıkları. *Avrupa Birliği Sürecinde Okul Önceci Eğitimin Geleceği Sempozyumu*, 112-123, İstanbul.
- Deniz, M.E., Erus, S. M., Büyükcebeci, A. (2017). Bilinçli Farkındalık ve Psikolojik İyi Oluş İlişkinde Duygusal Zekanın Aracılık Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47), 17-31.
- Dinç, A. (2007). Ergenlerde Anne-Baba Tutumları ve Dini Yönelim (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Anabilim Dalı, Din Psikolojisi Bilim Dalı, İstanbul.
- Dinç Kahraman, S. (2010). Kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *DEUHYO ED*, 3 (1), 30-35.
- Dinçer, B. (2008). Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeyde Lise İkinci Sınıfa Devam Eden Ergenlerin Anne Baba Tutumlarını Algılamaları İle Arkadaşlık İlişkilerinin İncelenmesi Yönelim (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara.
- Dokuyan, M. (2016). 12.Sınıf Öğrencilerinde Algılanan Anne-Baba Tutumları İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 2-3.
- Dökmen, Y. Z. (2009). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Driscoll, A. K., Russel, S.T., Corckett, L. J. (2008). Parenting Styles and Youth Well-Being Across Immigrant Generations. *Journal of Family Issues*, 29(2), 185-209.
- Dursun, A. (2010). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranış Problemleriyle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans

tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Programı, İzmir.

Ecevit, Y. ve Karkıner, N. (Ed.). (2011). *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset.

Ekşi, H, Güneş, F, Yaman, N. (2018). Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Psikolojik İyi Oluşları ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2018, 8(50), 203-233.

Emrem, Ç. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Homofobi Düzeyi İle Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.

Erbaş, S. (2019). Küçük Zihinlere Yerleştirilen Toplumsal Cinsiyet Rollerini. *Mavi Atlas*, 7(1), 185-210.

Erdem, Ş., Kabasakal, Z. (2015). Psikolojik İyi Olma ve Yetişkin Bağlanma Boyutları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 82-90.

Ergin, A., Bekar, T., Aydemir Acar, G. (2019). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumları ve Etkileyen Faktörleri. *Fırat Tıp Dergisi*, 24(3), 122-128.

Eroğlu, F. (2017). Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluş İle Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalı, İstanbul.

Eroğlu, F., Parlar, H. (2018). Evli Kadın ve Erkeklerde Psikolojik İyi Oluşun Ebeveyn Tutumuna Etkisinin İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 89-101.

- Erzeybek, B. (2015). Anne-Babaların Çocuklarını Yetiştirirken Benimsedikleri Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara.
- Fıfıloğlu, H. ve Demir, A. (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality with turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16, 214-218.
- Freedman, J.J., Sears, D. O. ve Carlsmith, J.M. (2003). *Sosyal Psikoloji*. Ali Dönmez (çev.). İmge Yayınevi: Ankara.
- Gahler, M., Palmtag, E.L. (2014). Parental Divorce, Psychological Well-Being and Educational Attainment: Changed Experience, Unchanged Effect Among Swedes Born 1892-1991. *Social Indicators Research*, 123, 601-623.
- Gander, M, J. ve Gardiner, H. W. (2015). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (Çev. A. Dönmez, H.N. Çelen). İmge Kitabevi Yayınları.
- Gençoğlu, C. (2006). Üniversite Öğrencilerinin İyimserlik Düzeyleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Samsun.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. (Çev. H. Özel, A. Sönmez, Z. Mercan, İ. Yılmaz, E. Rızvanoğlu, M. A. Sarı, Ş. P. Güzel, M. Özcan). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Girginer, U. H. (1994). Türk Toplumunda Cinsiyet Rollerini Algısı. Bilim Uzmanlığı Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Göçen, A. (2019). Öğretmenlerin Yaşam Anlamı, Psikolojik Sermaye ve Cinsiyetinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(1), 135-153.

- Gökçedağ, S. (2001). Lise Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, İzmir.
- Gökmenoğlu, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeyleri ile Algıladıkları Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Gelişim Psikolojisi Programı, İstanbul.
- Güler, M. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Siber Zorbalık ve Psikolojik İyi Oluşun İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzincan.
- Gümüş, Z. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 2019, 3, 31-47.
- Günel, A. (2007). Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya.
- Gündoğdu, A. (2007). Relationships between self-construals and marital quality (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Güren, A. S. (2017). Evli ve Çocuk Sahibi Çiftlerin Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması, Yakın İlişki Düzeyi ve Yalnızlık Düzeylerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle İlişkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul.

- Güzel, A. (2016). Öğrencilerin toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları ve İlişkili Faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2016, (5)4,1-11.
- Hünler, O. (2013). Üniversite Öğrencisi Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet İdeolojisi ile Depresyon İlişkisi. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 39-53.
- İpek, B. (2020). İlkokul Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Öğrenme Sürecinde Ailenin Rolü (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji Bölümü Programı, İstanbul.
- İraz, R., Arıbaş, A.N., Özşahin, F. (2021). Algılanan Sosyal Destek ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Örneği. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 363-376.
- Kaplan, K. (2016). Evli Bireylerde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumların, Evlilik Doyumuna ve Psikolojik İyi Oluş Durumuna Etkisinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Karabeyeser, M. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumları ve Stresli Yaşam Olaylarına Göre Psikolojik İyi Oluşu (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Ankara.
- Karancı, N.A., Gençöz, F. ve Bozo, Ö. (Ed.). (2011). *Psikolojik Sağlığımızı Nasıl Koruruz? I Çocukluk ve Ergenlik*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2011). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Ankara: Nobel.
- Karasu, F. Göllüce, A. Güvenç, E. Çelik, S. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *SdÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1, 21-27.

Kaya, A., Bozaslan, H., Genç, G. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2012), 208-225.

Kaylı Şaşman, D. (2011). *Kadın Bedeni ve Özgürleşme*. İzmir: İlya Yayınları.

Kaypakoğlu, S. (2003). *Toplumsal Cinsiyet ve İletişim*. İstanbul: Naos Yayınları.

Keldal, G. (2015). Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe Formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 103-115.

Kendir, M. E., Demirli, C. (2016). Evlilik Doyumu Üzerinde Anne Baba Tutumunun Etkisinin İncelenmesi. *Journal of Education Sciences*, 11(3), 96-113.

Kermen, U., İlçin Tosun, N., Doğan, U. (2016). Yaşam Düzeyi ve Psikolojik İyi Oluşun Yordayıcısı Olarak Sosyal Kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 1-29.

Khodabakhsh, M. R., Kiani, F., Ahmedbookani, S. (2014). Psychological Well-being and Parenting Styles as Predictors of Mental Health among Students: Implication for Health Promotion. *International Journal of Pediatrics*, 5(2), 39-46.

Kılıç, A., Beyazova, A., Akbaş, H., Zara, A., Serhatlı, İ. (2012). Okul Çağı Çocuklarının Toplumsal Cinsiyet Algıları: Gündelik Yaşam Örnekleriyle Cinsiyetçiliğin Benimsenme Durumuna ve Esneyebilme Olasılığına Dair Bir Araştırma. *Sosyoloji Araştırma Dergisi*, 2014, 17(2), 121-151.

Kılıçarslan, F. (2010). *Çocuk ve Aile Sorunlarının Terapi ile Tedavisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kındıroğlu, Z., Yaşar Ekici, F. (2019). Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri ile Çocukların Sosyal Yetkinlik Davranışları Arasındaki ilişki. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 138-157.
- Kocaman, E.N. (2019). Bir Grup Yetişkinde Umut ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İstanbul.
- Koçak, O., Demirel, R., Kırılıoğlu, M. (2018). Çocukların Boşanmaya ve Ebeveynlerine İlişkin Algıları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 45, 2148- 9424.
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne*, 1(2), 21-43.
- Kul Uçtu, A ve Karahan, N. (2016). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8, 2882-2905.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Kuyumcu, B. (2012). Türk ve İngiliz Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş Duygusal Farkındalık ve Duygularını İfade Etmelerinin Ülke ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Erzincan üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-24.
- Lavasani, M. G., Borhanzadeh, S., Afzali, L., Hejazi, E. (2011). The Relationship Between Perceived Parenting Styles, Social Support with Psychological Well- Being. *Journal of Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 1852-1856.
- Malkoç, B. (2001). İletişim Şekilleri İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.

- Matud, M. P., Curbelo, M. L., Fortes, D. (2019). Gender and Psychological Well-Being. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(19), 3531.
- Oflas, S.G. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine, Kültürlerarası Duyarlılığa Ve Risk Faktörlerine Göre Yordanması (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Ohana, Y. ve Titley, G. (Ed.). (2014). *Toplumsal Cinsiyet Konuşmaları: Gençleri etkileyen toplumsal cinsiyete dayalı şiddet hakkında bir kılavuz*. (Çev. Ş.K. Bahçeci). İstanbul: Eray Basım.
- Okcu, T. N. (2007). Öz-Saygı, Siyasal Etkinlik Ve Algılanan Anne-Baba Tutumları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sabancı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Öngen, B.ve Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri ilişkisi, *Sosyoloji Konferansları*, 2013, 48, 1-18.
- Özpehriz, H. S. (2020). Positive Prevention Theory: The Investigation of Parenting Styles As a Predictor of Optimism. *Research On Education And Psychology*, 4(1), 114-132.
- Özpulat, F. (2017). The Relationship between Nursing Students' Violent Tendencies and Gender Perceptions. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 151-161.
- Özyürek, A., Özkan, İ. (2015). Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3, 73-88.
- Palas Karaca, P, Çubukçu Aksu, S. (2020). Sağlık Hizmetleri Öğrencilerinin Toplumsal

Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları İle Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 4(7), 91-100.

Parmaksız, İ. (2011). Öğretmen Adaylarının Benlik Saygısı Düzeylerine Göre İyimserlik ve Stresle Başaçıkma Tutumlarının İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Konya.

Pires, M., Martins, M. (2021). Parenting Styles, Coparenting and Early Child Adjustment in Separated Families With Child Physical Custody Processes Ongoing in Family Court. *Childeren*, 8(8), 629.

Rataj, A.B., Luna, X., Ivarsson, A. (2016). Does the Number of Siblings Affect Health In Midlife? Evidence From the Swedish Prescribed Drug Register. *Demographic Resarch*, 35(43), 1259-1302.

Ryff, C.D. (1989). Happiness is Everything or Is It? Explorations on the Meaning of Psychological Well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.

Ryff, C.D. (1995). Well-being in Adult Life. *Journal of Psychological Science*, 4(4), 99-104.

Ryff, C. D., & Keyes, C. L. (1995). The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.

Sak, R., Şahin Sak, İ.T., Atlı, S., Şahin, B.K. (2015). Okul Öncesi Dönem: Anne Baba Tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 972-991.

Salleh, A.B., Mustaffa, C. S. B. (2016). Examining the Differences of Gender on Psychological Well-being. *Journal of International Review of Management and Marketing*, 6(88), 82-87.

- Sancar, N. (2016). Algılanan Anne Baba Tutumu ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Gelişim Psikolojisi Programı, İstanbul.
- Sarı, C. D. (2008). Ergenlerde Anne-Baba Tutumlarının İyimserlik ve Akademik Başarı İle İlişkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Sarı, T., Çakır, S.G. (2016). Mutluluk Korkusu ile Öznel ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 222-229.
- Sarıyıldız, D. (2017). Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocukların Annelerinin Evlilik Uyumunun İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.
- Sezer, Ö., Yıldırım, O. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Anne Baba Tutumlarına Göre Kendilerini Değerlendirmelerinin ve Kardeş İlişkilerinin İncelenmesi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 86-117.
- Sınmaz Uzgan, Y. (Ed.). (2018). *Mor Söyleşiler*. İzmir: Berke Ofset.
- Stone, A. (2015). *Feminist Felsefeye Giriş*. (Çev. Y. Cingöz, B. Tanrısever). İstanbul: Otonom Yayıncılık. (Orijinal yayın tarihi, 2007).
- Şahin, M., Gültekin, M. (2014). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Dayalı Politika Uygulayan Ülkelerde Kadın ve Aile (İzlanda, Finlandiya, Norveç, İsveç, Türkiye)*. İstanbul: Sekam Yayıncılık.
- Şanlı, D., Öztürk, C. (2012). Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2012), 31-48

- Tabak, N. (2007). İlköğretim 1.Kademede Davranış Sorunları Olan Çocukların Anne-Baba Tutumları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Afyon.
- Taş, B., Ateş, S. (2020). Boşanmış ve Evli Ebeveynlere Sahip Ergenlerin Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli ve İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(25), 3198-3232.
- Tatlı, S., Selimoğlu, H., Bademci, D. (2012). Çocukları Okulöncesi Eğitime Devam Eden Annelerin Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 101-114.
- Tekin, H. (2020). Ev Kadınlarında Psikolojik İyi Oluşun Yordayıcıları Olarak Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Eş-Bağımlılık (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Ankara.
- Tepe, Y, Bozgeyik, S, Can, G, Çobanoğlu, N, İkizek, M, Kuzu, E, Şensoy, A. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumu ve Aile Bağlamında Benlik Kurgusunun Kan Bağı Olan Üç Kuşak Kadında İncelenmesi, *Turkish Studies Social Science*, 14(6), 3173-3189.
- Tokol, O. (1996). Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen 3-6 Yaş Çocuklarının Gelişim Özellikleri ve Anne Baba Tutumlarının Karşılaştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ana Okulu Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Toksöz, E. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimleri ve Aile Tutumu Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Eskişehir İli Örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.

- Tolan, Ç. Ö. (2015). Evlilik Uyumunun Kişilik Özellikleri, İlişkiye Dair İnançlar ve Çatışma Çözüm Stilleri Bağlamında Yordanması (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Malatya.
- Tuncer, O. (1980). Çocuk, Aile ve Çevresi. N. Koç (Yayına hazırlayan). *Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi No:3*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Uçar, T., Derya, Y., Karaaslan, T., Tunç, Ö.A. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Şiddet Davranışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 26(3), 96-103.
- Umberson, D., Gove, W.R. (1989). Parenthood and Psychological Well-Being: Theory, Measurement, and Stage in the Family Life Course. *Journal of Family Issues*, 10(4), 440-462.
- Umucu Alpoğuz, D. (2014). Algılanan Anne Baba Tutumlarının İlköğretim Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarına ve Türkçe Dersi Akademik Başarılarına Etkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Kırşehir.
- Valashjardi, A, MacLean, R, Charles, K. (2020). Recollections of Parenting Styles in the Development of Narcissism: The Role of Gender. *Journal of Personality and Individual Differences*, 2020, 167.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 35, 29-56.
- Vefikuluçay, D, Zeyneloğlu, S, Eroğlu, K, Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açılıarı. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 26-38.

- Yağan Güder, S, Güler Yıldız, T. (2016). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Toplumsal Cinsiyet Algılarında Ailenin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2016, 31(2), 424-446.
- Yaşar, F. (2009). İlköğretime Devam Eden Öğrencilerin Anne-Çocuk İlişisini Kabul ve Reddedici Algılama Düzeyinin Annenin Evlilik Doyumu ve Evlilik Uyumu Düzeyiyle İlişkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.
- Yavuzer, H., Köknel, Ö., Kulaksızoğlu, A., Ayhan, H., Dodurgalı, A., Ekşi, H. (2011). *Çocuk ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları*. İstanbul; Timaş Yayınları.
- Yıldırım, S. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerine Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma: Atatürk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Örneği. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018, 2(7), 148-164.
- Yılmaz, A. (2009). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Anne Baba Tutumları İle Kararsızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yılmaz, Y. (2007). Anne-Baba Tutumları İle İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Özerkliklerinin Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelemesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı, Ankara.
- Yörükoğlu, A. (1998). *Çocuk Ruh Sağlığı: Çocuğun Kişilik Gelişimi, Yetiştirilmesi ve Ruhsal Sorunları*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yunusoğlu, B. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmaları ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Yüceol G. P. (2016). Ebeveynliğin Belirleyicileri Modeli Temelinde Evlilik Uyumu, Algılanan Sosyal Destek, Çalışma Durumu, Değerler ve Anne Çocuk İlişkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Genel Psikoloji Bilim Dalı, Ankara.

Zengin, E. (2008). Anne Baba Tutumları İle Adölesan Saldırganlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzurum.

Zeyneloğlu, S. (2008). Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı, Ankara.

EKLER
EK 1
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Öğrenciler;

Bu çalışmada, sizin algıladığınız anne baba tutumlarınız ve PİO düzeyleriniz ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınız arasındaki ilişki incelemek amaçlanmaktadır. Cevaplarınız gizli tutulacak ve elde edilen bilgiler yalnızca bilimsel araştırmada kullanılacaktır.

Anket üç bölümden meydana gelmekte olup 1'inci bölümde kişisel bilgiler, 2'inci bölümde "anne baba tutumları", 3'üncü bölümde "toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar", 4'üncü bölümde "mental iyi oluş ölçeği"ne yönelik sorular bulunmaktadır.

Bize zaman ayırarak çalışmaya katkı sağladığınız için teşekkür ederiz.

e-mail adresi:

Esra Burçin ERTAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TÜRKMEN

EK I

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Yaşınız:

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Üniversite ve Bölüm:

Anne babanız: 1. Anne-baba sağ, birlikteler ()

2. Anne-baba sağ, boşanmışlar()yıldır.

3. Anne hayatta değil () yıldır.

4. Baba hayatta değil () yıldır.

5. Her ikisi de yaşamıyor()yıldır.

Annenizin Eğitim Durumu: Okuma Yazma Biliyor () Babanızın Eğitim Durumu: Okuma Yazma Biliyor ()

İlkokul ()

İlkokul ()

Ortaokul ()

Ortaokul ()

Lise ()

Lise ()

Lisans ()

Lisans ()

Lisansüstü ()

Lisansüstü ()

Ailenizin Sosyoekonomik Düzeyi: Düşük 0-2500 () Orta 2500-4000 () Yüksek 4000 ve üstü ()

Kardeş Sayısı: Tek Çocuk () 1 Kardeş () 2 ve Üstü Kardeş ()

Kardeşiniz var ise kadın iseniz erkek; erkek iseniz kız kardeşiniz var mı? VAR () YOK ()

EK 2
ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİ
ANNE –BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

Size, ana babaların çocuklarını hangi yöntemlerle eğittiğini, çocuklarına toplumsal davranışlar kazandırırken nasıl davrandığını ifade eden cümlelerden oluşan bir liste verilmiştir. Sizden istenen bu cümleleri okuyup bunların annenizin ya da babanızın sizi eğitirken genellikle benimsediği davranışlara ne derecede benzediğini, onların tutumuna ne kadar uyduğunu düşünerek cevap kâğıdınızdaki seçeneklerden uygun bulduğunuzu işaretlemenizdir.

Cevaplamanın nasıl olacağını bir örnekle gösterelim:

Okula gidiş geliş saatlerini çok sıkı kontrol eder, kimlerle arkadaşlık ettiğimi sorgular.

A) Hiç uygun değil B) Pek uygun değil C) Biraz uygun D) Uygun E) Çok uygun

Eğer anne ya da babanız sizin hangi saatte nerede olduğunuzu ve kimlerle ne yaptığımızla hiç ilgilenmiyorsa “Hiç uygun değil”in karşılığı olarak **A**, sizi genellikle serbest bırakıyorsa “pek uygun değil”in karşılığı olarak **B**, ne yaptığımızla çoğunlukla ilgileniyor bazen sizi serbest bırakıyorsa “biraz uygun”un karşılığı olarak **C**, sizin hangi saatte nerede olduğunuzu ve kimlerle olduğunuzu izliyorsa “uygun” un karşılığı **D**’yi çok sıkı bir biçimde izliyorsa “Çok uygun”un karşılığı olarak **E**’yi işaretlemeniz beklenmektedir.

A) Hiç uygun değil

B) Pek uygun değil

C) Biraz uygun

D) Uygun

E) Çok uygun

1. Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir. A() B() C() D() E()
2. Çok yönlü gelişme için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir A() B() C() D() E()
3. Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir. A() B() C() D() E()
4. Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır. A() B() C() D() E()
5. Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir. A() B() C() D() E()
6. Arkadaşlarımı eve çağırılmama izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı. A() B() C() D() E()
7. Elimden geldiği kadar, her konuda benim fikrimi almaya özen gösterir. A() B() C() D() E()
8. Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır onların benden daha iyi olduklarını söylerdi. A() B() C() D() E()
9. Bana hükmetmeye çalışır. A() B() C() D() E()
10. Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister. A() B() C() D() E()
11. Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir. A() B() C() D() E()

12. Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.
A() B() C() D() E()
13. Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.
A() B() C() D() E()
14. Neden bazı şeyleri yapma ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.
A() B() C() D() E()
15. Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.
A() B() C() D() E()
16. Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.
A() B() C() D() E()
17. Sevmediğim yemekleri bana yarayacağı düşüncesi ile zorla yedirirdi.
A() B() C() D() E()
18. Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.
A() B() C() D() E()
19. Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile gittiği her yere beni de götürür, benim evde yalnız kalmamdan kaygılanırdı.
A() B() C() D() E()
20. Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.
A() B() C() D() E()
21. Küçük yaşımdan itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.
A() B() C() D() E()
22. Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, Sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.
A() B() C() D() E()
23. Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.
A() B() C() D() E()
24. Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, düşük not aldığımda beni cezalandırır.
A() B() C() D() E()
25. Beni kendi emellerine ulaştırmak için bir araç olarak Kullanırdı.
A() B() C() D() E()
26. Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlar.
A() B() C() D() E()
27. Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.
A() B() C() D() E()
28. Her zaman her işte kusursuz olmam gerektiği inancındadır.
A() B() C() D() E()
29. Ona yakınlaşmak istediğimde bana sıcak bir şekilde karşılık verir.
A() B() C() D() E()
30. Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşılamıştır.
A() B() C() D() E()
31. Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.
A() B() C() D() E()
32. Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.
A() B() C() D() E()
33. Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.
A() B() C() D() E()
34. İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam.
A() B() C() D() E()
35. Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem.
A() B() C() D() E()
36. Aile ile ilgili kararlar alınırken benimde fikrimi öğrenmek ister
A() B() C() D() E()
37. Beni olduğum gibi kabul etmiştir.
A() B() C() D() E()
38. Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.
A() B() C() D() E()
39. Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.
A() B() C() D() E()
40. Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.
A() B() C() D() E()

EK 3

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

YÖNERGE: Cümlelerin karşısındaki yerlere aşağıdaki örneğe uygun olarak çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.

Aşağıdaki cümleler size;

hiç uygun değilse “**Kesinlikle Katılmıyorum**”

uygun değilse..... “**Katılmıyorum**”

karar veremiyor iseniz..... “**Kararsızım**”

uygunsa..... “**Katılıyorum**”

tamamen uygunsa “**Tamamen Katılıyorum**”

Örnek:

Tutum Cümleleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Ailenin parasal harcamaları erkeğin kontrolünde olmalıdır.				X	

Katılımınız için teşekkür ederim.

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir .					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

EK 4

PSİKOLOJİK İYİ OLMA ÖLÇEKLERİ (PIOÖ-42)

PSİKOLOJİK İYİ OLMA ÖLÇEKLERİ (PIOÖ-42)

Aşağıda kendiniz ve yaşamınız hakkında hissettiklerinizle ilgili bir dizi ifade yer almaktadır. Lütfen doğru veya yanlış cevap olmadığını unutmayınız. Aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız. En uygun yanıtları vereceğinizi ümit eder katkılarınız için teşekkür ederiz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Bazen Katılmıyorum	Kararsızım	Bazen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Çoğu insanın görüşlerine ters düşse bile düşüncelerimi dile getirmekten korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
2	Genellikle yaşamımdaki olaylardan sorumlu olduğumu hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
3	Ufkumu genişletecek aktivitelerle ilgilenmem.	1	2	3	4	5	6	7
4	Çoğu insan, beni sevecen ve şefkatli biri olarak görür.	1	2	3	4	5	6	7
5	İçinde bulunduğum günü yaşarım ve geleceğe yönelik hiçbir şey düşünmem.	1	2	3	4	5	6	7
6	Yaşamımı gözden geçirdiğimde, yaşamımdaki olayların sonuçlarından memnuniyet duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
7	Verdiğim kararlar çoğunlukla diğer insanların davranışlarından etkilenmez.	1	2	3	4	5	6	7
8	Günlük yaşam gereksinimleri sıklıkla enerjimi tüketir.	1	2	3	4	5	6	7
9	Kendime ve dünyaya yönelik bakış açımı değiştirecek yeni deneyimleri önemserim.	1	2	3	4	5	6	7
10	Yakın ilişkilerimi sürdürmek benim için zordur.	1	2	3	4	5	6	7
11	Yaşamımın bir yönü ve amacı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
12	Genellikle kendimi güvenli ve iyi hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
13	Diğer insanların benim hakkımdaki düşünceleri beni kaygılandırır.	1	2	3	4	5	6	7

14	Çevremdeki insanlara ve topluma pek uyum sağlayamam.	1	2	3	4	5	6	7
15	Bir birey olarak yıllardır kendimi gerçekten çok fazla geliştirmedigimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
16	Problemlerimi paylaşabileceğim yakın arkadaşım az olduğu için kendimi çoğunlukla yalnız hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
17	Günlük aktivitelerim çoğunlukla bana saçma ve önemsiz gelir.	1	2	3	4	5	6	7
18	Tandığım insanlardan çoğunun yaşamlarında benim elde ettiklerimden daha fazla şey elde ettiklerini düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
19	Güçlü fikirleri olan insanlardan etkilenme eğilimim var.	1	2	3	4	5	6	7
20	Günlük yaşamımdaki çoğu sorumluluğumu yerine getirmede gayet iyiyim.	1	2	3	4	5	6	7
21	Bir birey olarak zamanla kendimi çok geliştirdiğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
22	Ailem ve arkadaşlarımla sohbet etmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
23	Yaşamdan ne elde etmeye çalıştığıma yönelik sağlıklı bir hisse sahip değilim.	1	2	3	4	5	6	7
24	Kişiliğimin birçok yönünü beğenirim.	1	2	3	4	5	6	7
25	Genel kanıya ters düşse bile görüşlerime güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
26	Çoğunlukla sorumluluklarımın altında ezildiğimi hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
27	Eski alışkanlıklarımı değiştirmemi gerektiren yeni ortamlarda bulunmaktan hoşlanmıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
28	İnsanlar beni özverili ve zamanımı diğerleriyle paylaşmaya istekli birisi olarak tanımlarlar.	1	2	3	4	5	6	7
29	Geleceğe yönelik planlar yapmaktan ve onları gerçekleştirmek için çalışmaktan zevk alırım.	1	2	3	4	5	6	7
30	Birçok yönden yaşamdan elde ettiklerime ilişkin hayal kırıklığı yaşadığımı hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
31	Tartışmalı konularla ilgili görüşlerimi söylemek benim için zordur.	1	2	3	4	5	6	7
32	Yaşamımı doyum sağlayacak şekilde düzenlemede zorluk yaşarım.	1	2	3	4	5	6	7
33	Benim için yaşam sürekli bir öğrenme, değişim ve gelişim sürecidir.	1	2	3	4	5	6	7
	Diğer insanlarla çok sayıda samimi ve güvenilir ilişkiler							

34	yaşamadım.	1	2	3	4	5	6	7
35	Bazı insanlar yaşamımı amaçsızca geçirir ancak ben onlardan biri değilim.	1	2	3	4	5	6	7
36	Kendime yönelik tutumlarım, muhtemelen diğer insanların kendilerine yönelik tutumları kadar olumlu değildir.	1	2	3	4	5	6	7
37	Kendimi değerlendirirken başkalarının önemseydiği değerleri değil kendi düşüncelerimi dikkate alırım.	1	2	3	4	5	6	7
38	Zevklerime uygun bir ev ve yaşam tarzı kurabildim.	1	2	3	4	5	6	7
39	Yaşamımda büyük gelişimler veya değişiklikler yapmayı denemekten uzun zaman önce vazgeçtim.	1	2	3	4	5	6	7
40	Arkadaşlarıma güvenebileceğimi bilirim, onlar da bana güvenebileceklerini bilirler.	1	2	3	4	5	6	7
41	Bazen kendimi yapılması gereken her şeyi yapmış gibi hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
42	Kendimi arkadaşlarım ve tanıdıklarım ile karşılaştırdığımda kim olduğuma ilişkin kendimi iyi hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7

EK 5
ETİK KURUL ONAYI

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

08.12.2020

Sayı : E-84026528-050.01.04-2000184970
Konu : Başvuru İncelenmesi

Sayın Esra Burçin ERTAN

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğunuz 2020-YÖNP-0029 nolu projeniz ile ilgili olarak Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 04/12/2020 tarih ve 06/25 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR:25- Esra Burçin ERTAN'ın sorumlu yürütücülüğünü yaptığı "Üniversite Öğrencilerinin Algıladığı Anne Baba Tutumları ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı araştırmasının, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul ilkelerine **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Kurul Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

